ДАРОГАЙ КАСТРЫЧНІКА

ДОРОГОЙ ОКТЯБРЯ

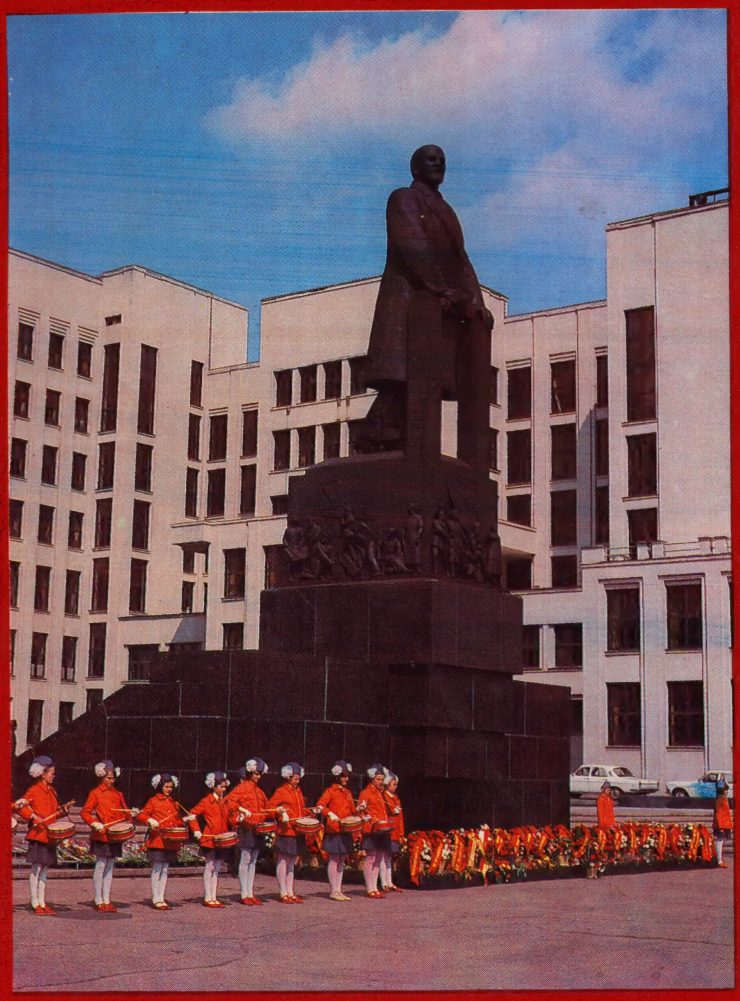

ДАРОГАЙ КАСТРЫЧНІКА

ДОРОГОЙ ОКТЯБРЯ

ДАРОГАЙ КАСТРЫЧНІКА

—•—

ДОРОГОЙ ОКТЯБРЯ

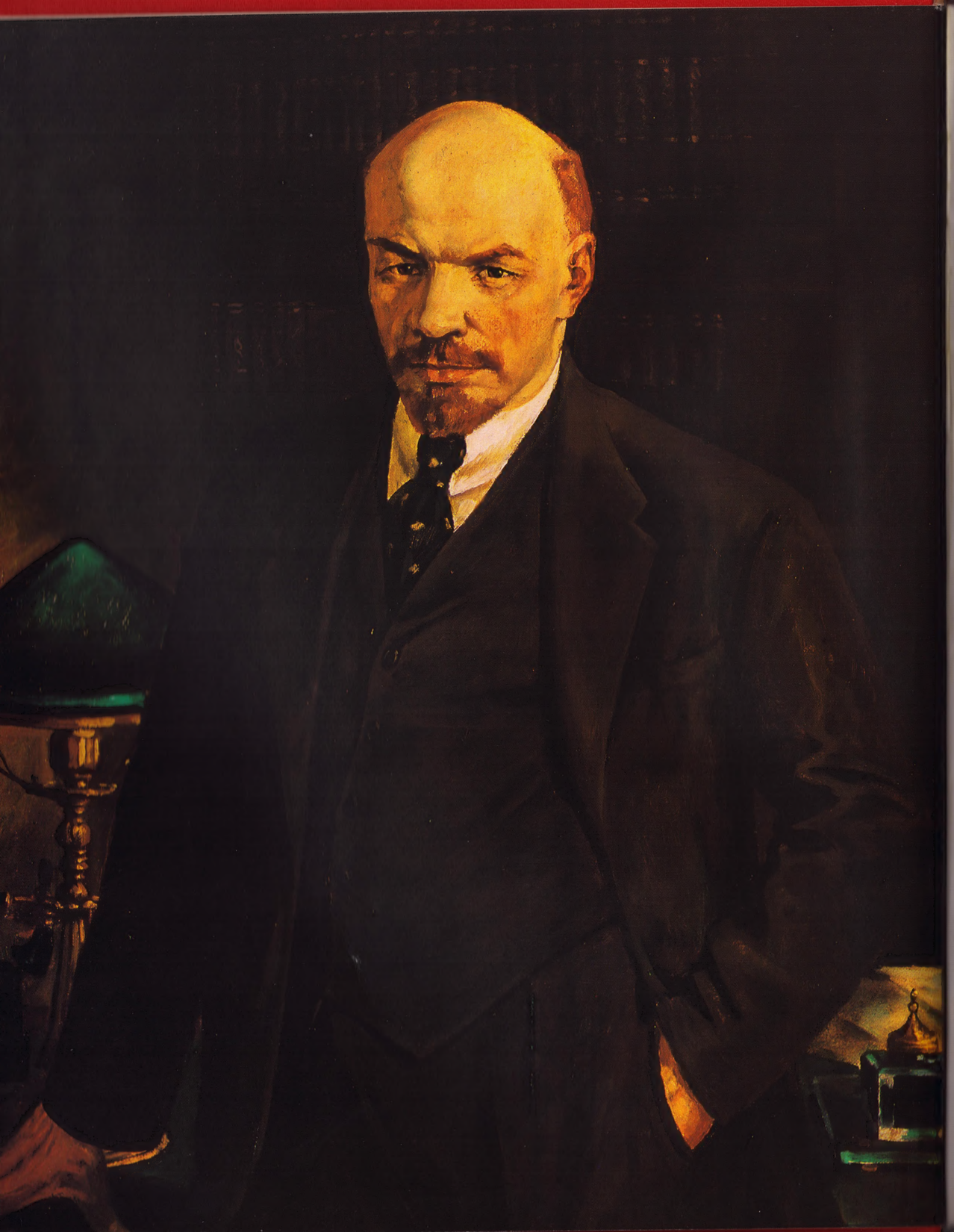

ДАРОГАЙ КАСТРЫЧНІКА

ДОРОГОЙ ОКТЯБРЯ

МІНСК «БЕЛАРУСЬ» 1987

Аўтар-складальнік Б. В. СТРАЛЬЦОЎ,

доктар філалагічных навук, прафесар

Рэцэнзент У. А. БАБКОЎ,

доктар гістарычных навук, прафесар

0802010207—203
Д————————131—87
М301 (03)—87

© Выдавецтва «Беларусь», 1987

ЁСЦЬ У РЭВАЛЮЦЫІ ПАЧАТАК...

ЕСТЬ У РЕВОЛЮЦИИ НАЧАЛО...

Усім!
Усім!
Усім...
Улада Саветам!
Зямля сялянам!
Мір народам!
Хлеб галодным!

Так вялікі рэвалюцыйны паэт радкамі-лозунгамі перадаў глыбінны змест Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі.

Усім! — гэта заклік да ўсяго працоўнага народа абрушанай Расійскай імперыі. Напісаны У. І. Леніным ад імя Ваенна-рэвалюцыйнага камітэта пры Петраградскім Савеце рабочых і салдацкіх дэпутатаў зварот «Да грамадзян Расіі!» завяршаўся словамі, у якіх была дакладная расстаноўка класавых сіл: «Няхай жыве рэвалюцыя рабочых, салдат і сялян!».

Усім! — гэта поклічнае апавяшчэнне пралетарыяту ўсіх краін: «Справа, за якую змагаўся народ: неадкладная прапанова дэмакратычнага міру, адмена памешчыцкай уласнасці на зямлю, рабочы кантроль над вытворчасцю, стварэнне Савецкага ўрада, гэта справа забяспечана»; «У гэтай справе нам дапаможа той сусветны рабочы рух, які пачынае ўжо развівацца ў Італіі, Англіі і Германіі»; «Савет перакананы, што пралетарыят заходнееўрапейскіх краін дапаможа нам давесці справу сацыялізму да поўнай і трывалай перамогі».

Улада Саветам! Другі Усерасійскі з'езд Саветаў рабочых і салдацкіх дэпутатаў, у якім удзельнічалі і дэлегаты ад сялянскіх Саветаў, пастанавіў: «...уся ўлада на месцах пераходзіць да Саветаў рабочых, салдацкіх і сялянскіх дэпутатаў, якія і павінны забяспечыць сапраўдны рэвалюцыйны парадак».

Мір народам! Ужо на другі дзень рэвалюцыі У. І. Ленін з трыбуны гэтага з'езда абвясціў «Дэкрэт аб міры»: «Рабочы і сялянскі ўрад, які створан рэвалюцыяй 24—25 кастрычніка і абапіраецца на Саветы рабочых, салдацкіх і сялянскіх дэпутатаў, прапануе ўсім ваюючым народам і іх урадам пачаць неадкладна перагаворы аб справядлівым дэмакратычным міры».

Зямля сялянам! Адразу за «Дэкрэтам аб міры» быў абнародаваны «Дэкрэт аб зямлі»: «Памешчыцкія маёнткі, таксама як усе землі ўдзельныя, манастырскія, царкоўныя, з усім іх жывым і мёртвым інвентаром, сядзібнымі будынкамі і ўсімі прыналежнасцямі пераходзяць у распараджэнне валасных зямельных камітэтаў і павятовых Саветаў сялянскіх дэпутатаў...».

Хлеб галодным! У адозве «Рабочым, салдатам і сялянам!» было цвёрда паабяцана: «Савецкая ўлада... паклапоціцца аб дастаўцы хлеба ў гарады і прадметаў першай неабходнасці ў вёску...».

Ідэі Вялікага Кастрычніка, якія знайшлі адлюстраванне ў нябачных для гісторыі чалавецтва дэкрэтах, дэкларацыях і закліках, авалодалі масамі, сталі іх сцягам. І парыў рэвалюцыйных мас быў нябачаным. Яны пайшлі на штурм старога свету па ўсіх напрамках. Напалавіну феадальная, напалавіну капіталістычная Расія ступіла на шлях стварэння новай сацыяльнай арганізацыі — камуністычнай. Рабочыя, сяляне, салдаты, якія ўбачылі непарыўнасць ідэй, лозунгаў і дэкларацый бальшавікоў з іх практыкай, успрынялі як сваю кроўную агульнанародную справу ўстаноўку правадыра рэвалюцыі Леніна: «У Расіі мы зараз павінны заняцца пабудовай пралетарскай сацыялістычнай дзяржавы».

Пачатак рэвалюцыі — гэта імклівы парыў, гэта імгненны выбух назапашанай энергіі. Без дастатковага запасу такой сацыяльна-палітычнай энергіі рэвалюцыя асуджана на правал.

Не толькі разбурэнне самадзяржаўнага ладу паставілі сваёй мэтай бальшавікі-ленінцы. Гэта было зразумела само сабой. Партыя глядзела далей, глыбей і шырэй, бачыла, што шлях паступальнаму руху чалавецтва на планеце перагарадзіла трыадзінае ліха — капіталізм, мілітарызм, каланіялізм. Ліквідаваць гэта ліха магла толькі пралетарская рэвалюцыя — рэвалюцыя мільёнаў працоўных.

Кастрычніцкая рэвалюцыя ў Расіі нанесла зніччальны ўдар па капіталізму, які сквапна прыбіраў да рук багацці і рэсурсы краіны. Гэта ўнутраны, нацыянальны бок Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. Другі бок — інтэрнацыянальны, міжнародны. Кастрычнік азначаў пачатак новай эры для ўсяго чалавецтва — эры барацьбы за вызваленне ад капіталізму, за спыненне войнаў паміж народамі, за звяржэнне панавання ўсёй сістэмы капіталу, якая перарастала ў імперыялізм, за глабальную сацыялістычную перабудову жыцця.

Свядомыя пралетарыі іншых краін зразумелі інтэрнацыянальную сутнасць Кастрычніцкай рэвалюцыі, успрынялі яе як заранак Свабоды і Будучыні чалавецтва. І ўжо ад самага пачатку працягнулі брацкую руку дапамогі, а тыя, хто мог, сталі ў калоны, што штурмавалі стары несправядлівы свет. 10 лістапада ў Маскве хавалі герояў, якія загінулі у кастрычніцкіх баях, хавалі каля Крамлёўскай сцяны. У брацкія магілы побач з салдатамі Маскоўскага гарнізона і чырвонагвардзейцамі леглі былыя ваеннапалонныя розных нацыянальнасцей, вызваленыя рэвалюцыяй і ваюючыя на баку бальшавікоў. Многія воіны-інтэрнацыяналісты прайшлі вогненнымі дарогамі грамадзянскай вайны на ўсіх рэвалюцыйных франтах і паказалі ўзоры пралетарскай інтэрнацыянальнай салідарнасці.

Зразумелі інтэрнацыянальнае, рэвалюцыянізуючае ўздзеянне Кастрычніцкай рэвалюцыі на ход сусветнай гісторыі, на лёс усіх народаў і нашы ворагі. Яны памяталі ўрокі мінулага, урокі Парыжскай камуны, рускай рэвалюцыі 1905—1907 гадоў, фальсіфікавалі іх, прыстасоўваючы да ўласных інтарэсаў. А тут новае, яшчэ больш грознае ўзрушэнне — пралетарская рэвалюцыя, якая пераемна ўзяла лепшае ад мінулых бітваў і ў той жа час узнялася на вышэйшую сацыяльную прыступку гістарычнага прагрэсу. І пачалася новая каламутная хваля фальсіфікацый, злоснага паклёпу і цкавання ў адрас Леніна, камуністаў-ленінцаў, расійскага рэвалюцыйнага пралетарыяту. Маладой Савецкай дзяржаве прадракалі хуткі і непазбежны крах — праз некалькі дзён, тыдняў, месяцаў... Разам з фальсіфікацыяй і цкаваннем перайшлі да эканамічных блакад, адкрытай ваеннай інтэрвенцыі.

Але рэвалюцыя выстаяла. Яна не магла не выстаяць — за яе рулём быў геніяльны мысліцель і практык рэвалюцыйнай справы Уладзімір Ільіч Ленін; яе ажыццявіла і вяла створаная ім самая прагрэсіўная партыя — партыя камуністаў, якая паставіла вышэй за ўсё сацыяльную справядлівасць, інтарэсы працоўнага народа; яе прынялі як сваю блізкую, кроўную справу мільёны рабочых, салдат і сялян.

У тысяча дзевяцьсот семнаццатым быў у рэвалюцыі пачатак. Адбыўся нябачаны ў гісторыі якасны сацыяльна-палітычны зрух у вялізнай краіне, што распасцерлася ад Балтыйскага мора да Ціхага акіяна. Але рэвалюцыю трэба было абараняць, адстойваць і развіваць, таму што яна працягвалася на палях грамадзянскай вайны, у гады аднаўлення краіны і першых пяцігодак, у найцяжэйшых выпрабаваннях Вялікай Айчыннай вайны, пасляваеннага будаўніцтва.

Рэвалюцыя працягваецца і зараз. Краіна Саветаў пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі робіць далейшы паварот, ажыццяўляе новыя намаганні, накіраваныя на паскарэнне сацыяльна-эканамічнага прагрэсу, на пераход грамадства ў больш высокі якасны стан, які адпавядае патрабаванням XXVII з'езда КПСС, нормам і задачам новага этапа будаўніцтва сацыялізму. Няма ў рэвалюцыі канца — справа Кастрычніка працягваецца і развіваецца.

ЗАРАНАК НОВАЙ ЭРЫ

ЗАРЯ НОВОЙ ЭРЫ

Хроніка падзей

10(23) кастрычніка У. І. Ленін на пасяджэнні ЦК РСДРП(б) уносіць рэзалюцыю аб узброеным паўстанні. Рэзалюцыя прымаецца. Ствараецца Палітбюро ЦК на чале з У. І. Леніным для кіраўніцтва паўстаннем.
24 кастрычніка (6 лістапада) У. І. Ленін нелегальна прыбывае ў Смольны і ўзначальвае непасрэднае кіраўніцтва паўстаннем.
25 кастрычніка (7 лістапада) Петраградскі Ваенна-рэвалюцыйны камітэт звяртаецца да народа з напісанай У. І. Леніным адозвай «Да грамадзян Расіі!».
У ноч на 26 кастрычніка (8 лістапада) пачалося Кастрычніцкае ўзброенае паўстанне ў Маскве. Савецкая ўлада ўстаноўлена 2 (15) лістапада.
26 кастрычніка (8 лістапада) Другі Усерасійскі з'езд Саветаў рабочых і салдацкіх дэпутатаў прыняў «Дэкрэт аб міры» і «Дэкрэт аб зямлі». Выбраны Усерасійскі Цэнтральны Выканаўчы Камітэт (УЦВК) і створан Часовы рабоча-сялянскі ўрад — Савет Народных Камісараў на чале з У. І. Леніным.
27 кастрычніка (9 лістапада) Савет Народных Камісараў прымае за аснову ўрадавага законапраекта напісаны У. І. Леніным «Праект палажэння аб рабочым кантролі». Зацвярджаецца «Дэкрэт аб друку».
У ноч з 27 на 28 кастрычніка (з 9 на 10 лістапада) ЦК партыі і Савет Народных Камісараў ствараюць камісію на чале з У. І. Леніным для непасрэднага кіраўніцтва арганізацыяй разгрому контррэвалюцыйнага мяцяжу Керанскага — Краснова.
2 (15) лістапада У. І. Ленін падпісаў «Дэкларацыю правоў народаў Расіі», якая абвясціла поўнае раўнапраўе ўсіх нацыянальнасцей краіны.

Хроника событий

10 (23) октября В. И. Ленин на заседании ЦК РСДРП(б) вносит резолюцию о вооруженном восстании. Резолюция принимается. Создается Политбюро ЦК во главе с В. И. Лениным для руководства восстанием.
24 октября (6 ноября) В. И. Ленин нелегально прибывает в Смольный и возглавляет непосредственное руководство вооруженным восстанием.
25 октября (7 ноября) Петроградский Военно-революционный комитет обратился к народу с написанным В. И. Лениным воззванием «К гражданам России!».
В ночь на 26 октября (8 ноября) началось Октябрьское вооруженное восстание в Москве. Советская власть установлена 2 (15) ноября.
26 октября (8 ноября) Второй Всероссийский съезд Советов рабочих и солдатских депутатов принял «Декрет о мире» и «Декрет о земле». Избран Всероссийский Центральный Исполнительный Комитет (ВЦИК) и создано Временное рабоче-крестьянское правительство — Совет Народных Комиссаров во главе с В. И. Лениным.
27 октября (9 ноября) Совет Народных Комиссаров принимает за основу правительственного законопроекта написанный В. И. Лениным «Проект положения о рабочем контроле». Утверждается «Декрет о печати».
В ночь с 27 на 28 октября (с 9 на 10 ноября) ЦК партии и Совет Народных Комиссаров создают комиссию во главе с В. И. Лениным для непосредственного руководства организацией разгрома контрреволюционного мятежа Керенского — Краснова.
2 (15) ноября В. И. Ленин подписал «Декларацию прав народов России», провозгласившую полное равноправие всех национальностей страны.

Вечарам 24 кастрычніка (6 лістапада) У. І. Ленін напісаў «Пісьмо членам ЦК», у якім ставіў экстранную задачу: «...становішча надзвычай крытычнае... ні ў якім разе не пакідаць улады ў руках Керанскага і кампаніі да 25-га, ніякім чынам; рашаць справу сёння абавязкова вечарам або ноччу... Прамаруджанне ў выступленні смерці падобна».

У Петраградзе пачалося ўзброенае паўстанне. У. І. Ленін з канспіратыўнай кватэры перайшоў у Смольны, дзе знаходзіліся ЦК РСДРП(б), Петраградскі Савет і Ваенна-рэвалюцыйны камітэт. Да раніцы 25-га чырвонагвардзейцы, рэвалюцыйныя салдаты і матросы занялі вакзалы, тэлеграф, тэлефон, электрастанцыі і важнейшыя дзяржаўныя ўстановы. Тэлеграфныя апараты працавалі безупынна, перадаючы паведамленне аб перамозе сацыялістычнай рэвалюцыі. Увечары таго ж дня Другі Усерасійскі з'езд Саветаў рабочых і салдацкіх дэпутатаў абвясціў аб пераходзе ўсёй улады ў рукі Саветаў. Ноччу рэвалюцыйны народ пайшоў на штурм Зімняга.

Падзеі ў Петраградзе развіваліся імкліва. Гэтак жа імкліва весткі пра гэтыя падзеі і дырэктывы цэнтра неслiся па краіне. Бальшавікі Масквы, Казані, Краснаярска, Самары, Баку, Саратава, Ташкента і іншых буйных гарадоў узнімалі народ на ўзброенае паўстанне і ўстанаўлівалі на месцах Савецкую ўладу.

Мінск прыняў заклік Петраграда 25 кастрычніка. У гэты ж дзень выканком Мінскага Савета рабочых і салдацкіх дэпутатаў загадам № 1 «Да насельніцтва гор. Мінска і ваколіц» абвясціў аб пераходзе ўлады ў рукі Саветаў.

Выбраны Другім з'ездам Саветаў УЦВК і Савет Народных Камісараў на чале з Леніным надавалі асабліва важнае значэнне заходняму рэгіёну. Беларускую зямлю перарэзала лінія фронту, і тут канцэнтраваліся мільённыя масы ўзброеных людзей. Значнай ваеннай сілай з'яўляліся прыфрантавыя гарнізоны Мінска, Слуцка, Бабруйска, Гомеля, Рэчыцы, Віцебска, Полацка, Оршы. У Магілёве знаходзілася Стаўка вярхоўнага галоўнакамандуючага. Чыгуначныя вузлы Оршы, Магілёва і іншых беларускіх гарадоў злучалі Заходні і Паўднёва-Заходні франты з Петраградам і Масквой. Паўночна-Заходняя абласная арганізацыя РСДРП(б), якую рэвалюцыйны цэнтр умацаваў сваімі пасланцамі, ахоплівала ўплывам Мінскую, Магілёўскую, часткова Віленскую губерні і Заходні фронт. Яна правяла вялізную работу па бальшавізацыі Саветаў і Заходняга фронту.

Следам за Мінскам Савецкая ўлада пачала ўстанаўлівацца ў іншых гарадах і паветах Беларусі. У вострай класавай барацьбе, ва ўзброеных сутычках, пераадоленні палітычнага і ваеннага супраціўлення Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя крочыла па беларускай зямлі.

На штурм Зімняга.

На штурм Зимнего.

Вечером 24 октября (6 ноября) В. И. Ленин написал «Письмо членам ЦК», в котором ставил экстренную задачу: «...положение донельзя критическое... ни в коем случае не оставлять власти в руках Керенского и компании до 25-го, никоим образом; решать дело сегодня непременно вечером или ночью... Промедление в выступлении смерти подобно».

В Петрограде началось вооруженное восстание. В. И. Ленин с конспиративной квартиры перешел в Смольный, где находились ЦК РСДРП(б), Петроградский Совет и Военно-революционный комитет. К утру 25-го красногвардейцы, революционные солдаты и матросы заняли вокзалы, телеграф, телефон, электростанции и важнейшие государственные учреждения. Телеграфные аппараты работали беспрерывно, передавая сообщение о победе социалистической революции. Вечером того же дня Второй Всероссийский съезд Советов рабочих и солдатских депутатов оповестил о переходе всей власти в руки Советов. Ночью революционный народ пошел на штурм Зимнего.

События в Петрограде развивались стремительно. Так же стремительно вести об этих событиях и директивы центра неслись по стране. Большевики Москвы, Казани, Красноярска, Самары, Баку, Саратова, Ташкента и других крупнейших городов поднимали народ на вооруженное восстание и устанавливали на местах Советскую власть.

Минск принял призыв Петрограда 25 октября. В этот же день исполком Минского Совета рабочих и солдатских депутатов приказом № 1 «К населению гор. Минска и окрестностей» объявил о переходе власти в руки Советов.

Избранный Вторым съездом Советов ВЦИК и Совет Народных Комиссаров во главе с Лениным придавали особо важное значение западному региону. Белорусскую землю перерезала линия фронта, и здесь концентрировались миллионные массы вооруженных людей. Значительной военной силой являлись прифронтовые гарнизоны Минска, Слуцка, Бобруйска, Гомеля, Речицы, Витебска, Полоцка, Орши. В Могилеве находилась Ставка верховного главнокомандующего. Железнодорожные узлы Орши, Могилева и других белорусских городов связывали Западный и Юго-Западный фронты с Петроградом и Москвой. Северо-Западная областная организация РСДРП(б), которую революционный центр укрепил своими посланцами, охватывала влиянием Минскую, Могилевскую, Витебскую, частично Виленскую губернии и Западный фронт. Она провела огромную работу по большевизации Советов и Западного фронта.

Вслед за Минском Советская власть начала устанавливаться в других городах и уездах Белоруссии. В острой классовой борьбе, в вооруженных столкновениях, преодолении политического и военного сопротивления Великая Октябрьская социалистическая революция шествовала по белорусской земле.

Група матросаў крэйсера «Аўрора», удзельнікаў штурму Зімняга палаца. Ў першым радзе (справа налева) беларусы: першы — В. С. Дудараў, трэці — І. В. Горскі. 1917 г.

Группа матросов крейсера «Аврора», участников штурма Зимнего дворца. В первом ряду (справа налево) белорусы: первый — В. С. Дударев, третий — И. В. Горский. 1917 г.

ЗВѢЗДА

ТОВАРИЩИ!

Побѣдила Рабоче - Крестьянская Революція.

Во главѣ ея стоятъ большевики.

Вы рабочіе, крестьяне, солдаты и всѣ пролетаріи, на выборахъ въ Учредительное Собраніе голосуйте за большевиковъ, за списокъ № 9 по фронту и Минскому округу.

Газета «Звезда» паведаміла аб перамозе Рабоча-Сялянскай рэвалюцыі ў Беларусі.

Газета «Звезда» сообщила о победе Рабоче-Крестьянской революции в Белоруссии.

Мітынг працоўных Мінска і прадстаўнікоў воінскіх часцей Заходняга фронту з нагоды звяржэння цара Мікалая II. Сакавік, 1917 г.

Митинг трудящихся Минска и представителей воинских частей Западного фронта по случаю свержения царя Николая II. Март, 1917 г.

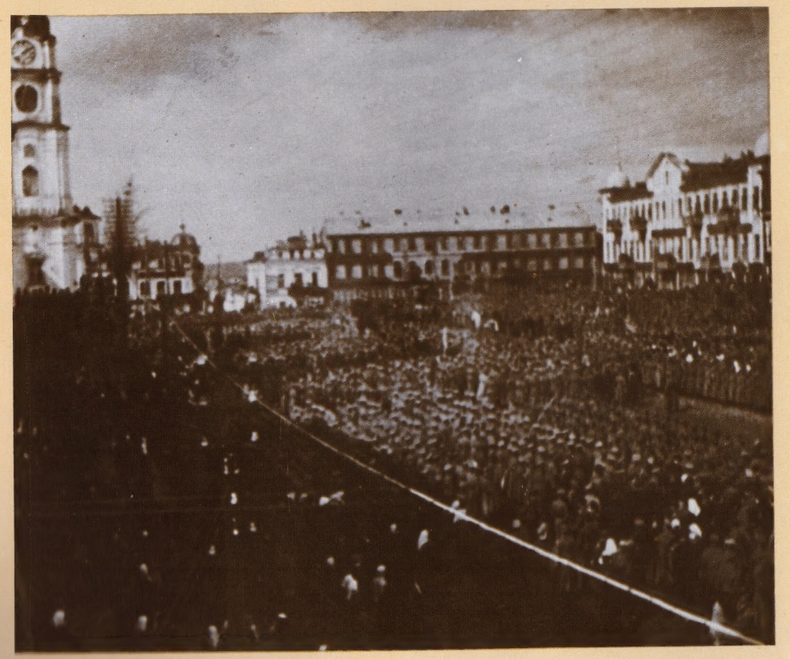

Хроніка падзей

25 кастрычніка (7 лістапада) Мінск прыняў паведамленне Петраградскага ВРК аб звяржэнні Часовага ўрада. У той жа дзень выканком Мінскага Савета рабочых і салдацкіх дэпутатаў абвясціў пра пераход улады ў рукі Саветаў. Сфарміраван Першы рэвалюцыйны імя Мінскага Савета полк.
27 кастрычніка (9 лістапада) пры Мінскім Савеце сфарміраван Ваенна-рэвалюцыйны камітэт Заходняга фронту.
27 кастрычніка (9 лістапада) губком РСДРП(б) утварыў Ваенна-рэвалюцыйны камітэт у Віцебску.
30 кастрычніка (12 лістапада) на аб'яднаным пасяджэнні Гомельскага Савета рабочых і салдацкіх дэпутатаў і выканкома павятовага Савета сялянскіх дэпутатаў адобраны дэкрэты Другога Усерасійскага з'езда Саветаў, заяўлена аб устанаўленні Савецкай улады ў горадзе і павеце, створан ВРК.
18 лістапада (1 снежня) Магілёўскі Савет прызнаў Савецкую ўладу. Ваенна-рэвалюцыйны камітэт устанавіў кантроль над Стаўкай.
20 лістапада (3 снежня) пачала дзейнічаць рэвалюцыйная Стаўка (Вярхоўны галоўнакамандуючы М. В. Крыленка).
26 лістапада (9 снежня) створан Абласны Савет Народных Камісараў Заходняй вобласці і фронту.

Першы з'езд ваенных і рабочых дэпутатаў арміі і тылу Заходняга фронту. Красавік, 1917 г.

Первый съезд военных и рабочих депутатов армии и тыла Западного фронта. Апрель, 1917 г.

Кабінет старшыні рэўкома.

Кабинет председателя ревкома.

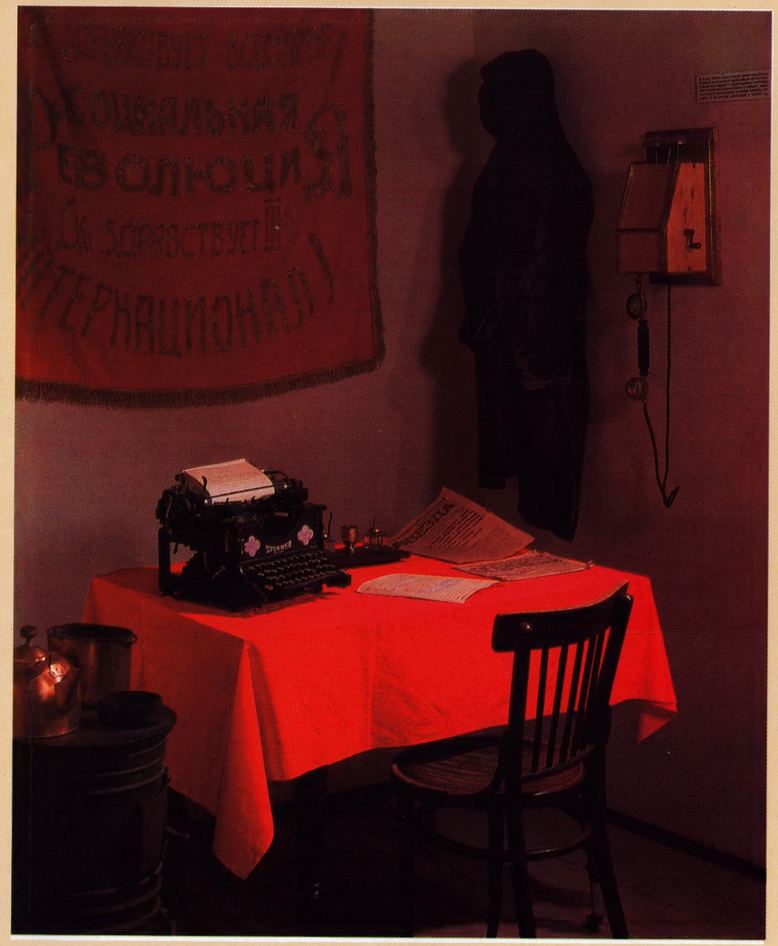

Хроника событий

25 октября (7 ноября) Минск принял сообщение Петроградского ВРК о свержении Временного правительства. В этот же день исполком Минского Совета рабочих и солдатских депутатов объявил о переходе власти в руки Советов.
Сформирован Первый революционный имени Минского Совета полк.
27 октября (9 ноября) при Минском Совете сформирован Военно-революционный комитет Западного фронта.
27 октября (9 ноября) губком РСДРП(б) образовал Военно-революционный комитет в Витебске.
30 октября (12 ноября) на объединенном заседании Гомельского Совета рабочих и солдатских депутатов и исполкома уездного Совета крестьянских депутатов одобрены декреты Второго Всероссийского съезда Советов, заявлено об установлении Советской власти в городе и уезде, создан ВРК.
18 ноября (1 декабря) Могилевский Совет признал Советскую власть. Военно-революционный комитет установил контроль над Ставкой.
20 ноября (3 декабря) начала действовать революционная Ставка (Верховный главнокомандующий Н. В. Крыленко).
26 ноября (9 декабря) создан Областной Совет Народных Комиссаров Западной области и фронта.

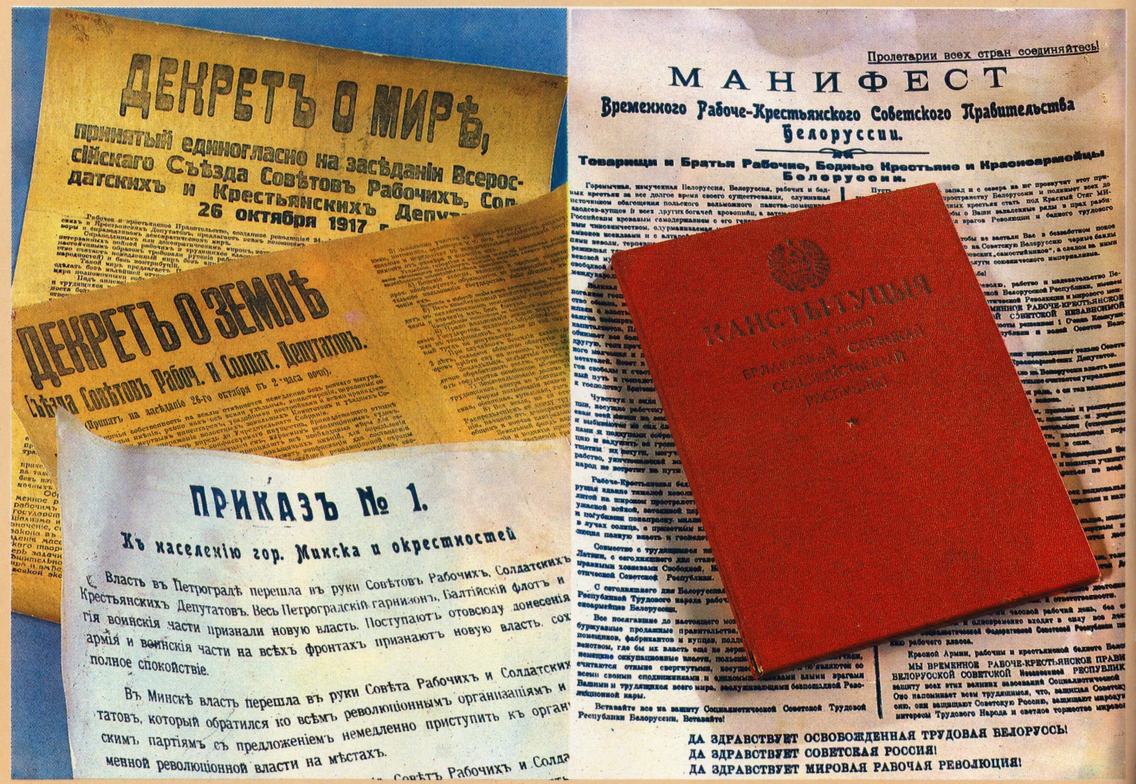

Першыя дакументы Савецкай улады.

Первые документы Советской власти.

Мітынг у мястэчку Яновічы (Віцебская вобласць), прысвечаны гадавіне Кастрычніцкай рэвалюцыі.

Митинг в местечке Яновичи (Витебская область), посвященный годовщине Октябрьской революции.

У гэтым доме па цяперашняй вуліцы Карла Маркса знаходзіўся штаб мінскай міліцыі, якую ўзначальваў М. В. Фрунзе.

В этом доме по нынешней улице Карла Маркса находился штаб минской милиции, возглавляемый М.В.Фрунзе.

Орша — буйны чыгуначны вузел. У кастрычніцкія дні 1917 года бальшавікі горада затрымалі дзесяць эшалонаў з войскамі, якія накіроўваліся на задушэнне рэвалюцыі ў Петраград.

Орша — крупный железнодорожный узел. В октябрьские дни 1917 года большевики города задержали десять эшелонов с войсками, которые направлялись на подавление революции в Петроград.

Куток старога Віцебска. Па гэтай вуліцы прайшлі маршам шэсць чырвонагвардзейскіх палкоў, сфарміраваных у горадзе для абароны рэвалюцыі.

Уголок старого Витебска. По этой улице прошли маршем шесть красногвардейских полков, сформированных в городе для защиты революции. ▷

Дом-музей на радзіме Ф. Э. Дзяржынскага (Івянецкі раён).

Дом-музей на родине Ф. Э. Дзержинского (Ивенецкий район).

Паўночна-Заходні абласны камітэт РСДРП(б) і Мінскі Савет рабочых і салдацкіх дэпутатаў у 1917 годзе размяшчаліся ў доме па цяперашняй Ленінградскай вуліцы.

Северо-Западный областной комитет РСДРП(б) и Минский Совет рабочих и солдатских депутатов в 1917 году размещались в доме по нынешней Ленинградской улице.

ПАРТЫЯ – ГЭТА МІЛЬЁНАЎ ПЛЕЧЫ...

ПАРТИЯ – ЭТО МИЛЛИОНОВ ПЛЕЧИ...

У. І. Ленін. Крэмль, 1921 г.

В. И. Ленин. Кремль, 1921 г.

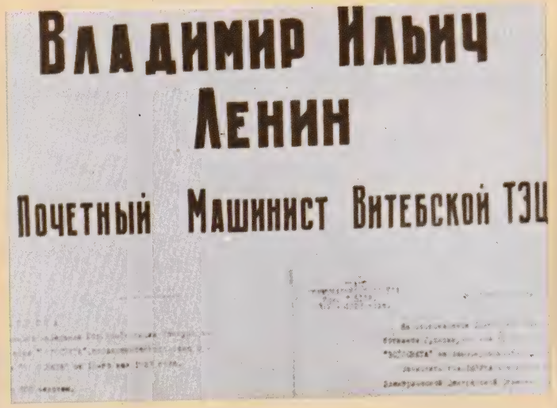

Перадавыя рабочыя Віцебскай ЦЭЦ, ганаровым машыністам якой з 1923 года з'яўляецца У. І. Ленін.

Передовые рабочие Витебской ТЭЦ, почетным машинистом которой с 1923 года является В. И. Ленин.

Мінск. Помнік У. І. Леніну (скульптар М. Г. Манізер, архітэктар І. Р. Лангбард).

Минск. Памятник В. И. Ленину (скульптор М. Г. Манизер, архитектор И. Г. Лангбард).

Паравоз, адрамантаваны ў нерабочы час,— падарунак рабочых Гомельскага чыгуначнага вузла да дня адкрыцця губернскай партыйнай канферэнцыі. 1920 г.

Паровоз, отремонтированный в нерабочее время,— подарок рабочих Гомельского железнодорожного узла ко дню открытия губернской партийной конференции. 1920 г.

Маладыя будаўнікі новага грамадства — удзельнікі III з'езда камсамола Беларусі. 1921 г.

Молодые строители нового общества — участники III съезда комсомола Белоруссии. 1921 г.

Хроніка падзей

VI Паўночна-Заходняя абласная канферэнцыя РКП(б), якая адбывалася 30—31 снежня 1918 года, абвясціла сябе Першым з'ездам Камуністычнай партыі (бальшавікоў) Беларусі.

Усе наступныя гады Камуністычная партыя Беларусі знаходзіцца ў безупынным развіцці. Цяпер яна налічвае 668 тысяч членаў. Якасны састаў партыі пераканаўча прадэманстраваў XXX з'езд КПБ (30—31 студзеня 1986 г.), дэлегатамі якога былі: Я. І. Клімчанка — брыгадзір слесараў-інструментальшчыкаў аб'яднання «Мінскі трактарны завод імя У. І. Леніна», Герой Сацыялістычнай Працы; У. В. Серавокі — машыніст горнага камбайна аб'яднання «Беларускалій», дэпутат Вярхоўнага Савета БССР; Н. І. Дзенісенка — ткачыха Магілёўскай стужкаткацкай фабрыкі; Л. А. Тозік — брыгадзір комплекснай брыгады аб'яднання «Мінскпрамбуд», Герой Сацыялістычнай Працы; В. І. Гарнак — брыгадзір вадзіцеляў Гомельскага аўтакамбіната № 1, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі СССР; С. М. Дзмітрэнка — рабочая віцебскай абутковай фабрыкі «Чырвоны Кастрычнік»; Л. Д. Брызга — аператар машыннага даення калгаса-камбіната «Памяць Ільіча» Брэсцкага раёна, Герой Сацыялістычнай Працы; І. Р. Сініцкі — звеннявы саўгаса «Загальскі» Любанскага раёна, дэпутат Вярхоўнага Савета СССР, поўны кавалер ордэна Працоўнай Славы; Г. С. Шчэцька — аператар па гадоўлі буйной рагатай жывёлы калгаса «Чырвоны Кастрычнік» Стаўбцоўскага раёна, Герой Сацыялістычнай Працы; І. І. Куроўскі — трактарыст эксперыменталь-

Дэлегаты партыйнай канферэнцыі. Полацк, 1919 г.

Делегаты партийной конференции. Полоцк, 1919 г.

най базы «Пагародна» Воранаўскага раёна, поўны кавалер ордэна Працоўнай Славы; Л. М. Дзімянкова — старшы прадавец магазіна № 4 Магілёўскага гархарчгандлю.

Хроника событий

VI Северо-Западная областная конференция РКП(б), проходившая 30—31 декабря 1918 года, объявила себя Первым съездом Коммунистической партии (большевиков) Белоруссии.

Все последующие годы Коммунистическая партия Белоруссии находится в непрерывном развитии. Теперь она насчитывает 668 тысяч членов. Качественный состав партии убедительно продемонстрировал XXX съезд КПБ (30—31 января 1986 г.), делегатами которого были: Е. И. Климченко — бригадир слесарей-инструментальщиков объединения «Минский тракторный завод имени В. И. Ленина», Герой Социалистического Труда; В. В. Сероокий — машинист горного комбайна объединения «Белоруськалий», депутат Верховного Совета БССР; Н. И. Денисенко — ткачиха Могилевской лентоткацкой фабрики; Л. А. Тозик — бригадир комплексной бригады объединения «Минскпромстрой», Герой Социалистического Труда; В. И. Горнак — бригадир водителей Гомельского автокомбината № 1, лауреат Государственной премии СССР; С. М. Дмитренко — рабочая витебской обувной фабрики «Красный Октябрь»; Л. Д. Брызга — оператор машинного доения колхоза-комбината «Память Ильича» Брестского района, Герой Социалистического Труда; И. Г. Синицкий — звеньевой совхоза «Загальский» Любанского района, депутат Верховного Совета СССР, полный кавалер ордена Трудовой Славы; А. С. Щетько — оператор по выращиванию крупного рогатого скота колхоза «Красный Октябрь» Столбцовского района, Герой Социалистического Труда; И. И. Куровский — тракторист экспериментальной базы «Погородно» Воронковского района, полный кавалер ордена Трудовой Славы; Л. М. Дименкова — старший продавец магазина № 4 Могилевского горпищеторга.

Дэлегаты Рагачоўскай павятовай партыйнай канферэнцыі. 1921 г.

Делегаты Рогачевской уездной партийной конференции. 1921 г.

Члены Мінскага камітэта РСДРП(б). 1918 г.

Члены Минского комитета РСДРП(б). 1918 г.

У Брэсцкім абласным краязнаўчым музеі спецыяльны стэнд прысвечан камісару 25-й Чапаеўскай дывізіі А. Ф. Пятроўскаму.

В Брестском областном краеведческом музее специальный стенд посвящен комиссару 25-й Чапаевской дивизии А. Ф. Петровскому.

Ветэраны партыі Ф. С. Астраумаў, П. Л. Шушкевіч і М. А. Аўсянёў, узнагароджаныя значком «50 гадоў знаходжання ў КПСС».

Ветераны партии Ф. С. Остроумов, П. Л. Шушкевич и Н. А. Авсенев, награжденные значком «50 лет пребывания в КПСС».

Дэлегаты Бабруйскай павятовай партыйнай канферэнцыі. 1922 г.

Делегаты Бобруйской уездной партийной конференции. 1922 г.

У 1918 годзе адбыўся з'езд камсамола Заходняй камуны, якая праіснавала як адміністрацыйна - тэрытарыяльная адзінка да ўтварэння Беларускай ССР — 1 студзеня 1919 г.

В 1918 году состоялся съезд комсомола Западной коммуны, просуществовавшей как административно-территориальная единица до образования Белорусской ССР — 1 января 1919 года.

Ствараючы партыю новага тыпу, У. І. Ленін ставіў перад ёю складанейшую задачу: узначаліць пошук шляхоў да новага, самага справядлівага і дасканалага грамадства. Камуністычнай партыі належала быць першапраходцам у найвялікшай справе справядлівай сацыяльнай перабудовы свету.

І партыя справілася з гэтай задачай.

Яна ўзяла правільны і дакладны курс на сацыялістычную рэвалюцыю, на стварэнне несакрушальнай дзяржавы, у якой працоўны народ стаў бы адначасова ўладаром, гаспадаром, творцам і работнікам — сам і кіраваў бы ўсімі дзяржаўнымі справамі, і ствараў бы матэрыяльныя і духоўныя каштоўнасці. Гэтым курсам партыя ішла нязменна, выпрацоўваючы, удасканальваючы, а пры неабходнасці і мяняючы тактыку і стратэгію сацыялістычнага будаўніцтва. «Сіла партыі ў тым,— сказана ў Палітычным дакладзе ЦК КПСС XXVII з'езду Камуністычнай партыі Савецкага Саюза,— што яна адчувае час, біццё пульсу жыцця, заўсёды дзейнічае ў гушчыні мас. І ўсякі раз, калі перад краінай паўстаюць новыя задачы, партыя знаходзіць шляхі іх вырашэння, перабудоўвае, відазмяняе метады кіраўніцтва, дэманструючы здольнасць быць на вышыні гістарычнай адказнасці за лёс краіны, за справу сацыялізму і камунізму».

Расстаноўка сіл у свеце, характар сучаснага сусветнага развіцця, абстаноўка ядзернага процістаяння патрабуюць пастаяннага асэнсавання, комплекснага аналізу ўсіх фактараў і выпрацоўкі адпаведнай міжнароднай палітыкі. Век імклівага навукова-тэхнічнага прагрэсу вылучае неабходнасць карэннага пераўтварэння прадукцыйных сіл грамадства, глыбокай рэканструкцыі народнай гаспадаркі на базе дасягненняў сучаснай навукі і тэхнікі, перабудовы сістэмы кіравання. Для рашэння міждзяржаўных спраў у свеце, які ўскладніўся, для ажыццяўлення рэвалюцыйных пераўтварэнняў унутры краіны патрэбен новы тып калектыўнага мыслення. Паўстаюць складанейшыя задачы фарміравання ў кожнага чалавека новых маральна-псіхалагічных якасцей. Рашэнне гэтых складаных задач ляжыць на Камуністычнай партыі. Канстытуцыяй СССР вызначана, што кіруючай і накіроўваючай сілай савецкага грамадства, ядром яго палітычнай сістэмы, дзяржаўных і грамадскіх арганізацый з'яўляецца Камуністычная партыя Савецкага Саюза, якая існуе для народа і служыць народу. Яна ў першую чаргу за ўсё адказвае.

І партыя з годнасцю і гонарам выконвае сваю гістарычную місію. Аб гэтым сведчаць накіраванасць, ход і рашэнні XXVII з'езда КПСС, дэлегаты якога прадстаўлялі больш як дзевятнаццаць мільёнаў камуністаў.

У 19-мільённым партыйным адзінстве — 668 тысяч беларускіх камуністаў.

Савецкі народ помніць і ведае: калі перад краінай паўстаюць асабліва цяжкія задачы, партыя кідае покліч: «Камуністы, наперад!».

І камуністы бяруць на сябе самую цяжкую і складаную частку работы і справы.

Создавая партию нового типа, В. И. Ленин ставил перед ней сложнейшую задачу: возглавить поиск путей к новому, самому справедливому и совершенному обществу. Коммунистической партии предстояло быть первопроходцем в величайшем деле справедливого социального переустройства мира.

И партия справилась с этой задачей.

Она взяла правильный и четкий курс на социалистическую революцию, на создание несокрушимого государства, в котором трудовой народ стал бы одновременно властелином, хозяином, творцом и работником — сам и управлял бы всеми государственными делами, и создавал бы материальные и духовные ценности. Этим курсом партия следовала неизменно, вырабатывая, совершенствуя, а при необходимости и меняя тактику и стратегию социалистического строительства. «Сила партии в том,— сказано в Политическом докладе ЦК КПСС XXVII съезду Коммунистической партии Советского Союза,— что она чувствует время, биение пульса жизни, всегда действует в гуще масс. И всякий раз, когда перед страной встают новые задачи, партия находит пути их решения, перестраивает, видоизменяет методы руководства, демонстрируя способность быть на высоте исторической ответственности за судьбы страны, за дело социализма и коммунизма».

Расстановка сил в мире, характер современного мирового развития, обстановка ядерного противостояния требует постоянного осмысления, комплексного анализа всех факторов и выработки соответствующей международной политики. Век стремительного научно-технического прогресса выдвигает необходимость коренного преобразования производительных сил общества, глубокой реконструкции народного хозяйства на базе достижений современной науки и техники, перестройки системы управления. Для решения межгосударственных дел в усложнившемся мире, для осуществления революционных преобразований внутри страны нужен новый тип коллективного мышления. Встают сложнейшие задачи формирования у каждого человека и всего общества новых нравственно-психологических качеств. Решение этих сложных задач лежит на Коммунистической партии. Конституцией СССР определено, что руководящей и направляющей силой советского общества, ядром его политической системы, государственных и общественных организаций является Коммунистическая партия Советского Союза, которая существует для народа и служит народу.

И партия с достоинством и честью выполняет свою историческую миссию. Об этом свидетельствуют направленность, ход и решения XXVII съезда КПСС, делегаты которого представляли более 19 миллионов коммунистов.

В 19-миллионном партийном единстве — 668 тысяч белорусских коммунистов.

Советский народ помнит и знает: когда перед страной встают особо трудные задачи, партия бросает клич: «Коммунисты, вперед!».

И коммунисты берут на себя самую трудную и сложную часть работы и дела.

ПРАЦАВАЦЬ ПА-ХАЗЯЙСКУ –
НАШ ПАТРЫЯТЫЧНЫ АБАВЯЗАК!
ДАСЯГНЕННІ НАВУ
У ПРАКТЫКУ
СДАДИМ ПУСКОВЫЕ ОБЪЕКТЫ
С ВЫСОКИМ КАЧЕСТВОМ И В СРОК!
МИР
69

КІ І ТЭХНІКІ –
КЫЦЦЯ І
МИР
1917

Мінск. Дом-музей
І з'езда РСДРП.

Минск. Дом-музей
I съезда РСДРП.

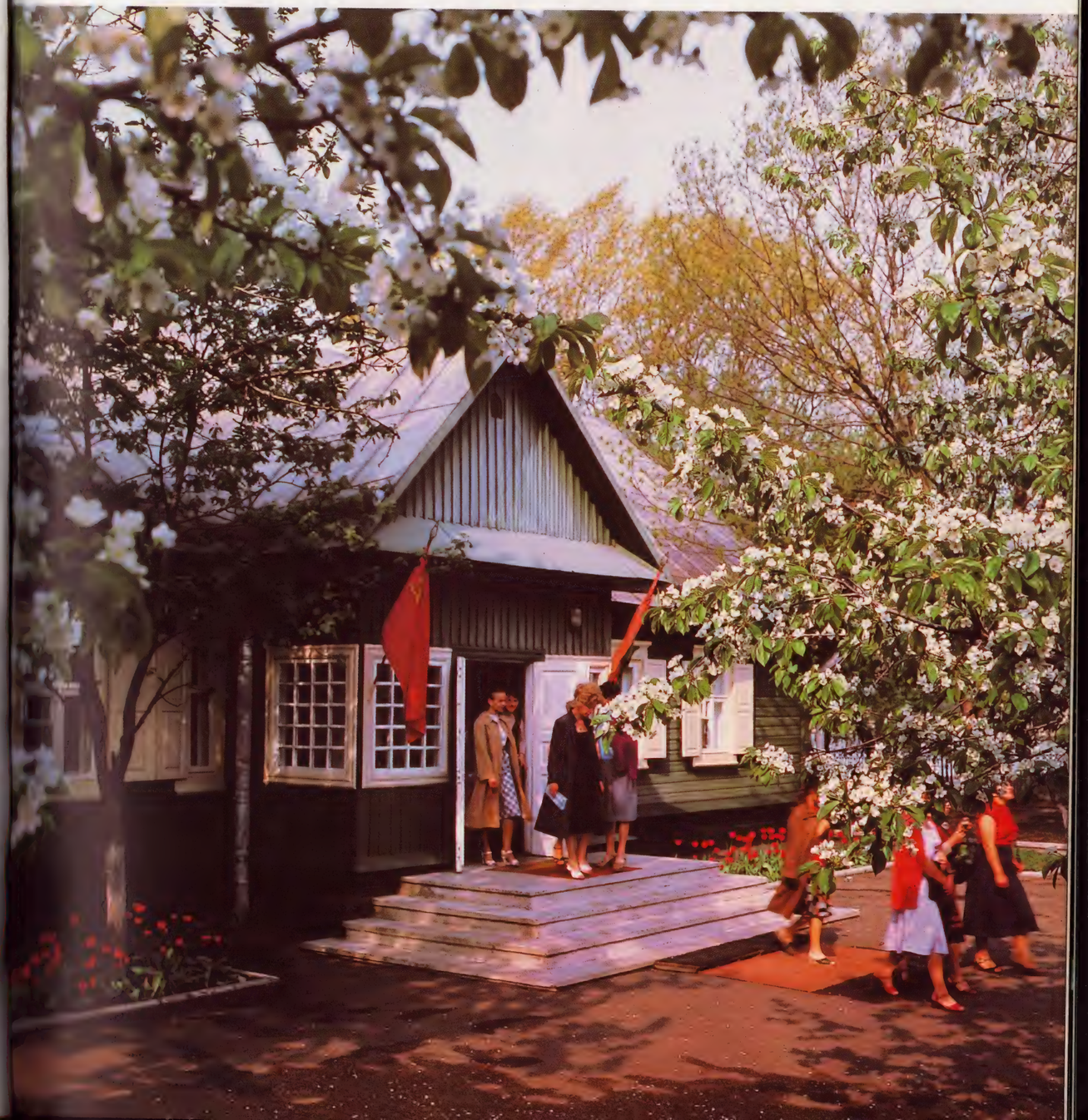

Беларуская дэлегацыя на Краснай плошчы.

Белорусская делегация на Красной площади.

Дэлегаты ад Кампартыі Беларусі праходзяць рэгістрацыю ў Георгіеўскай зале Вялікага Крамлёўскага палаца.

Делегаты от Компартии Белоруссии проходят регистрацию в Георгиевском зале Большого Кремлевского дворца.

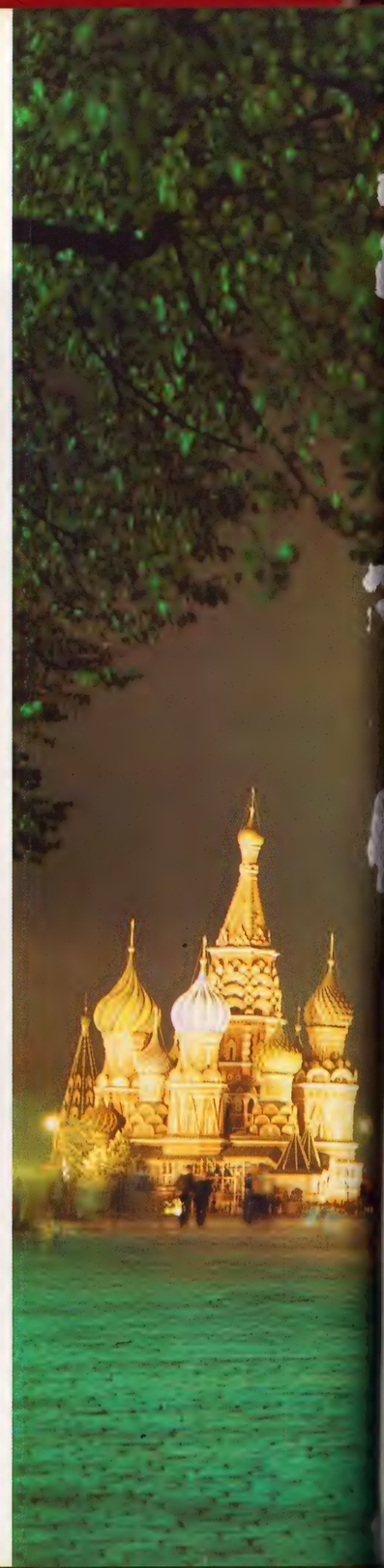

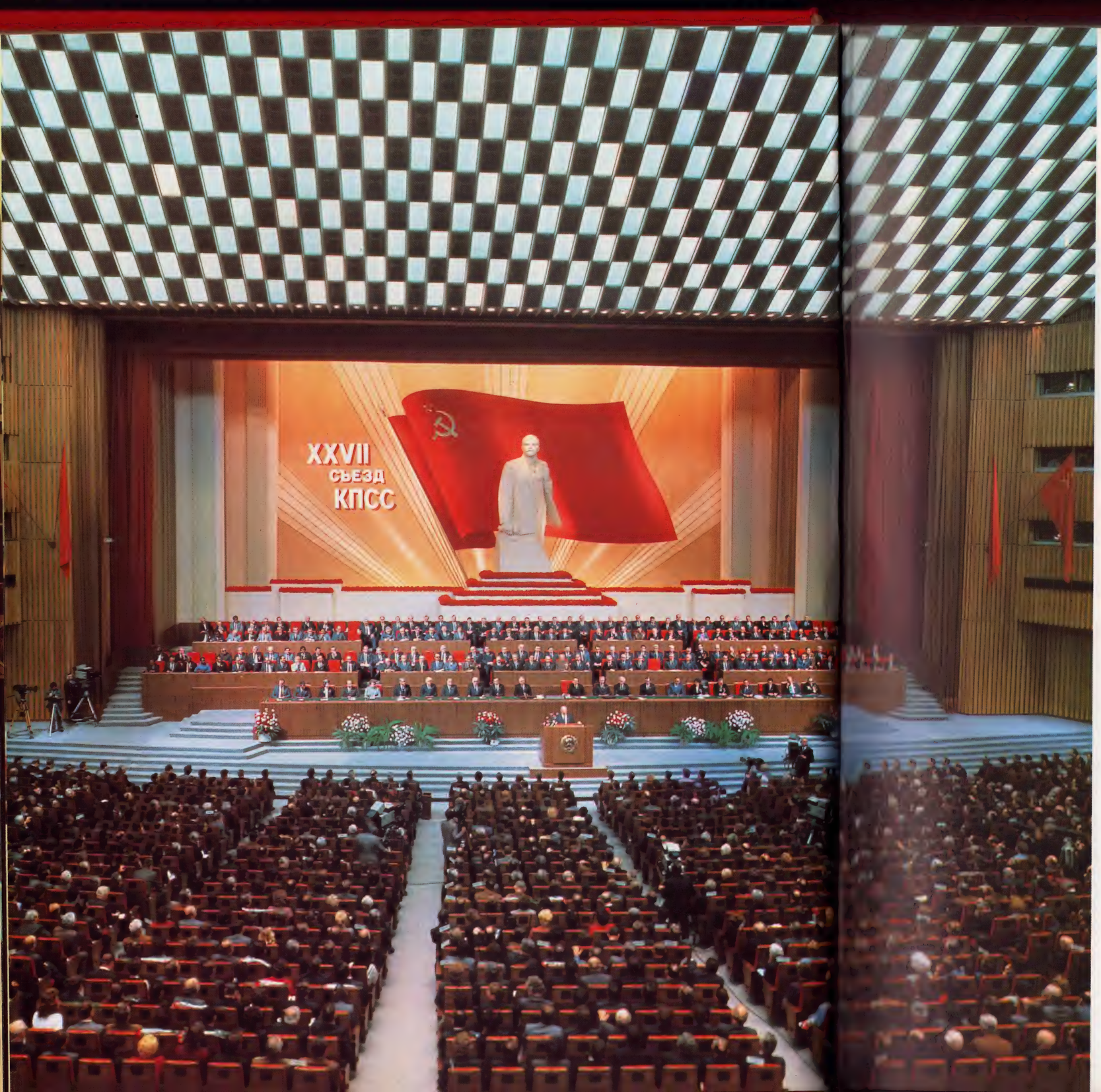

З Палітычным дакладам Цэнтральнага Камітэта КПСС XXVII з'езду партыі выступае Генеральны сакратар ЦК КПСС М. С. Гарбачоў.

С Политическим докладом Центрального Комитета КПСС XXVII съезду партии выступает Генеральный секретарь ЦК КПСС М. С. Горбачев.

Дэлегаты слухаюць Справаздачны даклад ЦК КПБ, з якім выступае першы сакратар ЦК Кампартыі Беларусі М. М. Слюнькоў.

Делегаты слушают Отчетный доклад ЦК КПБ, с которым выступает первый секретарь ЦК Компартии Белоруссии Н. Н. Слюньков.

Мадэльшчык мадэльнага цэха Мінскага трактарнара завода Ю. М. Вахромін.

Модельщик модельного цеха Минского тракторного завода Ю. Н. Вахромин.

Народная артыстка БССР М. Г. Захарэвіч (тэатр імя Янкі Купалы).

Народная артистка БССР М. Г. Захаревич (театр имени Янки Купалы).

Аператар машыннага даення калгаса-камбіната «Памяць Ільіча» Брэсцкага раёна; кандыдат у члены ЦК КПСС, Герой Сацыялістычнай Працы Л. Д. Брызга.

Оператор машинного доения колхоза-комбината «Память Ильича» Брестского района, кандидат в члены ЦК КПСС, Герой Социалистического Труда Л. Д. Брызга.

Мантажніца віцебскага завода «Эвістар» Л. Б. Лукашэвіч.

Монтажница витебского завода «Эвистор» Л. Б. Лукашевич.

Машыніст-інструктар Віцебскага лакаматыўнага дэпо, Герой Сацыялістычнай Працы Я. Т. Чарвякоў.

Машинист-инструктор Витебского локомотивного депо, Герой Социалистического Труда Е. Т. Червяков.

Здымшчыца пражы Аршанскага льнокамбіната, член бюро гарадскога камітэта КПБ Н. І. Садоўская.

Съемщица пряжи Оршанского льнокомбината, член бюро городского комитета КПБ Н. И. Садовская.

Даяркі саўгаса імя Леніна Лоеўскага раёна К. І. Даніленка (злева), В. С. Дамарацкая і сакратар парткома Л. Я. Чапега жывуць заўсёднымі клопатамі аб справах гаспадаркі.

Доярки совхоза имени Ленина Лоевского района К. И. Даниленко (слева), В. С. Доморацкая и секретарь парткома Л. Я. Чапего живут постоянной заботой о делах совхоза.

Парторг калгаса імя С. М. Кірава Слуцкага раёна Л. К. Камоцкая гутарыць з камуністамі першага вытворчага ўчастка.

Парторг колхоза имени С. М. Кирова Слуцкого района Л. К. Камоцкая беседует с коммунистами первого производственного участка.

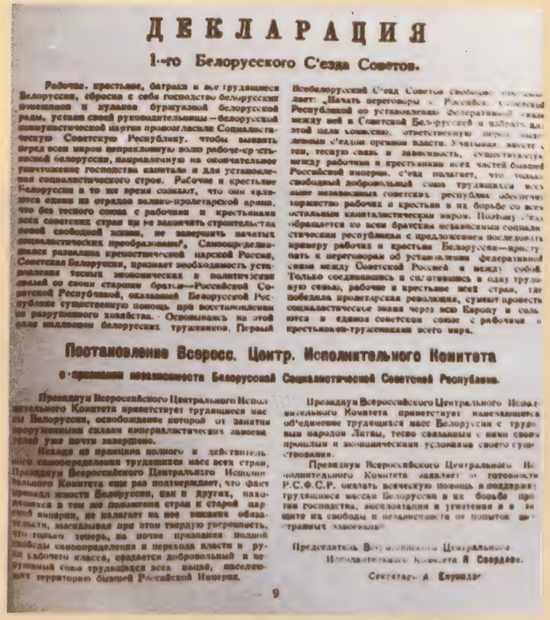

ДЕКЛАРАЦИЯ

1-го Белорусского С'езда Советов.

Рабочие, крестьяне, батраки и все трудящиеся Белоруссии, сбросив с себя господство белорусских помещиков и кулаков буржуазной белорусской рады, устроив своей руководительницы—белорусской коммунистической партии провозгласили Социалистическую Советскую Республику, чтобы вывести перед всем миром непреклонную волю рабоче-крестьянской белоруссии, направленную на окончательное уничтожение господства капитала и для установления социалистического строя. Рабочие и крестьяне Белоруссии в то же время сознают, что они являются одним из отрядов всемирно-пролетарской армии, что без тесного союза с рабочими и крестьянами всех советских стран ни ре закончить строительства новой свободной жизни, не завершить начатых социалистических преобразований. Самоопределившаяся революция крепостнической царской России, Советская Белоруссия, признает необходимость установления тесных экономических и политических связей со своим старшим братом—Российской Советской Республикой, оказавшей Белорусской Республике существенную помощь при восстановлении разрушенного хозяйства. Основываясь на этой воле миллионов белорусских тружеников, Первый Всебелорусский С'езд Советов свободно [illegible] дает: „Начать переговоры с Российским Советской Республикой об установлено федеративной связи между ней и Советской Белоруссией и избрать для этой цели комиссию, ответственную перед настоящим с'ездом органом власти. Учитывая вместе с тем, тесную связь и зависимость, существующую между рабочими и крестьянами всех частей бывшей Российской империи, с'езд полагает, что только свободный добровольный союз трудящихся всех наших независимых советских республик обеспечит торжество рабочих и крестьян и их борьбе со всем остальным капиталистическим миром. Поэтому с'езд обращается ко всем братским независимым социалистическим республикам с предложением последовать примеру рабочих и крестьян Белоруссии—приступить к переговорам об установлении федеративной связи между Советской Россией и между собой. Только соединившись и сплотившись в одну трудовую семью, рабочие и крестьяне всех стран, где победила пролетарская революция, сумеют провести социалистические знамя через всю Европу и создать в единое советское союзе с рабочими и крестьянами-тружениками всего мира.

Постановление Всеросс. Центр. Исполнительного Комитета

о признании независимости Белорусской Социалистической Советской Республики.

Президиум Всероссийского Центрального Исполнительного Комитета приветствует трудящихся нас [illegible] Белоруссии, освобожденную которой от занятия оккупационными силами империалистических захватчиков уже почти завершено.

Исходя из принципа полного и действительного самоопределения трудящихся масс всех стран, Президиум Всероссийского Центрального Исполнительного Комитета еще раз подтверждает, что фактическая власть Белоруссии, как и других, находящихся в том же положении стран и старой царской империи, не налагает на нее никаких обязательств, высказывая при этом твердую уверенность, что только теперь, на почве признания полной свободы самоопределения и перехода власти в руки рабочего класса, создается добровольный и прочный союз трудящихся всех наций, населяющих территорию бывшей Российской Империи.

Президиум Всероссийского Центрального Исполнительного Комитета приветствует зарождающееся объединение трудящихся масс Белоруссии с трудящимися народом Латвии, тесно связанным с ними своего прошлого и экономическими условиями своего существования.

Президиум Всероссийского Центрального Исполнительного Комитета заявляет о готовности Р.С.Ф.С.Р. оказать всяческую помощь и поддержать трудящиеся массы Белоруссии в их борьбе против господства, эксплоатации и угнетения и в защите их свободы и независимости от попыток империалистических хищников.

Председатель Всероссийского Центрального Исполнительного Комитета Я. Свердлов.

Секретарь А. Енукидзе.

9

УЛАДА САВЕЦКАЯ – УЛАДА НАРОДНАЯ

ВЛАСТЬ СОВЕТСКАЯ – ВЛАСТЬ НАРОДНАЯ

Дэкларацыя I Беларускага з'езда Саветаў і тэкст абвешчанай Я. М. Свярдловым пастановы Прэзідыума УЦВК «Аб прызнанні незалежнасці Беларускай Сацыялістычнай Савецкай Рэспублікі».

Декларация I Белорусского съезда Советов и текст провозглашенного Я. М. Свердловым постановления Президиума ВЦИК «О признании независимости Белорусской Социалистической Советской Республики».

Старшыня ЦВК і СНК БССР А. Р. Чарвякоў выступае на I Усесаюзным з'ездзе Саветаў.

Председатель ЦИК и СНК БССР А. Г. Червяков выступает на I Всесоюзном съезде Советов.

Хроніка падзей

1 студзеня 1919 года ўтворана Беларуская Савецкая Сацыялістычная Рэспубліка.
30 снежня 1922 года БССР увайшла ў склад Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік.
26 чэрвеня 1938 года адбыліся выбары ў Вярхоўны Савет БССР 1-га склікання.
2 лістапада 1939 года пазачарговая сесія Вярхоўнага Савета СССР прыняла Закон аб уключэнні Заходняй Беларусі ў склад СССР і аб уз'яднанні яе з БССР.
30 жніўня 1945 года Прэзідыум Вярхоўнага Савета БССР ратыфікаваў Статут Арганізацыі Аб'яднаных Нацый.
12 мая 1954 года БССР уступіла ў ЮНЕСКО.
14 красавіка 1978 года Вярхоўны Савет рэспублікі прыняў новую Канстытуцыю БССР.

На мітынгу ў Гомелі выступае старшыня УЦВК М. І. Калінін, які прыбыў у Беларусь з агітацыйна-інструктарскім поездам «Кастрычніцкая рэвалюцыя».

На митинге в Гомеле выступает председатель ВЦИК М. И. Калинин, прибывший в Белоруссию с агитационно-инструкторским поездом «Октябрьская революция».

Удзельніцы Гомельскай губернскай канферэнцыі работніц і сялянак. 1923 г.

Участницы Гомельской губернской конференции работниц и крестьянок. 1923 г.

Будаўніцтва чыгункі Орша—Лепель. 1925 г.

Строительство железной дороги Орша — Лепель. 1925 г.

Беларуская ССР узнагароджана 2 ордэнамі Леніна, ордэнамі Кастрычніцкай Рэвалюцыі і Дружбы народаў. Першы ордэн Леніна ўручан рэспубліцы ў 1935 годзе.

Хроника событий

1 января 1919 года образована Белорусская Советская Социалистическая Республика.
30 декабря 1922 года БССР вошла в состав Союза Советских Социалистических Республик.
26 июня 1938 года состоялись выборы в Верховный Совет БССР 1-го созыва.
2 ноября 1939 года внеочередная сессия Верховного Совета СССР приняла Закон о включении Западной Белоруссии в состав СССР и о воссоединении ее с БССР.
30 августа 1945 года Президиум Верховного Совета БССР ратифицировал Устав Организации Объединенных Наций.
12 мая 1954 года БССР вступила в ЮНЕСКО.
14 апреля 1978 года Верховный Совет республики принял новую Конституцию БССР.
Белорусская ССР награждена 2 орденами Ленина, орденами Октябрьской Революции и Дружбы народов. Первый орден Ленина вручен республике в 1935 году.

З самымі рознымі пытаннямі ідуць да свайго дэпутата Вярхоўнага Савета СССР, кавалярштампоўшчыка Мінскага аўтазавода, Героя Сацыялістычнай Працы Я. А. Шуляка выбаршчыкі.

С самыми разными вопросами идут к своему депутату Верховного Совета СССР, кузнецу-штамповщику Минского автозавода, Герою Социалистического Труда Е. А. Шуляку избиратели.

У дэмакратызме, жывой творчасці працоўных У. І. Ленін бачыў галоўную сілу развіцця сацыялістычнага ладу. Ленінская канцэпцыя ўсенароднага самакіравання ў час падрыхтоўкі і здзяйснення Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі яскрава праявілася ў бескампрамісным лозунгу: «Уся ўлада Саветам!». Улада — Саветам рабочых, сялянскіх і салдацкіх дэпутатаў; улада — у рукі самога народа.

Ад тае пары Саветы складаюць палітычную аснову нашай дзяржавы. Народ ажыццяўляе дзяржаўную ўладу праз Саветы. Урад краіны ствараецца Вярхоўным Саветам і называецца савецкім. Сама наша дзяржава савецкая — Саюз Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік.

Беларуская Савецкая Сацыялістычная Рэспубліка ўваходзіць у СССР на добраахвотных і роўных пачатках, з'яўляецца неад'емнай часткай адзінай шматнацыянальнай дзяржавы.

Пасля перамогі Кастрычніка беларускі народ пачаў пераўладкаванне жыцця на сацыялістычных пачатках. Важнай вяхой на гэтым шляху было набыццё сваёй нацыянальнай дзяржаўнасці. Паўночна-Заходняя канферэнцыя бальшавікоў, якая адбылася 30—31 снежня 1918 года, зыходзячы з «Дэкларацыі правоў народаў Расіі», прыняла гістарычнае рашэнне аб утварэнні Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі. Ад пачатку — савецкая палітычная сістэма.

Усе наступныя гады Саветы народных дэпутатаў увасаблялі народаўладдзе, ажыццяўлялі функцыі дзяржаўнага і мясцовага кіравання, выказвалі волю і абаранялі інтарэсы рабочых, сялян, інтэлігенцыі, мабілізоўвалі масы на рашэнне сацыяльна-эканамічных задач.

XXVII з'езд КПСС узняў ролю Саветаў на новую вышыню. Паскарэнне развіцця грамадства немагчыма без далейшага развіцця сацыялістычнай дэмакратыі, усіх яе бакоў і праяў.

Паслядоўна ажыццяўляючы лінію і рашэнні XXVII з'езда, ЦК КПСС, Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР і Савет Міністраў СССР прынялі пастанову «Аб мерах па далейшаму павышэнню ролі і ўзмацненню адказнасці Саветаў народных дэпутатаў за паскарэнне сацыяльна-эканамічнага развіцця ў святле рашэнняў XXVII з'езда КПСС». Шырокі і шматгранны дыяпазон дзейнасці Саветаў: забеспячэнне комплекснага развіцця эканомікі і сацыяльна-культурнай сферы, паскарэнне тэмпаў росту і павышэнне эфектыўнасці грамадскай вытворчасці, забеспячэнне патрэбнасцей насельніцтва ў харчовых і прамысловых таварах, жыллі і бытавых паслугах, ахова прыроды.

З многімі жыццёвымі пытаннямі працоўныя звяртаюцца ў свае Саветы — сельскія, раённыя, гарадскія, абласныя, ідуць да сваіх народных дэпутатаў. Працоўным адкрыта дарога і ў Вярхоўныя Саветы рэспублік і краіны.

Абумоўлена гэта самім нашым ладам жыцця — савецкім, сацыялістычным.

В демократизме, живом творчестве трудящихся В. И. Ленин видел главную силу развития социалистического строя. Ленинская концепция всенародного самоуправления во время подготовки и свершения Великой Октябрьской социалистической революции ярко проявилась в бескомпромиссном лозунге: «Вся власть Советам!». Власть — Советам рабочих, крестьянских и солдатских депутатов; власть — в руки самого народа.

С тех пор Советы составляют политическую основу нашего государства. Народ осуществляет государственную власть через Советы. Правительство страны создается Верховным Советом и называется советским. Само наше государство советское — Союз Советских Социалистических Республик.

Белорусская Советская Социалистическая Республика входит в СССР на добровольных и равных началах, является неотъемлемой частью единого многонационального государства.

После победы Октября белорусский народ начал переустройство жизни на социалистических началах. Важной вехой на этом пути было обретение своей национальной государственности. Северо-Западная конференция большевиков, состоявшаяся 30—31 декабря 1918 года, исходя из «Декларации прав народов России», приняла историческое решение об образовании Белорусской Советской Социалистической Республики. Изначально — советская политическая система.

Все последующие годы Советы народных депутатов олицетворяли народовластие, осуществляли функции государственного и местного управления, выражали волю и защищали интересы рабочих, крестьян, интеллигенции, мобилизовывали массы на решение социально-экономических задач.

XXVII съезд КПСС поднял роль Советов на новую высоту. Ускорение развития общества немыслимо и невозможно без дальнейшего развития социалистической демократии, всех ее сторон и проявлений.

Последовательно осуществляя линию и решения XXVII съезда, ЦК КПСС, Президиум Верховного Совета СССР и Совет Министров СССР приняли постановление «О мерах по дальнейшему повышению роли и усилению ответственности Советов народных депутатов за ускорение социально-экономического развития в свете решений XXVII съезда КПСС». Широк и многогранен диапазон деятельности Советов: обеспечение комплексного развития экономики и социально-культурной сферы, ускорение темпов роста и повышение эффективности общественного производства, обеспечение потребностей населения в продовольственных и промышленных товарах, жилье и бытовых услугах, охрана природы.

По многим жизненным вопросам трудящиеся обращаются в свои Советы — сельские, районные, городские, областные, идут к своим народным депутатам. Трудящимся открыта дорога и в Верховные Советы республик и страны.

Обусловлено это самим нашим образом жизни — советским, социалистическим.

Выбаршчыкі галасуюць за сваіх народных прадстаўнікоў.

Избиратели голосуют за своих народных представителей.

Засядае вышэйшы орган дзяржаўнай улады рэспублікі — Вярхоўны Савет БССР.

Заседает высший орган государственной власти республики — Верховный Совет БССР.

Сельскі сход у саўгасе «Іскра» Лагойскага раёна.

Сельский сход в совхозе «Искра» Логойского района.

Аператары па адкорму маладняку саўгаса-камбіната «Мір» Баранавіцкага раёна, дэпутат Вярхоўнага Савета БССР Г. І. Карман і С. Н. Клачко.

Операторы по откорму молодняка совхоза-комбината «Мир» Барановичского района, депутат Верховного Совета БССР Г.И. Карман и С. Н. Клочко.

Дэпутаты сельскага Савета саўгаса «Іскра» Лагойскага раёна А. І. Сівец і В. І. Трухніна са сваімі выбаршчыкамі.

Депутаты сельского Совета совхоза «Искра» Логойского района А. И. Сивец и В. И. Трухнина со своими избирателями.

Швачка - матарыстка Брэсцкай швейнай фабрыкі, дэпутат Вярхоўнага Савета БССР Г. Н. Халімоўская са сваёй вучаніцай.

Швея - мотористка Брестской швейной фабрики, депутат Верховного Совета БССР Г. Н. Халимовская со своей ученицей.

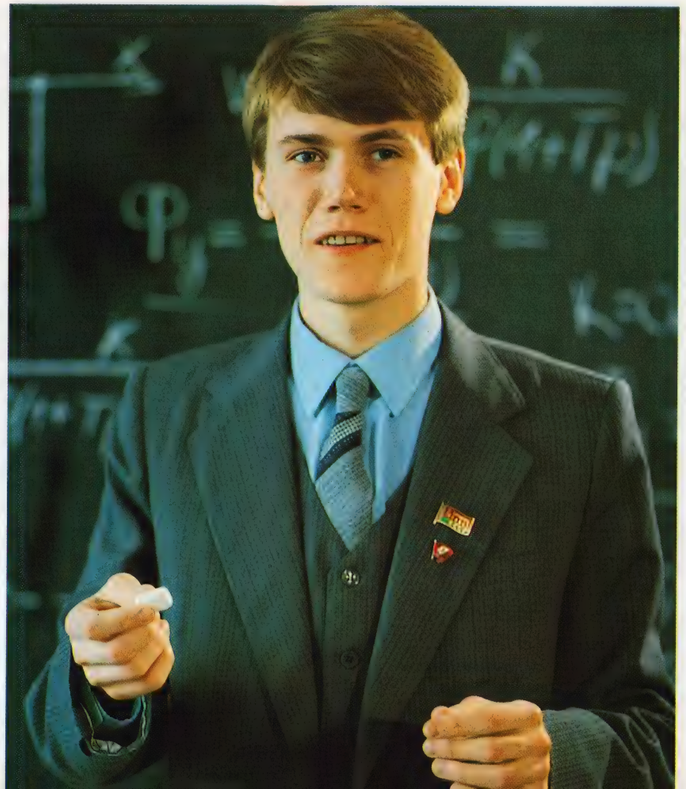

Студэнт Мінскага радыётэхнічнага інстытута Глеб Ерамееў — дэпутат Вярхоўнага Савета БССР.

Студент Минского радиотехнического института Глеб Еремеев — депутат Верховного Совета БССР.

З самымі рознымі просьбамі і прапановамі прыходзяць людзі да дэпутата Вярхоўнага Савета СССР Алены Ігнацюк — брыгадзіра комплекснай брыгады калгаса «Перамога» Кобрынскага раёна.

С самыми разными просьбами и предложениями приходят люди к депутату Верховного Совета СССР Елене Игнатюк — бригадиру комплексной бригады колхоза «Победа» Кобринского района.

Пагутарыць з моладдзю пра яе справы і клопаты ў архітэктурна-будаўнічы тэхнікум прыйшоў стругальшчык Мінскага завода аўтаматычных ліній, дэпутат Вярхоўнага Савета БССР А. М. Дубовік.

Побеседовать с молодежью о ее делах и заботах в архитектурно-строительный техникум пришел строгальщик Минского завода автоматических линий, депутат Верховного Совета БССР А. Н. Дубовик.

ВЯЛІКАЯ АЙЧЫННАЯ

ВЕЛИКАЯ ОТЕЧЕСТВЕННАЯ

Брэсцкая крэпасць-герой. Надпіс на сцяне.

Брестская крепость-герой. Надпись на стене.

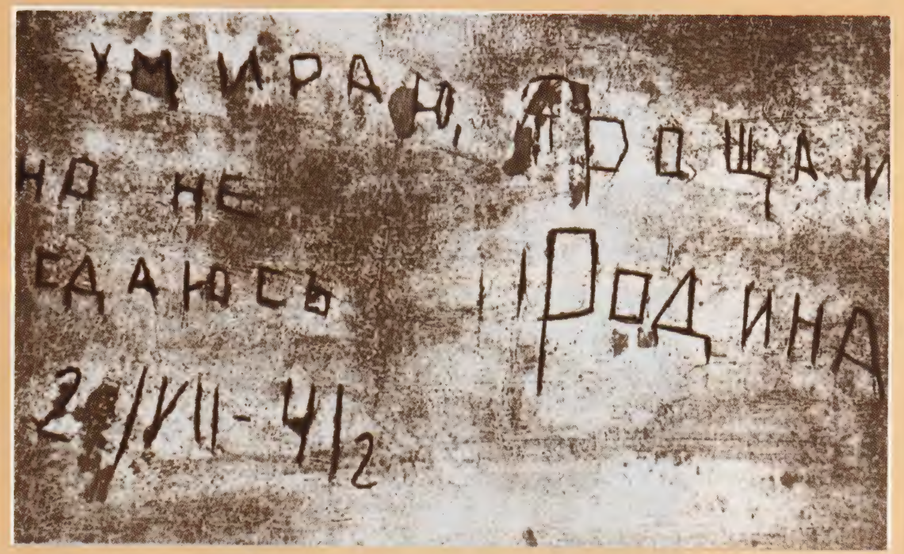

Пасля бою пад Мінскам. Чэрвень 1941 г.

После боя под Минском. Июнь 1941 г.

Хроніка падзей

22 чэрвеня — ліпень 1941 г.— гераічная абарона Брэсцкай крэпасці. 8 мая 1965 года ёй прысвоена ганаровае званне «Крэпасць-герой». 26 чэрвеня каля Астрашыцкага Гарадка пад Мінскам уступіла ў бой дывізія генерала І. Н. Русіянава, якая стала неўзабаве 1-й гвардзейскай. Подзвіг русіянаўцаў увекавечан у помніку, які ўзвышаецца на 18-м кіламетры Лагойскага шасэ. 1 ліпеня 1941 года апублікавана дырэктыва ЦК КП(б) Беларусі «Аб разгортванні партызанскай вайны ў тыле ворага».
3—26 ліпеня 1941 г.— гераічная абарона Магілёва.
9 верасня 1942 г. створан Беларускі штаб партызанскага руху.
12—13 кастрычніка 1943 г. у буйной стратэгічнай аперацыі пад Леніна Горацкага раёна разам з байцамі Чырвонай Арміі ў бой уступілі воіны 1-й польскай дывізіі імя Тадэвуша Касцюшкі.
26 лістапада 1943 г.— вызваленне войскамі Беларускага фронту першага абласнога цэнтра рэспублікі — Гомеля.
23 чэрвеня —29 жніўня 1944 г. ажыццяўлялася Беларуская стратэгічная аперацыя пад кодавай назвай «Баграціён».
3 ліпеня 1944 г.— вызвален Мінск. Гэты дзень з'яўляецца днём вызвалення Савецкай Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.
16 ліпеня 1944 г. у Мінску адбыўся партызанскі парад.

Хроника событий

22 июня — июль 1941 г.— героическая оборона Брестской крепости. 8 мая 1965 года ей присвоено почетное звание «Крепость-герой».
26 июня у Острошицкого Городка под Минском вступила в бой дивизия генерала И.Н. Руссиянова, ставшая вскоре 1-й гвардейской. Подвиг руссияновцев увековечен в памятнике, который возвышается на 18-м километре Логойского шоссе.
1 июля 1941 года обнародована директива ЦК КП(б) Белоруссии «О развертывании партизанской войны в тылу врага».
3—26 июля 1941 г.— героическая оборона Могилева.
9 сентября 1942 г. создан Белорусский штаб партизанского движения.
12—13 октября 1943 г. в крупной стратегической операции под Ленино Горецкого района вместе с бойцами Красной Армии в бой вступили воины 1-й польской дивизии имени Тадеуша Костюшко.
26 ноября 1943 г.— освобождение войсками Белорусского фронта первого областного центра республики — Гомеля.
23 июня — 29 августа 1944 г. осуществлялась Белорусская стратегическая операция под кодовым названием «Багратион».
3 июля 1944 г.— освобожден Минск. Этот день является днем освобождения Советской Белоруссии от немецко-фашистских захватчиков.
16 июля 1944 г. в Минске состоялся партизанский парад.
5 июля 1969 г.— открытие мемориального комплекса «Хатынь» и Кургана Славы под Минском.

Са спатканнем, маці Беларусь! 1943 г.

Здравствуй, мать Беларусь! 1943 г.

Ветэраны каля Вечнага агню.

Ветераны у Вечного огня.

Над Домам урада ў Мінску воіны-вызваліцелі ўзнімаюць чырвоны флаг. 3 ліпеня 1944 г.

Над Домом правительства в Минске воины-освободители водружают красный флаг. 3 июля 1944 г.

Мемарыяльны знак «Мінск» на Алеі гарадоў-герояў у Маскве.

Мемориальный знак «Минск» на Аллее городов-героев в Москве.

Каля аплаўленых камянёў Брэсцкай крэпасці-героя навекі стала на пост народная памяць.

У оплавленных камней Брестской крепости-героя навечно стала на пост народная память.

Абеліск Перамогі ў цэнтры беларускай сталіцы.

Обелиск Победы в центре белорусской столицы.

Вставай, страна огромная,
Вставай на смертный бой...

Толькі ў мужнага, арганізаванага, упэўненага ў правільнасці сваіх ідэй народа магла пры смяротнай небяспецы амаль імгненна скласціся такая песня — з суровымі да ўзрушэння словамі і чаканнай, як маналітны марш вайсковых паходных калон, мелодыяй.

...Идет война народная,
Священная война.

Фашысцкія ідэолагі і стратэгі, пачынаючы паход на ўсход, разлічвалі раскалоць народы Савецкага Саюза, пасеяць паміж імі варожасць. Пралічыліся. Ленінская нацыянальная палітыка з'яднала нацыі і народнасці нашай краіны ў адзіную дружную сям'ю. Адзінай сям'ёй і сталі яны грудзьмі супраць фашысцкага нашэсця.

Не схіліў галавы беларускі народ перад акупантамі. Беларусь стала партызанскай рэспублікай. Разгарнула актыўную барацьбу мінскае камуністычнае падполле. У тыле ворага было створана 213 партызанскіх брыгад, 258 самастойных атрадаў, дзейнічала 10 падпольных абкомаў партыі і столькі ж абкомаў камсамола, 193 міжрайкомы, гаркомы і райкомы партыі і 214 — камсамола. Партызанская армія перавышала 370 тысяч чалавек. Больш за 70 тысяч падпольшчыкаў дзейнічала ў гарадах і іншых населеных пунктах.

Вызваленчая аперацыя «Баграціён» імклівым валам пракацілася па беларускай зямлі. Разам з рускімі, украінцамі, узбекамі, грузінамі, іншымі прадстаўнікамі братэрскіх народаў сваю змардаваную акупантамі зямлю вызвалялі воіны-беларусы. Больш як мільён беларусаў змагалася на франтах вайны. Звыш чатырохсот тысяч з іх у ходзе баёў былі ўзнагароджаны ордэнамі і медалямі, 392 удастоены высокага звання Героя Савецкага Саюза.

Радасць вызвалення пасялілася ў сэрцах побач з незаціхаючым болем. Захопнікі пакінулі пасля сябе выпаленыя ўшчэнт вёскі, разбураныя гарады. У вогненным смерчы загінуў кожны чацвёрты жыхар рэспублікі.

Народ увекавечыў памяць аб суровым ваенным выпрабаванні. У цэнтры Мінска ля падножжа гранітнага манумента, завершанага ордэнам Перамогі, запален Вечны агонь. На 21-м кіламетры Маскоўскае шасэ праходзіць побач з велічным Курганам Славы, які стаў галоўным памятным сімвалам вызвалення Беларусі ад гітлераўскіх захопнікаў. Сярод сасновага бору, на месцы спаленай разам з жыхарамі вёскі, створан мемарыяльны комплекс «Хатынь» — вечны напамінак аб ахвярах фашызму на беларускай зямлі. На праспекце П. М. Машэрава ў сталіцы рэспублікі ўзняўся велічны абеліск «Мінск — горад-герой». Тысячы іншых помнікаў, стэл, манументаў, мемарыяльных знакаў узвышаюцца ў гарадах і вёсках, каля дарог, у партызанскіх лясах...

У барацьбе з гітлераўскімі захопнікамі разняволены Вялікім Кастрычнікам беларускі народ праявіў бязмежную адданасць Савецкай уладзе, справе Камуністычнай партыі.

Вставай, страна огромная,
Вставай на смертный бой...

Только у мужественного, организованного, уверенного в своих силах народа могла при смертельной опасности почти мгновенно сложиться такая песня — с потрясающими суровыми словами и с чеканной, как монолитный марш воинских походных колонн, мелодией.

...Идет война народная,
Священная война.

Фашистские идеологи и стратеги, начиная поход на восток, рассчитывали расколоть народы Советского Союза, посеять между ними вражду. Просчитались. Ленинская национальная политика сплотила нации и народности нашей страны в единую дружную семью. Единой семьей и стали они грудью против фашистского нашествия.

Не подчинился белорусский народ воле оккупантов. Белоруссия стала партизанской республикой. Развернуло активную борьбу минское коммунистическое подполье. В тылу врага было создано 213 партизанских бригад, 258 самостоятельных отрядов, действовало 10 подпольных обкомов партии и столько же обкомов комсомола, 193 межрайкома, горкома и райкома партии и 214 — комсомола. Партизанская армия превышала 370 тысяч человек. Более 70 тысяч подпольщиков действовало в городах и других населенных пунктах.

Освободительная операция «Багратион» стремительным валом прокатилась по белорусской земле. Вместе с русскими, украинцами, узбеками, грузинами, другими представителями братских народов свою истерзанную оккупантами землю освобождали воины-белорусы. Более миллиона белорусов сражалось на фронтах войны. Свыше четырехсот тысяч из них в ходе боев были награждены орденами и медалями, 392 удостоены звания Героя Советского Союза.

Радость освобождения поселилась в сердцах рядом с неутихающей болью. Захватчики оставили после себя выжженные дотла деревни, разрушенные города. В огненном смерче погиб каждый четвертый житель республики.

Народ увековечил память о суровом военном испытании. В центре Минска у подножия гранитного монумента, увенчанного орденом Победы, зажжен Вечный огонь. На 21-м километре Московское шоссе проходит рядом с величественным Курганом Славы, ставшим главным памятным символом освобождения Белоруссии от гитлеровских захватчиков. Среди соснового бора, на месте сожженной вместе с жителями деревни, сооружен мемориальный комплекс «Хатынь» — вечное напоминание о жертвах фашизма на белорусской земле. На проспекте П. М. Машерова в столице республики встал величественный обелиск «Минск — город-герой». Тысячи других памятников, стел, надгробий, мемориальных знаков возвышаются в наших городах и селах, в партизанских лесах...

В борьбе с гитлеровскими захватчиками раскрепощенный Великим Октябрем белорусский народ проявил беспредельную преданность Советской власти, делу Коммунистической партии.

Гэты дзень Перамогі
порахам прапах...

Этот день Победы по-
рохом пропах...

Медсёстры ваеннага часу, удастоеныя высокай узнагароды Міжнароднага Чырвонага Крыжа — медалі «Флорэнс Найтынгейл»,— К. Я. Сірэнка, М. А. Гарачун і Я. М. Шаўчэнка.

Медсестры военной поры, удостоенные высокой награды Международного Красного Креста — медали «Флоренс Найтингейл»,— Е. Е. Сиренко, М. А. Гарачун, Е. М. Шевченко.

Удзельнік вызвалення Мінска, Герой Савецкага Саюза У. А. Арэхаў сярод моладзі.

Участник освобождения Минска, Герой Советского Союза В. А. Орехов среди молодежи.

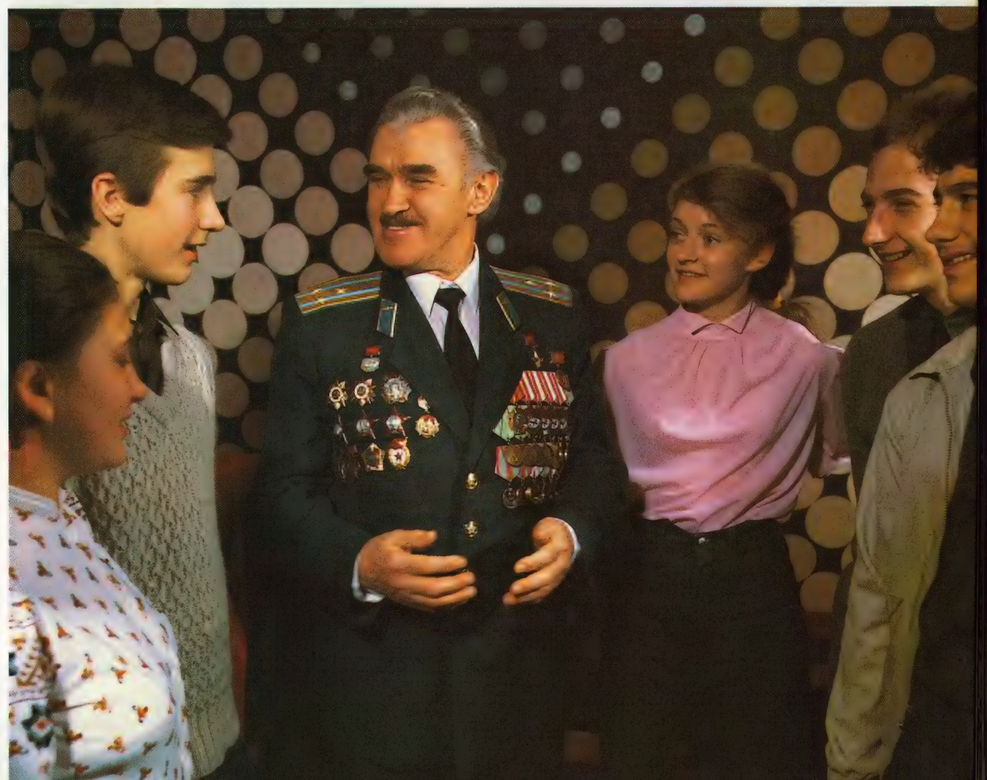

Вартуюць цішыню чатыры паімкнёныя ў неба штыкі на вяршыні Кургана Славы.

Стерегут тишину четыре устремленных в небо штыка на вершине Кургана Славы.

На журботнай зямлі Хатыні.

На скорбной земле Хатыни.

Подзвігу маці,
А. Ф. Купрыянавай,
якая выхавала пяцярых сыноў, што аддалі жыццё за Радзіму,
прысвечан помнік у Жодзіна.

Подвигу матери,
А. Ф. Куприяновой,
воспитавшей пятерых сыновей, которые отдали жизни за Родину,
посвящен памятник в Жодино.

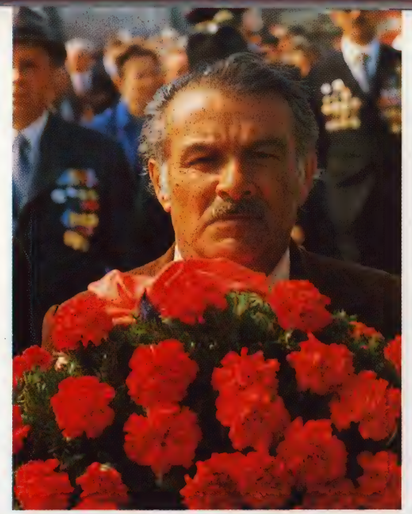

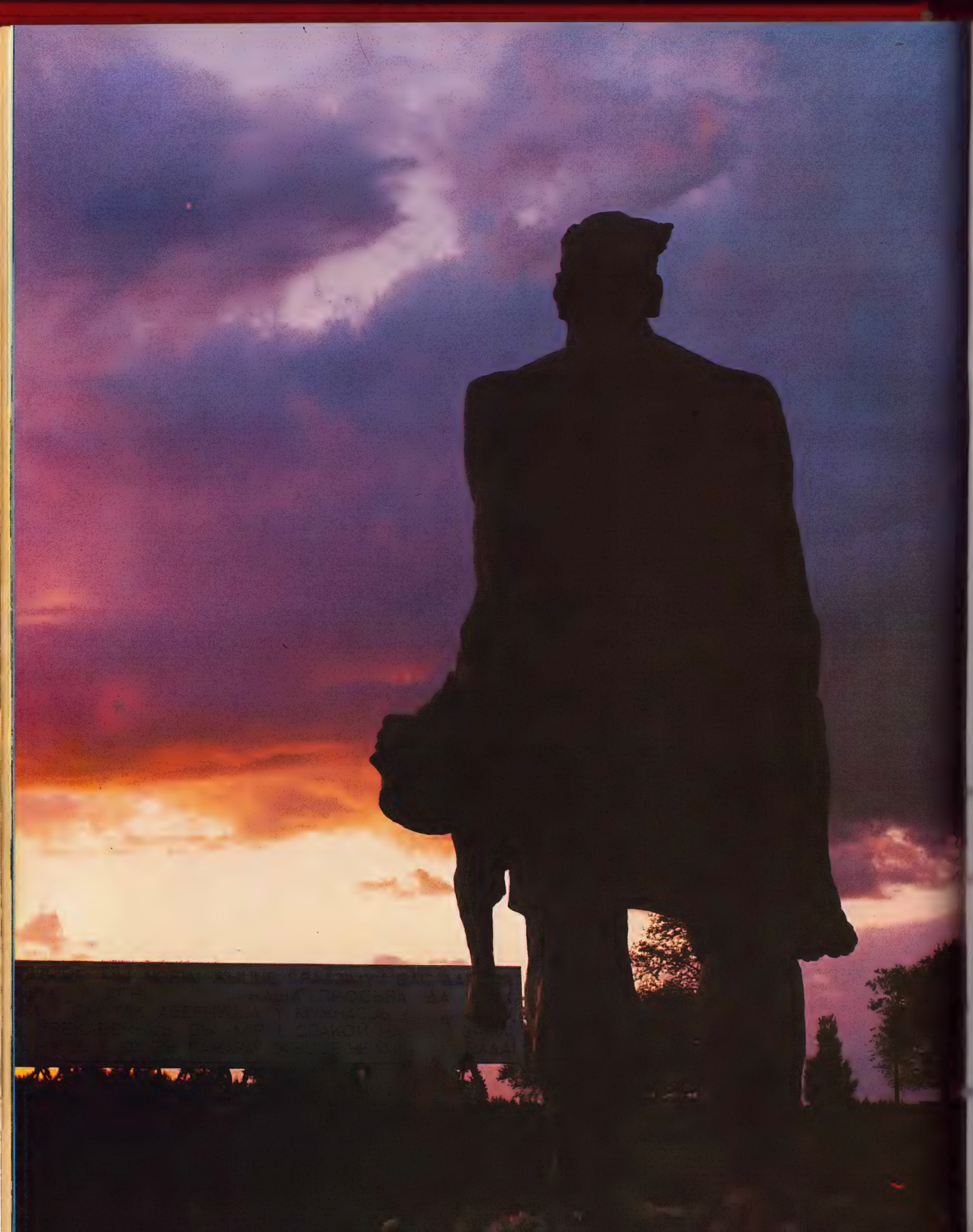

Легендарны К. С. Заслонаў навек у памяці народнай.

Легендарный К. С. Заслонов навеки в памяти народной.

Помнік юным падпольшчыкам у Скідалі.

Памятник юным подпольщикам в Скиделе.

Ветэраны вайны каля помніка Герою Савецкага Саюза Ц. П. Бумажкову ў пасёлку Акцябрскім Гомельскай вобласці.

Ветераны войны у памятника Герою Советского Союза Т. П. Бумажкову в поселке Октябрьском Гомельской области.

На варце Радзімы.

На страже Родины.

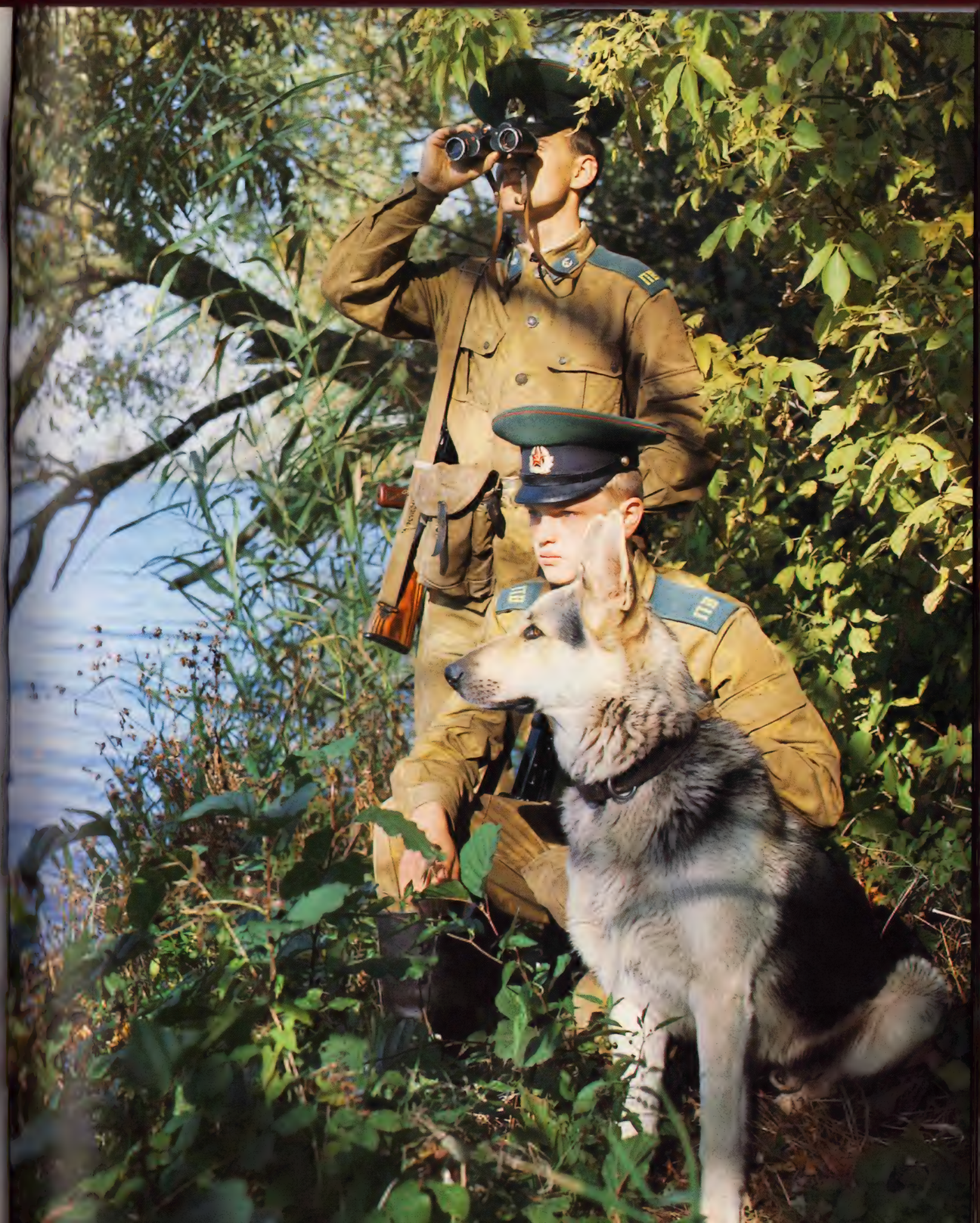

Усесаюзную вахту памяці мінчане адзначылі закладкай новых алей у парку Дружбы народаў.

Всесоюзную вахту памяти минчане отметили закладкой новых аллей в парке Дружбы народов.

НЯМА Ў РЭВАЛЮЦЫІ КАНЦА...

НЕТ У РЕВОЛЮЦИИ КОНЦА...

ПЕРАТВОРАНЫЯ ГАРАДЫ

ПРЕОБРАЖЕННЫЕ ГОРОДА

Камуністычны суботнік на будаўніцтве Мінскай электрастанцыі. 1931 г.

Коммунистический субботник на строительстве Минской электростанции. 1931 г.

У разбураным Навагрудку. 1944 г.

В разрушенном Новогрудке. 1944 г.

Такім убачылі воіны-вызваліцелі цэнтр беларускай сталіцы ў 1944 годзе.

Таким предстал перед воинами-освободителями центр белорусской столицы в 1944 году.

Хроніка падзей

3 сакавіка 1918 г. у Брэсце падпісан мірны дагавор паміж маладой Савецкай рэспублікай і дзяржавамі германскага блока, якія ваявалі супраць Расіі.
19 чэрвеня 1919 года ў Віцебску праведзен першы камуністычны суботнік.
У сакавіку 1923 г. у Мінску адкрыты Дом-музей I з'езда РСДРП.
7 кастрычніка 1933 г. перад Домам урада ў Мінску ва ўрачыстай абстаноўцы адбылося адкрыццё помніка Уладзіміру Ільічу Леніну.
1944 г.—62 воінскім часцям і злучэнням, якія вызвалялі Віцебск ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, прысвоены ганаровыя назвы Віцебскіх.
Са жніўня 1941 г. па чэрвень 1944 г. у акупіраваным Магілёве актыўна дзейнічала камуністычнае падполле.
26 чэрвеня 1974 г. Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР прыняў Указ аб прысваенні Мінску ганаровага звання «Горад-герой».
1 ліпеня 1982 г. прыняў першых пасажыраў новы аэрапорт Мінск-2.
1984 г.— пушчана першая лінія Мінскага метрапалітэна.

Яны аднаўлялі Мінск. Прывакзальная плошча, 1951 г.

Они восстанавливали Минск. Привокзальная площадь, 1951 г.

Рэканструюецца вуліца Камуністычная. Віцебск, 1958 г.

Реконструируется улица Коммунистическая. Витебск, 1958 г.

Прамысловы Магілёў расшырае жыллёвае будаўніцтва.

Промышленный Могилев расширяет жилищное строительство.

Хроника событий

3 марта 1918 г. в Бресте подписан мирный договор между молодой Советской республикой и государствами германского блока, воевавшими против России.
19 июня 1919 года в Витебске проведен первый коммунистический субботник.
В марте 1923 г. в Минске открыт Дом-музей I съезда РСДРП.
7 октября 1933 г. перед Домом правительства в Минске в торжественной обстановке состоялось открытие памятника Владимиру Ильичу Ленину.
1944 г.— 62 воинским частям и соединениям, освобождавшим Витебск от немецко-фашистских захватчиков, присвоено почетное наименование Витебских.
С августа 1941 г. по июнь 1944 г. в оккупированном Могилеве активно действовало коммунистическое подполье.
26 июня 1974 г. Президиум Верховного Совета СССР принял Указ о присвоении Минску почетного звания «Город-герой».
1 июля 1982 г. принял первых пассажиров новый аэропорт Минск-2.
1984 г.— пущена первая линия Минского метрополитена.

Археалагічная экспедыцыя, якая працавала на тэрыторыі Ніжняга замка ў Полацку летам 1986 года, знайшла сляды старажытнейшага паселішча VIII стагоддзя і пацвердзіла, што Полацк быў адным з буйнейшых гарадоў Кіеўскай Русі.

Полацк не з'яўляецца выключэннем. Уся Беларусь — зямля старажытных гарадоў, у якіх жылі і працавалі ўмелыя майстры — кавалі, ганчары, збройнікі, ткачы, шкладувы, меднікі, гарбары.

Тураў у летапісах упамінаецца пад 980 годам, Брэст адзначан 1019, Віцебск —1021, Пінск —1097 годам. У X стагоддзі ўжо ўмацавалася Заслаўе, у XI стагоддзі на захадзе беларускай зямлі быў вядомы Гродна. Мінск у 1967 годзе адсвяткаваў сваё 900-годдзе.

Вялікі ўрон гарадам прынесла фашысцкае нашэсце. Акупанты, разбураючы іх, не ашчаджалі і помнікаў старажытнасці. Пасля вызвалення Беларусі народ, аднаўляючы карпусы прамысловых прадпрыемстваў і сваё жытло, не забыўся і аб захаванні помнікаў старажытнасці.

За пасляваенныя гады адбудаваліся і пераўтварыліся гарады Беларусі. Прыгажэйшым горадам Еўропы стаў Мінск. Цэнтральныя вуліцы і плошчы сталіцы з'яўляюцца гарманічнымі архітэктурнымі ансамблямі, з імі суседнічаюць зялёныя паркавыя зоны. Ля ўскраін Мінска выраслі мікрараёны — Зялёны Луг, Усход, Чыжоўка, Серабранка, Захад, Паўднёвы Захад... Горад апяразвае сістэма штучных вадасховішчаў, якая працягваецца ў масівах жылой забудовы,— тут сажалкі, каскады, невялікія вадаспады, фантаны, плаціны. Паўтара мільёна мінчан жывуць і працуюць у зручным сучасным горадзе.

Паўсталі з руін Магілёў і Віцебск, Гомель і Гродна, Брэст і Барысаў, Орша і Крычаў, адрадзіліся іншыя гарады. Большасць з іх — буйныя прамысловыя і культурныя цэнтры. Асноўнае ядро жыхароў — рабочы клас. Вышэйшыя навучальныя ўстановы Мінска, абласных цэнтраў рыхтуюць спецыялістаў для многіх галін народнай гаспадаркі, культуры, асветы, навукі. Акрамя Беларускага дзяржаўнага універсітэта імя У. І. Леніна, які пачаў падрыхтоўку студэнтаў яшчэ ў 1921 годзе, адкрыты універсітэты ў Гомелі і Гродна. Цяпер у рэспубліцы трыццаць тры ВНУ.

На карце Беларусі з'явіліся абазначэнні новых гарадоў. Яны раслі разам з буйнейшымі прадпрыемствамі, нараджаліся ў выніку развіцця новых для рэспублікі галін прамысловасці — хімічнай, нафтахімічнай, аўтамабілебудавання.

Побач са старажытным Полацкам стаў горад хімікаў Наваполацк. У перспектыве яны сальюцца ў адзін буйны населены пункт. На беразе Лукомскага возера запаліў агні горад энергетыкаў Новалукомль. Хутка растуць і развіваюцца гарады — шахцёраў Салігорск і хіміі — Светлагорск. Побач з Беларускім аўтамабільным заводам, які выпускае велікагрузныя машыны, адбудаваўся горад Жодзіна.

У беларускіх гарадоў трывалыя эканамічныя, культурныя, шэфскія сувязі з калгасна-саўгаснай вёскай.

Археологическая экспедиция, работавшая на территории Нижнего замка в Полоцке летом 1986 года, нашла следы древнейшего поселения VIII века и подтвердила, что Полоцк был одним из крупнейших городов Киевской Руси.

Полоцк не является исключением. Вся Белоруссия — земля древних городов, в которых жили и работали искусные мастера — кузнецы, гончары, оружейники, ткачи, стеклодувы, медники, кожевники.

Туров в летописях упоминается под 980 годом, Брест отмечен 1019, Витебск — 1021, Пинск — 1097 годом. В X веке уже укрепился Заславль, в XI веке на западе белорусской земли был известен Гродно. Минск в 1967 году отпраздновал свое 900-летие.

Огромный урон городам принесло фашистское нашествие. Оккупанты, разрушая их, не щадили и памятников древности. После освобождения Белоруссии народ, восстанавливая корпуса промышленных предприятий и свои жилища, не забыл и о сохранении памятников древности.

За послевоенные годы отстроились и преобразились города Белоруссии. Красивейшим городом Европы стал Минск. Центральные улицы и площади столицы являются гармоничными архитектурными ансамблями, с ними соседствуют зеленые парковые зоны. У окраин Минска выросли микрорайоны — Зеленый Луг, Восток, Чижовка, Серебрянка, Запад, Юго-Запад... Город опоясывает система искусственных водоемов, которая продолжается в массивах жилой застройки,— здесь пруды, каскады, небольшие водопады, фонтаны, плотины. Полтора миллиона минчан живут и работают в удобном современном городе.

Встали из руин Могилев и Витебск, Гомель и Гродно, Брест и Борисов, Орша и Кричев, возродились другие города. Большинство из них — крупные промышленные и культурные центры. Основное ядро жителей — рабочий класс. Высшие учебные заведения Минска, областных центров готовят специалистов для многих отраслей народного хозяйства, культуры, просвещения, науки. Кроме Белорусского государственного университета имени В. И. Ленина, начавшего подготовку студентов еще в 1921 году, открыты университеты в Гомеле и Гродно. Сейчас в республике тридцать три вуза.

На карте Белоруссии появились обозначения новых городов. Они росли вместе с крупнейшими предприятиями, зарождались в результате развития новых для республики отраслей промышленности — химической, нефтехимической, автомобилестроения.

Рядом с древним Полоцком встал город химиков Новополоцк. В перспективе они сольются в один крупный населенный пункт. На берегу Лукомльского озера зажег огни город энергетиков Новолукомль. Быстро растут и развиваются город шахтеров Солигорск и химии — Светлогорск. Рядом с Белорусским автомобильным заводом, выпускающим большегрузные машины, отстроился современный город Жодино.

У белорусских городов прочные экономические, культурные, шефские связи с колхозно-совхозным селом.

Абеліск «Мінск — горад-герой» на праспекце Машэрава.

Обелиск «Минск — город-герой» на проспекте Машерова.

Усё больш прыгожай становіцца сталіца Беларусі.

Все краше становится столица Белоруссии.

Брэст — заходнія вароты нашай краіны.

Брест — западные ворота нашей страны.

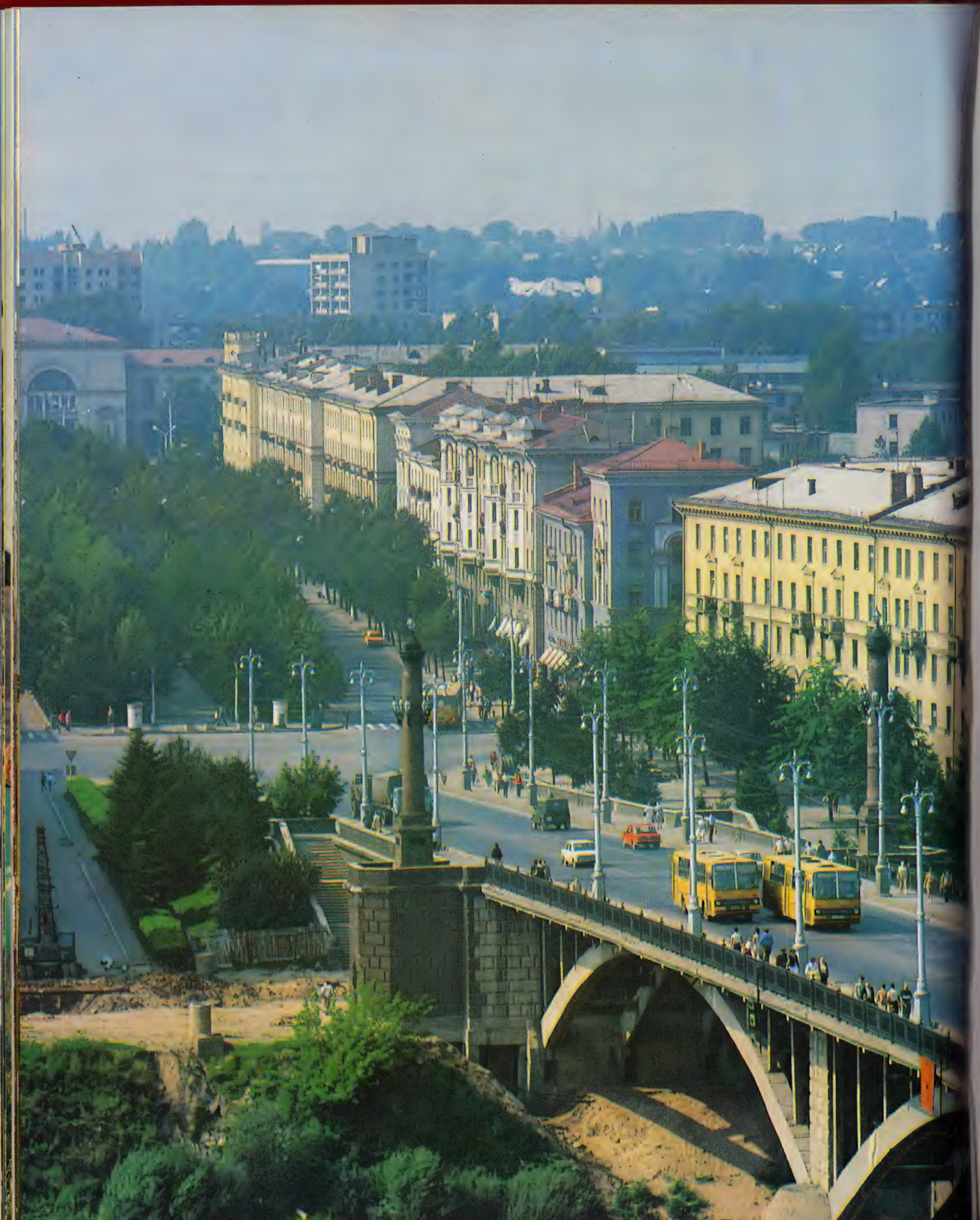

Віцебск — горад на Заходняй Дзвіне.

Витебск — город на Западной Двине.

А гэта адна сям'я — у Іны Уладзіміраўны і Міхаіла Мацвеевіча Прыгожых пятнаццаць дзяцей.

А это одна семья — у Инны Владимировны и Михаила Матвеевича Пригожих пятнадцать детей.

Абнавіўся і памаладзеў старажытны Гомель.

Обновился и помолодел древний Гомель.

Сілуэты старажытнага
Гродна.

Силуэты древнего
Гродно.

Высока на прыдняпроўскай кручы магіляўчане ўзвялі помнік барацьбітам за Савецкую ўладу.

Высоко на приднепровской круче могилевчане воздвигли памятник борцам за Советскую власть.

Задняпроўскі жылы масіў.

Заднепровский жилой массив.

Палац культуры і тэхнікі магілёўскіх хімікаў.

Дворец культуры и техники могилевских химиков.

Новы універсам у Жодзіна.

Новый универсам в Жодино.

Новабудоўлі Бабруйска.

Новостройки Бобруйска.

Плошча У. І. Леніна ў Маладзечна. ▷

Площадь В. И. Ленина в Молодечно.

У цэнтры Ваўкавыска. ▷

В центре Волковыска.

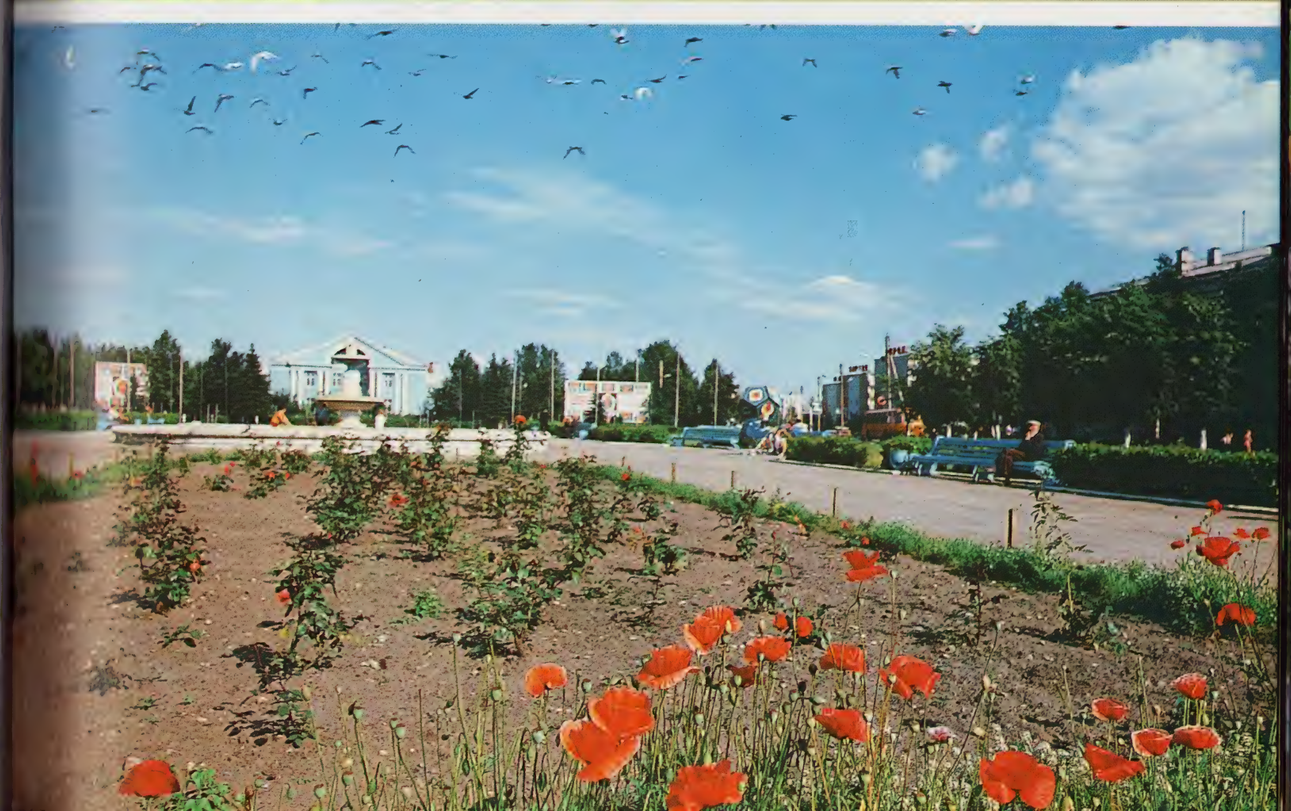

Вуліца Маладзёжная ў Наваполацку.

Улица Молодежная в Новополоцке.

Горад беларускіх шахцёраў — Салігорск.

Город белорусских шахтеров — Солигорск.

Раніца на Піне.

Утро на Пине.

Такім быў вязальны цэх Віцебскай панчошна-трыкатажнай фабрыкі імя КІМ. 1931 г.

Таким был вязальный цех Витебской чулочно-трикотажной фабрики имени КИМ. 1931 г.

ПОСТУП ІНДУСТРЫІ

ПОСТУПЬ ИНДУСТРИИ

Хроніка падзей

8—15 мая 1929 года адбыўся IX Усебеларускі з'езд Саветаў рабочых, сялянскіх і чырвонаармейскіх дэпутатаў, які прыняў першы пяцігадовы план развіцця народнай гаспадаркі і культуры БССР.
У 1930 годзе пачаў даваць прадукцыю «Гомсельмаш».
1935 г.— сфарміравана першая ў Беларусі стаханаўская брыгада на Мінскай абутковай фабрыцы.
У 1937 годзе пачала даваць прадукцыю першая чарга Аршанскага льнокамбіната.
У кастрычніку 1947 года сабран першы аўтамабіль — самазвал на Мінскім аўтазаводзе.
Лістапад 1950 г.— сабран першы трактар на Мінскім трактарным заводзе.
28 красавіка 1954 года БССР уступіла ў Міжнародную арганізацыю працы.
1963 г.— пуск першай тэхналагічнай лініі на Полацкім нафтаперапрацоўчым заводзе.
Снежань 1963 г.— увод у дзеянне першай чаргі Салігорскага калійнага камбіната і першай чаргі Гродзенскага азотна-тукавага завода.
Жнівень 1964 г.— атрыман першы прамысловы прыток нафты на Рэчыцкім месцанараджэнні.
5 лістапада 1968 г. атрымана першая прадукцыя на Магілёўскім камбінаце сінтэтычнага валакна.
Снежань 1969 г.— пуск першага энергаблока Лукомльскай ДРЭС.
1982 г.— за дасягненні ў гаспадарчым і культурным будаўніцтве Беларускай ССР уручан на вечнае захоўванне Чырвоны сцяг ЦК КПСС, Савета Міністраў СССР, ВЦСПС і ЦК ВЛКСМ.
Буйнейшыя новабудоўлі адзінаццатай пяцігодкі (1981—1985 гг.): Жодзінскі кавальскі завод цяжкіх штамповак, брэсцкі «Мясамалмаш», Мінскі хлебазавод № 6, Гомельскі завод ліцця і нармаляў, Мазырскі солевакуумны, Маладзечанскі завод тэхналагічнай аснасткі і парашковай металургіі, «Магілёўсельмаш», завод спецыяльнага жалезабетону ў Мікашэвічах, Слуцкі сырзавод, Салігорская швейная фабрыка, Беларускі металургічны завод у Жлобіне.

Ідуць, ідуць прыгажуны МАЗы.

Идут, идут красавцы МАЗы.

Зборка сіласарэзак на Гомельскім заводзе сельскагаспадарчага машынабудавання. 1930 г.

Сборка силосорезок на Гомельском заводе сельскохозяйственного машиностроения. 1930 г.

Хроника событий

8—15 мая 1929 года состоялся IX Всебелорусский съезд Советов рабочих, крестьянских и красноармейских депутатов, который принял первый пятилетний план развития народного хозяйства и культуры БССР.
В 1930 году начал давать продукцию «Гомсельмаш».
1935 г.— сформирована первая в Белоруссии стахановская бригада на Минской обувной фабрике.
В 1937 году начала давать продукцию первая очередь Оршанского льнокомбината.
В октябре 1947 года собран первый автомобиль-самосвал на Минском автозаводе.
Ноябрь 1950 г.— произведена сборка первого трактора на Минском тракторном заводе.
28 апреля 1954 г. БССР вступила в Международную организацию труда.
1963 г.— пуск первой технологической линии на Полоцком нефтеперерабатывающем заводе.
Декабрь 1963 г.— ввод в действие первой очереди Солигорского калийного комбината и первой очереди Гродненского азотно-тукового завода.
Август 1964 г.— получен первый промышленный приток нефти на Речицком месторождении.
5 ноября 1968 г. получена первая продукция на Могилевском комбинате синтетического волокна.
Декабрь 1969 г.— пуск первого энергоблока Лукомльской ГРЭС.
1982 г.— за достижения в хозяйственном и культурном строительстве Белорусской ССР вручено на вечное хранение Красное знамя ЦК КПСС, Совета Министров СССР, ВЦСПС И ЦК ВЛКСМ.
Крупнейшие новостройки одиннадцатой пятилетки (1981—1985 гг.): Жодинский кузнечный завод тяжелых штамповок, брестский «Мясомолмаш», Минский хлебозавод № 6, Гомельский завод литья и нормалей, Мозырский солевакуумный, Молодечненский завод технологической оснастки и порошковой металлургии, «Могилевсельмаш», завод специального железобетона в Микашевичах, Слуцкий сырзавод, Солигорская швейная фабрика, Белорусский металлургический завод в Жлобине.

Агульны выгляд Гомельскага шклозавода імя М. В. Ламаносава ў г. п. Касцюкоўка. 1936 г.

Общий вид Гомельского стеклозавода имени М. В. Ломоносова в г. п. Костюковка. 1936 г.

На здатачным канвееры Мінскага трактарнага завода.

На сдаточном конвейере Минского тракторного завода.

Мантаж металаканструкцый на будаўніцтве аднаго з цэхаў Мінскага аўтамабільнага завода. 1947 г.

Монтаж металлоконструкций на строительстве одного из цехов Минского автомобильного завода. 1947 г.

Брыгада зборшчыкаў завода імя К. Я. Варашылава (1939 г.), якая сабрала 1500-ты свідравальны станок.

Бригада сборщиков завода имени К. Е. Ворошилова (1939 г.), собравшая 1500-й сверлильный станок.

Выпрабаванне новага станка на Мінскім станкабудаўнічым заводзе імя К. Я. Варашылава. 1941 г.

Испытание нового станка на Минском станкостроительном заводе имени К. Е. Ворошилова. 1941 г.

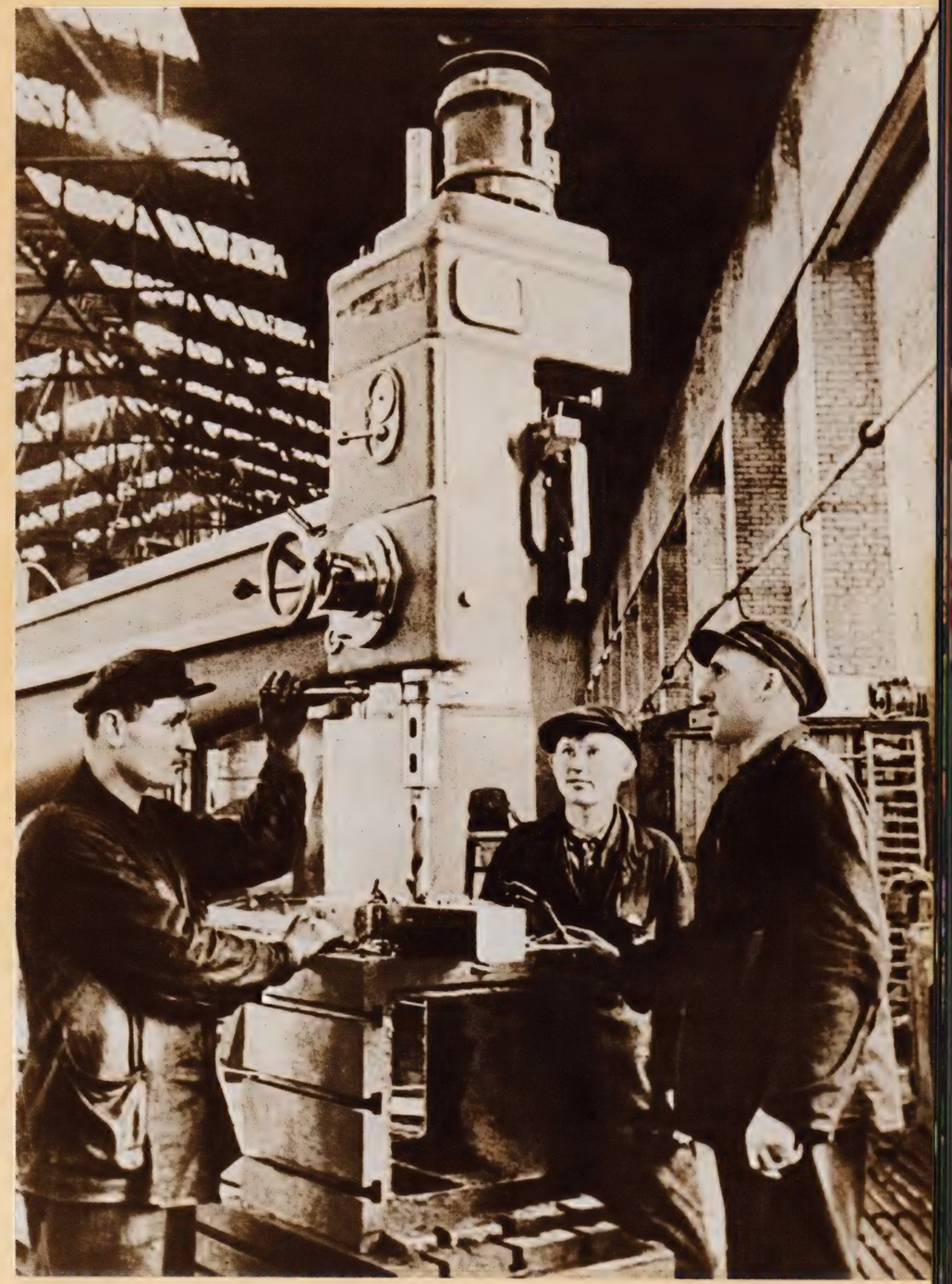

Прамысловасць рэспублікі пераходзіць на ўзровень сучасных стандартаў. Такі выгляд участка гібкай аўтаматызаванай вытворчасці НВА «Гранат».

Промышленность республики переходит на уровень современных стандартов. Так выглядит участок гибкого автоматизированного производства НПО «Гранат».

Ступень прагрэсу ў сферах народнай гаспадаркі, бадай, лепш за ўсё пазнаецца ў параўнанні.

У 1981 годзе Мінскі станкабудаўнічы завод імя С. М. Кірава адзначыў свой векавы юбілей. Справа пачыналася з механічных майстэрань. У гады першых пяцігодак «Камунар» (так тады звaўся завод) выпускаў каменедрабілкі, слясарныя ціскі, тачкі для будаўнікоў. У 1929 годзе тут зрабілі першыя крокі ў асваенні металарэзных станкоў — першымі вырабамі такога тыпу былі просценькія свідравальныя станкі. У 1934 годзе сабралі першы працяжны станок. Для таго часу гэта было вялікай падзеяй у маштабе рэспублікі. Беларускія пісьменнікі прысвяцілі калектыву завода некалькі ўзвышаных публіцыстычных кніг. А ў 1982 годзе завадчане сабралі 75-тысячны станок — гарызантальна-працяжны агрэгат вялікай складанасці, які зараз працуе на Чэлябінскім трактарным заводзе. І гэта падзея для сённяшняй прамысловасці рэспублікі — радавая.

Аналагічны прыклад. У пачатку 20-х гадоў рабочыя завода «Энергія» ў звароце да працоўных рэспублікі пісалі: «Сёння першы раз разносіцца гудок першага машынабудаўнічага і чыгуналіцейнага завода Беларусі». У 1926 годзе тут стварылі ўзор такарнага станка, які, згодна летапісу развіцця прамысловасці рэспублікі, лічыцца першым беларускім станком. Цяпер жа аснашчаныя электронным кіраваннем агрэгаты Мінскага станкабудаўнічага аб'яднання імя Кастрычніцкай рэвалюцыі (былая «Энергія») скарыстоўваюцца на прамысловых прадпрыемствах больш як трыццаці краін свету.

Экспарт аршанскага станкабудаўнічага завода «Чырвоны барэц» яшчэ больш прадстаўнічы. Шліфавальныя станкі высокай дакладнасці з лічбавым праграмным кіраваннем, якія збіраюць аршанцы, ідуць больш чым у восемдзесят краін, дзе скарыстоўваюцца на прадпрыемствах электроннай, прыборабудаўнічай, інструментальнай, аўтамабільнай, трактарнай прамысловасці.

За пасляваенныя гады ў рэспубліцы пабудавана каля васьмісот буйных прадпрыемстваў. Магутная энергетыка, машынабудаванне і прыборабудаванне, электратэхніка і радыёэлектроніка, хімія і нафтахімія — гэтыя і іншыя прагрэсіўныя галіны характарызуюць аблічча сённяшняй індустрыяльнай Беларусі. Зараз яна вырабляе трактары і аўтамабілі, электронна-вылічальныя машыны, аўтаматычныя лініі і агрэгатныя станкі, сельскагаспадарчую тэхніку, тэлевізары і радыёпрыёмнікі, многа іншых відаў вырабаў.

Ідэі і рашэнні XXVII з'езда КПСС далі прамысловасці рэспублікі новы зарад, актывізавалі яе далейшае развіццё. Пастаўлена задача да 2000 года падвоіць вытворчы патэнцыял. У XII пяцігодцы намечана на 26 працэнтаў павялічыць аб'ём прамысловай вытворчасці і на столькі ж павысіць прадукцыйнасць працы.

Курс узяты на скарыстанне інтэнсіўных фактараў развіцця эканомікі, на абнаўленне асноўных вытворчых фондаў, рэзкае паляпшэнне якасці выпускаемай прадукцыі. За XII пяцігодку запланавана ажыццявіць каля 190 тысяч мерапрыемстваў па ўкараненню новай тэхнікі і прагрэсіўных тэхналогій. Намечана ўвесці ў эксплуатацыю 600 аўтаматызаваных сістэм кіравання тэхналагічнымі працэсамі, устанавіць каля 4 тысяч робата-тэхнічных комплексаў, механізаваных паточных і аўтаматычных ліній. Будуць створаны 153 сістэмы аўтаматызаванага праектавання.

У пачатку наступнага тысячагоддзя, праводзячы параўнанне з зыходным перыядам карэннай рэканструкцыі народнай гаспадаркі, курсу на паскарэнне сацыяльна-эканамічнага развіцця — сярэдзінай 80-х гадоў, статыстыкі будуць адзначаць здзіўляючы прагрэс — як мы зараз, параўноўваючы сённяшні ўзровень індустрыяльнага развіцця з 20-мі гадамі.

белорусским станком. Теперь же оснащенные электронным управлением агрегаты Минского станкостроительного объединения имени Октябрьской революции (бывшая «Энергия») используются на промышленных предприятиях более тридцати стран мира.

Экспорт оршанского станкостроительного завода «Красный борец» еще более представительный. Шлифовальные станки высокой точности с числовым программным управлением, которые собирают оршанцы, идут более чем в восемьдесят стран, где используются на предприятиях электронной, приборостроительной, инструментальной, автомобильной, тракторной промышленности.

За послевоенные годы в республике построено около восьмисот крупных предприятий. Мощная энергетика, машиностроение и приборостроение, электротехника и радиоэлектроника, химия и нефтехимия — эти и другие прогрессивные отрасли характеризуют облик сегодняшней индустриальной Белоруссии. Сейчас она производит автомобили и тракторы, электронно-вычислительные машины, автоматические линии и агрегатные станки, сельскохозяйственную технику, телевизоры и радиоприемники, много других видов изделий.

Идеи и решения XXVII съезда КПСС дали промышленности республики новый заряд, активизировали ее дальнейшее развитие. Поставлена задача к 2000 году удвоить производственный потенциал. В XII пятилетке намечено на 26 процентов увеличить объем промышленного производства и на столько же повысить производительность труда.

Курс взят на использование интенсивных факторов развития экономики, на обновление основных производственных фондов, резкое повышение качества выпускаемой продукции. За XII пятилетку запланировано осуществить около 190 тысяч мероприятий по внедрению новой техники и прогрессивных технологий. Намечено ввести в эксплуатацию 600 автоматизированных систем управления технологическими процессами, установить около 4 тысяч робототехнических комплексов, механизированных поточных и автоматических линий. Будут созданы 153 системы автоматизированного проектирования.

В начале следующего тысячелетия, проводя сравнение с исходным периодом коренной реконструкции народного хозяйства, курса на ускорение социально-экономического развития — серединой 80-х годов, статистики будут отмечать разительный прогресс — как мы сейчас, сравнивая нынешний уровень индустриального развития с 20-ми годами.

Степень прогресса в сферах народного хозяйства, пожалуй, лучше всего познается в сравнении.

В 1981 году Минский станкостроительный завод имени С. М. Кирова отметил свой вековой юбилей. Дело начиналось с механических мастерских. В годы первых пятилеток «Коммунар» (так тогда назывался завод) выпускал камнедробилки, слесарные тиски, тачки для строителей. В 1929 году тут сделали первые шаги в освоении металлорежущих станков — первыми изделиями такого типа были простенькие сверлильные станки. В 1934 году собрали первый протяжной станок. Для того времени это было большим событием в масштабе республики. Белорусские писатели посвятили коллективу завода несколько возвышенных публицистических книг. А в 1982 году заводчане собрали 75-тысячный станок — горизонтально-протяжной агрегат большой сложности, который теперь работает на Челябинском тракторном заводе. И это событие для сегодняшней промышленности республики — рядовое.

Аналогичный пример. В начале 20-х годов рабочие завода «Энергия» в обращении к трудящимся республики писали: «Сегодня первый раз раздается гудок первого машиностроительного и чугунолитейного завода Белоруссии». В 1926 году здесь создали образец токарного станка, который по летописи развития промышленности республики считается первым

Зборка 75-тысячнага станка на Мінскім станкабудаўнічым заводзе імя С. М. Кірава.

Сборка 75-тысячного станка на Минском станкостроительном заводе имени С. М. Кирова.

Новалукомльская ГРЭС — энергетычнае сэрца рэспублікі.

Новолукомльская ГРЭС — энергетическое сердце республики.

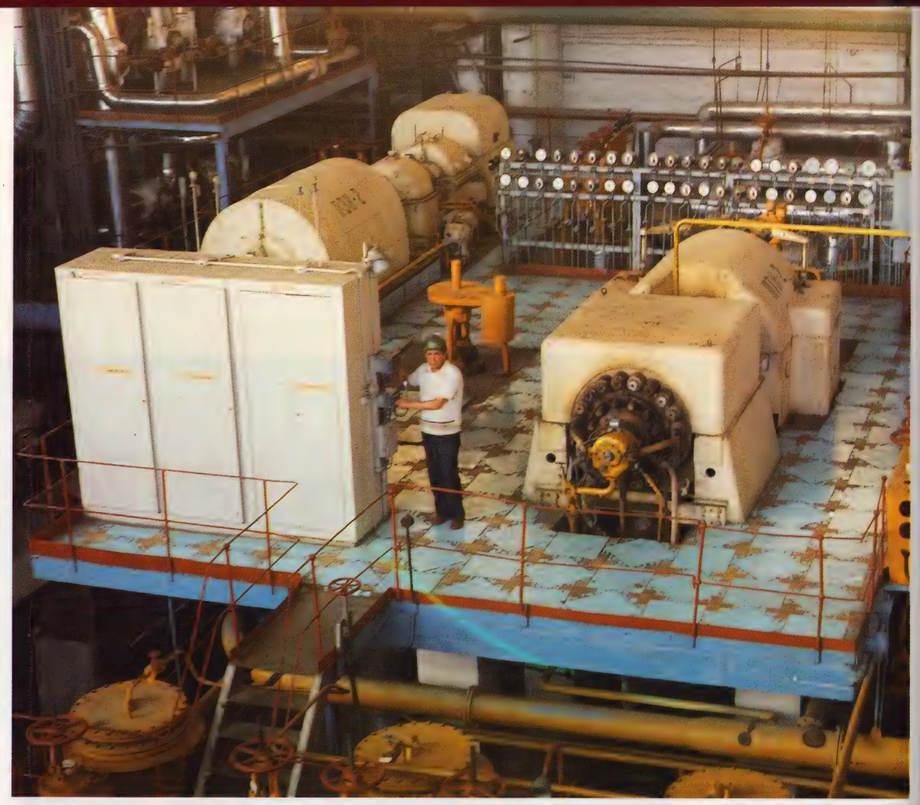

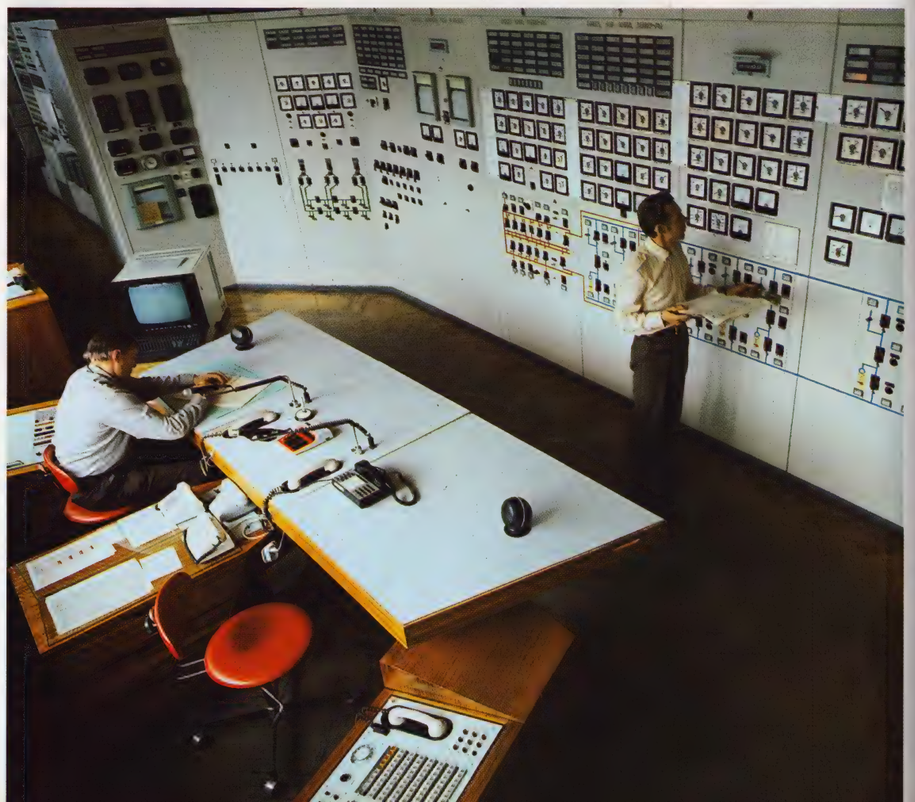

Калектыў установкі «Артаксілол» не раз выходзіў пераможцам сацыялістычнага спаборніцтва на Наваполацкім ВА «Нафтааргсінтэз».

Коллектив установки «Ортоксилол» неоднократно выходил победителем социалистического соревнования на Новополоцком ПО «Нефтеоргсинтез».

Зарніцы Наваполацка-
га нафтаперапрацоў-
чага.

Зарницы Новополоцко-
го нефтеперерабатыва-
ющего.

Капры шахт упісаліся ў краявіды Беларускага Палесся.

Копры шахт вписались в пейзажи Белорусского Полесья.

На Маладзечанскім заводзе парашковай металургіі.

На Молодечненском заводе порошковой металлургии.

Наладка новай АТС Наваполацкага гарадскога вузла сувязі.

Наладка новой АТС Новополоцкого городского узла связи.

У забоі шахты Чацвёртага рудаўпраўлення ВА «Беларускалій» брыгада кавалера ордэна Працоўнай Славы II і III ступені І. М. Усовіча.

В забое шахты Четвертого рудоуправления ПО «Белоруськалий» бригада кавалера ордена Трудовой Славы II и III степени И. Н. Устиновича.

На пульце насоснай станцыі нафтаправода «Дружба».

На пульте насосной станции нефтепровода «Дружба».

Рэчыцкія нафтавікі.

Речицкие нефтяники.

На Аршанскім участку будаўніцтва газаправода Таржок—Мінск—Івацэвічы.

На Оршанском участке строительства газопровода Торжок — Минск — Ивацевичи.

Магутная тэхніка працуе ў разрэзах Мікашэвіцкага камбіната нярудных матэрыялаў.

Мощная техника работает в разрезах Микашевичского комбината нерудных материалов.

Жодзінскі кавальскі завод цяжкіх штамповак — новабудоўля адзінаццатай пяцігодкі.

Жодинский кузнечный завод тяжелых штамповок — новостройка одиннадцатой пятилетки.

У зборачным цэху Магілёўскага аўтазавода.

В сборочном цехе Могилевского автозавода.

З пульта кіравання Беларускага металургічнага завода (г. Жлобін) паступаюць сігналы...
... і цэх рытмічна дае сталь.

С пульта управления Белорусского металлургического завода (г. Жлобин) поступают сигналы ...
... и цех ритмично дает сталь.

Старшы аператар цэха «Аміяк-1» ордэна Дружбы народаў ВА «Азот» імя С. В. Прытыцкага З. М. Лось — лаўрэат Дзяржаўнай прэміі СССР.

Старший оператор цеха «Аммиак-1» ордена Дружбы народов ПО «Азот» имени С. О. Притыцкого З. М. Лось — лауреат Государственной премии СССР.

Работніца 11-га Дзяржаўнага Мінскага падшыпнікавага завода Н. П. Спірыдовіч удастоена гонару напярэдадні 1985 года сабраць мільярдны — юбілейны для ўсёй галіны — падшыпнік.

Работница 11-го Государственного Минского подшипникового завода Н. Ф. Спиридович удостоилась чести в канун 1985 года собрать миллиардный — юбилейный для всей отрасли — подшипник.

У кавалера ордэна Леніна слесара Гомельскага завода пускавых рухавікоў В. М. Корзуна — вялікая працоўная сям'я.

У кавалера ордена Ленина слесаря Гомельского завода пусковых двигателей В. Н. Корзуна — большая трудовая семья.

Брыгадзір слесараў-зборшчыкаў І. У. Сасноўскі ў эксперыментальным цэху «БелаўтаМАЗа» ўвасабляе ў метале задумы канструктараў.

Бригадир слесарей-сборщиков И. В. Сосновский в экспериментальном цехе «БелавтоМАЗа» воплощает в металле замыслы конструкторов.

Менавіта моцныя рабочыя рукі даюць жыццё магутным беларускім МАЗам.

Именно крепкие рабочие руки дают жизнь мощным белорусским МАЗам.

Канструктарскае бюро — мазгавы цэнтр МАЗа.

Конструкторское бюро — мозговой центр МАЗа.

Побач з шумнымі цэхамі на Мінскім аўтазаводзе размешчаны цішыя пакоі адпачынку.

Рядом с шумными цехами на Минском автозаводе размещены тихие комнаты отдыха.

У зімнім садзе Мінскага станкабудаўнічага завода імя С. М. Кірава. ▷

В зимнем саду Минского станкостроительного завода имени С. М. Кирова.

У заводскай стаматалагічнай паліклініцы.

В заводской стоматологической поликлинике.

Генеральны дырэктар «БелаўтаМАЗа», лаўрэат Дзяржаўнай прэміі СССР М. Ф. Лаўрыновіч прайшоў на заводзе ўсе рабочыя і інжынерныя ступені.

Генеральный директор «БелавтоМАЗа», лауреат Государственной премии СССР М. Ф. Лавринович прошел на заводе все рабочие и инженерные ступени.

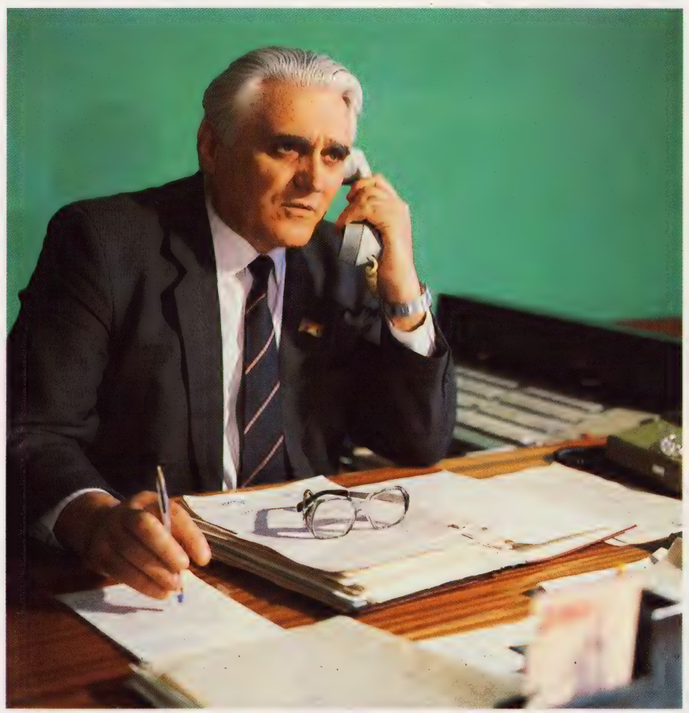

Робаты на Беларускім аўтазаводзе.

Роботы на Белорусском автозаводе.

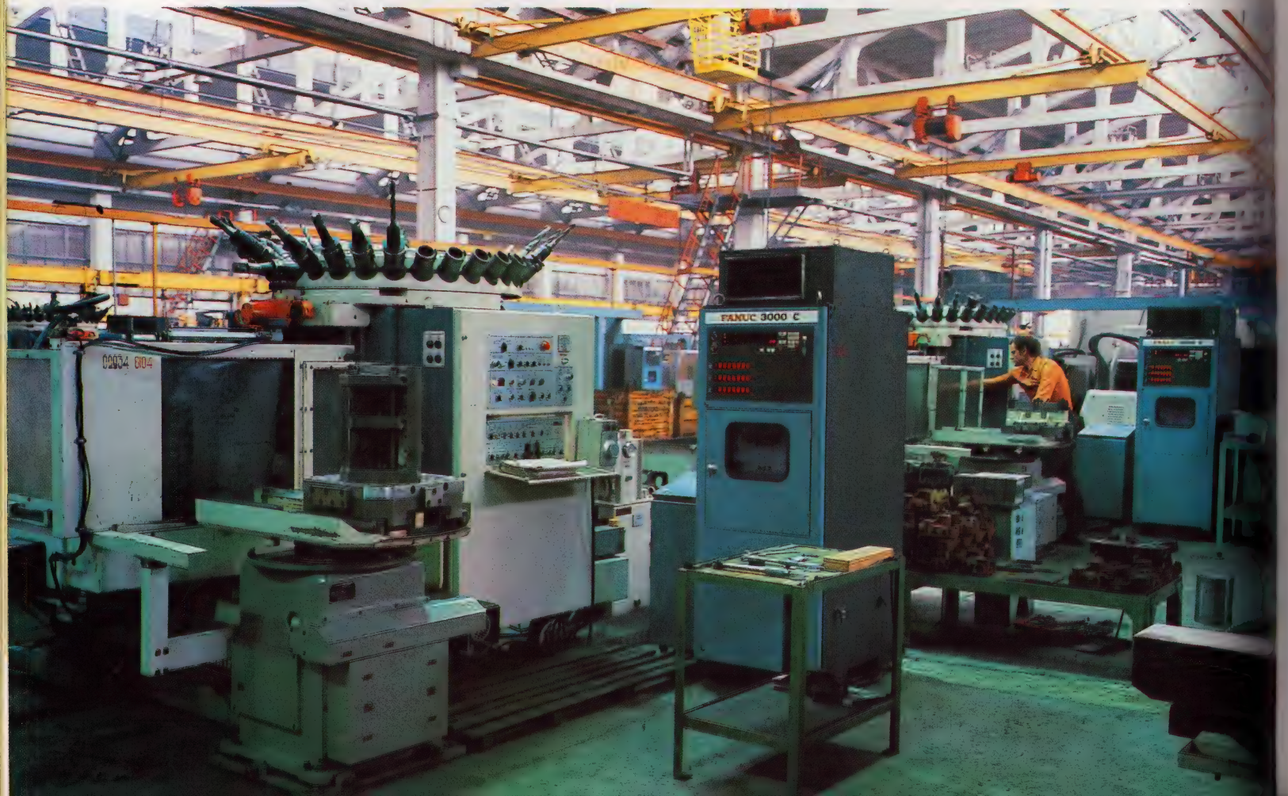

«Зялёны цэх» завода.

«Зеленый цех» завода.

Працоўная дынастыя рабочага, Героя Сацыялістычнай Працы В. В. Кулінчыка.

Трудовая династия рабочего, Героя Социалистического Труда В. В. Кулинчика.

180-тонны волат.

180-тонный богатырь.

На ўчастку завода звышбуйнагабарытных шын ВА «Бабруйскшына» абмяркоўваецца якасць вырабаў.

На участке завода сверхкрупногабаритных шин ПО «Бобруйскшина» обсуждается качество изделий.

«Абутак» для 180-тонніка.

«Обувь» для 180-тонника.

У канструктарскім бюро Мінскага трактарнага нараджаюцца машыны будучага.

В конструкторском бюро Минского тракторного рождаются машины будущего.

Праходзіць выпрабаванні МТЗ-100.

Проходит испытания МТЗ-100.

На заводзе асвоен выпуск мотаблокаў.

На заводе освоен выпуск мотоблоков.

Мотаблок МТЗ-5 зручны для работы ў падсобнай гаспадарцы.

Мотоблок МТЗ-5 удобен для работы в подсобном хозяйстве.

Брыгадзір магілёўскага завода «Строммашына» В. С. Шахноў — лаўрэат Дзяржаўных прэмій СССР і БССР, заслужаны машынабудаўнік БССР, узнагароджан ордэнам Кастрычніцкай Рэвалюцыі.

Бригадир могилевского завода «Строммашина» В. С. Шахнов — лауреат Государственных премий СССР и БССР, заслуженный машиностроитель БССР, награжден орденом Октябрьской Революции.

Зубарэзчык завода, кавалер ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга А. Ф. Халамееў адзначан медалямі ВДНГ СССР.

Зуборезчик завода, кавалер ордена Трудового Красного Знамени А. Ф. Халомеев отмечен медалями ВДНХ СССР.

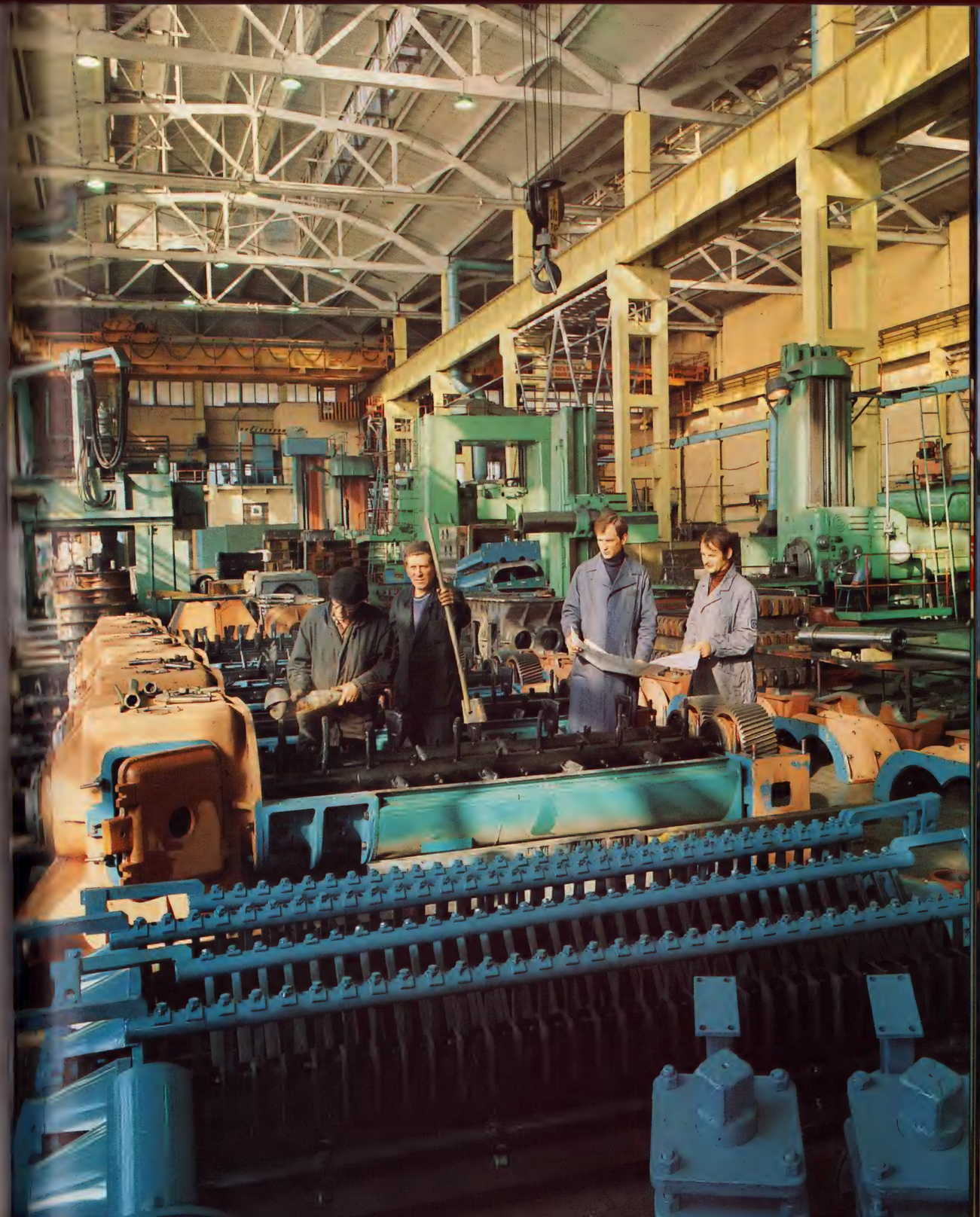

У цэху № 15 завода «Строммашына». ▷

В цехе № 15 завода «Строммашина».

Працоўны вопыт слесара-інструментальшчыка МТЗ, Героя Сацыялістычнай Працы Я. І. Клімчанкі вывучаюць і пераймаюць у розных кутках краіны.

Трудовой опыт слесаря-инструментальщика МТЗ, Героя Социалистического Труда Е. И. Климченко изучают и перенимают в разных уголках страны.

Рэзьбанарэзчыца Мінскага мотавелазавода, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі СССР Г. С. Бортнік са сваімі вучаніцамі.

Резьбонарезчица Минского мотовелозавода, лауреат Государственной премии СССР А. С. Бортник со своими ученицами.

У слесара-зборшчыка Гомельскага завода вымяральных прыбораў, Героя Сацыялістычнай Працы П. Т. Дземчанкі добры настрой.

У слесаря - сборщика Гомельского завода измерительных приборов, Героя Социалистического Труда П. Т. Демченко хорошее настроение.

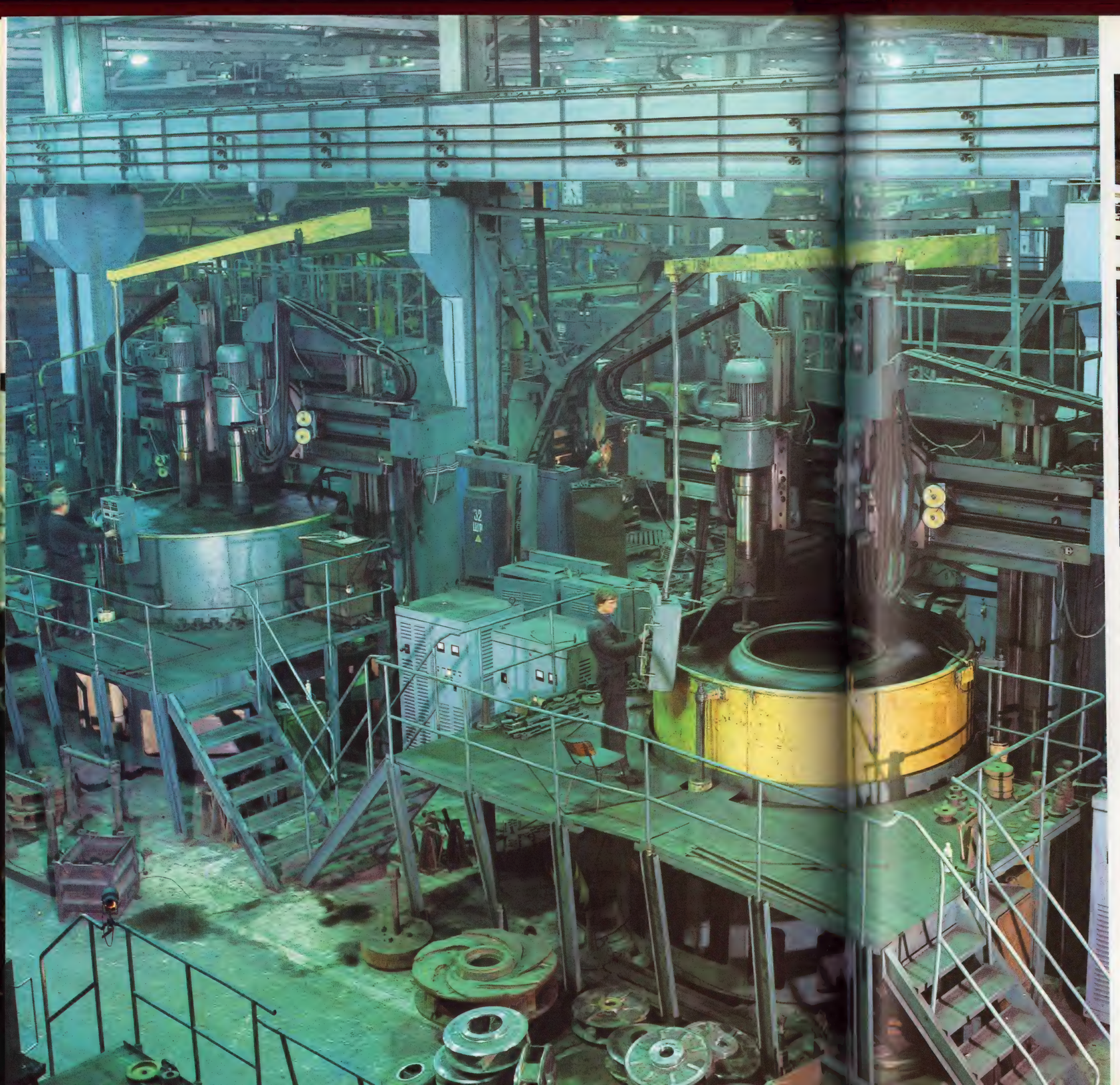

Рабочыя Гомельскага станкабудаўнічага завода імя С. М. Кірава авалодваюць станком з лічбавым праграмным кіраваннем.

Рабочие Гомельского станкостроительного завода имени С. М. Кирова осваивают станок с числовым программным управлением.

Насосныя ўстаноўкі Бабруйскага машынабудаўнічага завода імя Леніна карыстаюцца попытам у рэспубліцы і за яе межамі.

Насосные установки Бобруйского машиностроительного завода имени Ленина пользуются спросом в республике и за ее пределами.

Шырока вядома прадукцыя бабруйскай кандытарскай фабрыкі «Чырвоны харчавік».

Широко известна продукция бобруйской кондитерской фабрики «Красный пищевик».

У асартыментным кабінеце Аршанскага льнокамбіната вызначаюцца перспектыўныя віды тканін.

В ассортиментном кабинете Оршанского льнокомбината определяются перспективные виды тканей.

У кантралёра якасці прадзільнай вытворчасці Аршанскага льнокамбіната, ударніка камуністычнай працы А. Б. Куксоўскай брак не пройдзе.

У контролера качества прядильного производства Оршанского льнокомбината, ударника коммунистического труда А. Б. Куксовской брак не пройдет.

На Гомельскай панчошна-трыкатажнай фабрыцы імя 8 Сакавіка пушчана новая вытворчая лінія.

На Гомельской чулочно-трикотажной фабрике имени 8 Марта пущена новая производственная линия.

Мастакі-мадэльеры фабрыкі клапоцяцца, каб у вытворчасць рэгулярна запускаліся новыя мадэлі.

Художники-модельеры фабрики заботятся, чтобы в производство регулярно запускались новые модели.

Прадзільшчыца Мінскага вытворчага тонкасуконнага аб'яднання імя Ц. Я. Кісялёва, дэпутат райсавета З. К. Макушава.

Прядильщица Минского производственного тонкосуконного объединения имени Т. Я. Киселева, депутат райсовета З. К. Макушева.

ТЫ СА МНОЙ, МАЁ ПОЛЕ...

ТЫ СО МНОЙ, МОЁ ПОЛЕ...

Са сваім канём на сваёй дзялянцы. 1927 г.

Со своим конем на своем наделе. 1927 г.

Хроніка падзей

5 жніўня 1925 года ў Горках Магілёўскай вобласці адкрыта сельскагаспадарчая акадэмія імя Кастрычніцкай рэвалюцыі.
У чэрвені 1927 года адбыўся I Усебеларускі з'езд калгаснікаў.
У 1930 годзе створана Койданаўская МТС — першая ў БССР машынна-трактарная станцыя.
18 студзеня 1958 года за выдатныя поспехі ў развіцці сельскай гаспадаркі старшыні калгаса «Рассвет» Кіраўскага раёна, Герою Савецкага Саюза К. П. Арлоўскаму прысвоена ганаровае званне Героя Сацыялістычнай Працы. Яго пераемнік на пасту старшыні В. К. Старавойтаў стаў двойчы Героем Сацыялістычнай Працы.
23 лютага 1976 года старшыня калгаса «Аснежыцкі» Пінскага раёна У. А. Ралько узнагароджан ордэнам Леніна і другім залатым медалём «Серп і Молат».

На палях з'явіліся першыя трактары. 1928 г.

На полях появились первые тракторы. 1928 г.

24 мая 1982 года Пленум ЦК КПСС адобрыў Харчовую праграму на перыяд да 1990 года.
У 1983 годзе звеннявы саўгаса «Загальскі» Любанскага раёна І. Р. Сініцкі стаў першым у Беларусі поўным кавалерам ордэна Працоўнай Славы.
У сакавіку 1984 года створана вучэбна-навукова-вытворчае аб'яднанне «Беларуская сельскагаспадарчая акадэмія — калгас «Расвет» імя К. П. Арлоўскага».
У 1985 годзе па закупках малака рэспубліка выйшла на рубяжы Харчовай праграмы і наблізілася да іх па нарыхтоўках мяса.

Аднаасобнікі падаюць заявы ў калгас. 1931 г.

Единоличники подают заявления в колхоз. 1931 г.

Хроника событий

5 августа 1925 года в Горках Могилевской области открыта сельскохозяйственная академия имени Октябрьской революции.
В июне 1927 года состоялся I Всебелорусский съезд колхозников.
В 1930 году создана Койдановская МТС — первая в БССР машинно-тракторная станция.
18 января 1958 года за выдающиеся успехи в развитии сельского хозяйства председателю колхоза «Рассвет» Кировского района, Герою Советского Союза К. П. Орловскому присвоено почетное звание Героя Социалистического Труда. Его преемник на посту председателя В. К. Старовойтов стал дважды Героем Социалистического Труда.
23 февраля 1976 года председатель колхоза «Оснежицкий» Пинского района В. А. Ралько награжден орденом Ленина и второй золотой медалью «Серп и Молот».
24 мая 1982 года Пленум ЦК КПСС одобрил Продовольственную программу на период до 1990 года.
В 1983 году звеньевой совхоза «Загальский» Любанского района И. Г. Синицкий стал первым в Белоруссии полным кавалером ордена Трудовой Славы.
В марте 1984 года создано учебно-научно-производственное объединение «Белорусская сельскохозяйственная академия — колхоз «Рассвет» имени К. П. Орловского».
В 1985 году по закупкам молока республика вышла на рубежи Продовольственной программы и приблизилась к ним по заготовкам мяса.

Вось такая птушкафабрыка была ў Курасоўшчыне пад Мінскам.

Вот такая птицефабрика была в Курасовщине под Минском.

Пекар Мінскага хлебазавода № 1 Г. І. Левус — дэлегат XXVII з'езда КПСС.

Пекарь Минского хлебозавода № 1 Г. И. Леус — делегат XXVII съезда КПСС.

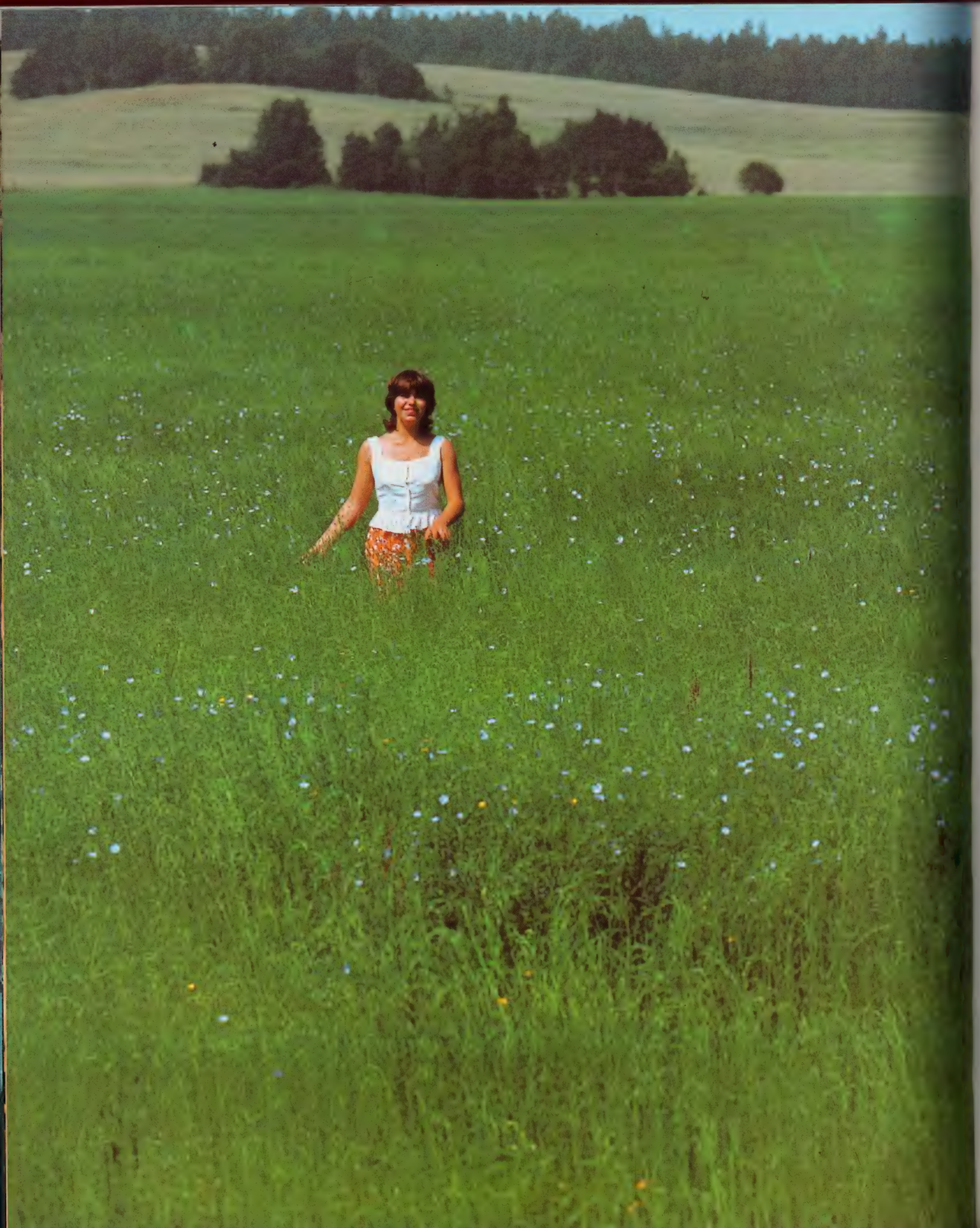

Па Цэнтральным тэлебачанні дэманстраваўся дакументальны фільм «Дзень добры, гаворыць Бядуля...». Старшыню калгаса «Савецкая Беларусь» Камянецкага раёна слухалі на Украіне і ў Прыбалтыцы, у Малдавіі і на Кубані... Багатым, павучальным вопытам дзяліўся патомны беларускі хлебароб. Тутэйшым землям далёка да чарназёмаў. І тым не менш кожны гектар даў 424 цэнтнеры бульбы, 406 цэнтнераў цукровых буракоў, 400 цэнтнераў кукурузнай масы з пачаткамі. Ураджайнасць збожжавых перасягнула за 4 тоны з гектара. Вось так. Нядаўна на тутэйшых землях бралі ўсяго па 7—8 цэнтнераў з гектара, а зараз пачалі мераць тонамі.

Заможны калгас «Савецкая Беларусь». Аднак ён не выключэнне. Вядомыя сваімі ўстойлівымі, вельмі значнымі дасягненнямі ў вытворчасці збожжа, бульбы, лёну, мяса, малака, сацыяльнымі зрухамі, высокай культурай жыцця калгасы «Рассвет» імя К. П. Арлоўскага Кіраўскага, «Аснежыцкі» Пінскага, «Прагрэс» Гродзенскага, «Чырвоная змена» Любанскага, «Памяць Ільіча» Брэсцкага, саўгас-камбінат «Мір» Баранавіцкага раёнаў. У калгасе імя Гастэлы Мінскага раёна азімая пшаніца на 420 гектарах дала па 50,8 цэнтнера адборнага зерня. Да калектыўнага жыцця беларускі селянін амаль не ведаў пшаніцы, белы хлеб і па святах у яго быў рэдкасцю. І вось — рэкордная ўраджайнасць.

Новы час, агульны рытм паскарэння ва ўсіх сферах вытворчасці паставілі перад сельскай гаспадаркай новыя задачы. Дзякуючы паслядоўнай і мэтанакіраванай рабоце па рэалізацыі аграрнай палітыкі ў рэспубліцы створаны гарантаваныя ўмовы для эфектыўнага выканання Харчовай праграмы. Узраслі тэхнічныя магчымасці земляробаў і жывёлаводаў. Павялічыліся пастаўкі вёсцы мінеральных угнаенняў, асноўныя віды якіх вырабляюцца на месцы, у Беларусі. Створан багаты набор сродкаў аховы раслін ад шкоднікаў і хвароб. Селекцыянеры далі вытворчасці высокаўраджайныя гатункі сельскагаспадарчых культур. Агрэцэх рэспублікі пераходзіць на вытворчасць па інтэнсіўных тэхналогіях.

Развіццё паляводства рэгулюецца рэспубліканскімі комплекснымі праграмамі «Збожжа», «Лён», «Бульба», «Ахова раслін», «Урадлівасць». Цэнтральны Камітэт Кампартыі Беларусі і Савет Міністраў БССР зацвердзілі праграму кормавытворчасці на 1986—1990 гады, на аснове якой спланавана інтэнсіўнае развіццё жывёлагадоўлі — яна з'яўляецца важнейшым і складаным участкам сельскагаспадарчай вытворчасці рэспублікі. Увядзенне ў эксплуатацыю дадаткова паўмільёна гектараў угоддзяў прадугледжваецца доўгачасовай праграмай меліярацыі.

Радуюць вока беларускія хлебныя палі. Вясной, калі ідзе ў рост смарагдавая азіміна, летам, калі пад ветрам хвалямі ходзяць пругкія каласы, у перадасенні час, калі па залатых палетках плывуць камбайны і паветра напоена пахамі свежага хлеба. А што па прыгажосці можа зраўняцца з ільняным клінам, які шугае блакітам, квітнеючым лугам, дзе травы па пояс, з мядовымі загонамі грэчкі, над якімі гудуць пчолы! Гэта галоўнае народнае багацце.

По Центральному телевидению демонстрировался документальный фильм «Здравствуйте, говорит Бедуля...». Председателя колхоза «Советская Белоруссия» Каменецкого района слушали на Украине и в Прибалтике, в Молдавии и на Кубани... Богатым, поучительным опытом делился потомственный белорусский хлебороб. Здешним землям далеко до черноземов. И тем не менее каждый гектар дал 424 центнера картофеля, 406 центнеров сахарной свеклы, 400 центнеров кукурузной массы с початками. Урожайность зерновых перешагнула за 4 тонны с гектара. Вот так. Недавно на здешних землях брали всего 7—8 ц с гектара, а теперь начали мерить тоннами.

Крепкий колхоз «Советская Белоруссия». Но он не исключение. Известны своими устойчивыми, весьма значительными достижениями в производстве зерна, картофеля, льна, мяса, молока, социальными сдвигами, высокой культурой жизни колхозы «Рассвет» имени К. П. Орловского Кировского, «Оснежицкий» Пинского, «Прогресс» Гродненского, «Чырвоная змена» Любанского, «Память Ильича» Брестского, совхоз-комбинат «Мир» Барановичского районов. На высокие рубежи вышли десятки хозяйств. Примечательный пример. В колхозе имени Гастелло Минского района озимая пшеница на 420 гектарах дала по 50,8 центнера отборного зерна. До коллективной жизни белорусский крестьянин почти не знал пшеницы, белый хлеб и по праздникам для него был редкостью. И вот — рекордная урожайность.

Новое время, общий ритм ускорения во всех сферах производства поставили перед сельским хозяйством новые задачи. Благодаря последовательной и целеустремленной работе по реализации аграрной политики в республике созданы гарантированные условия для эффективного выполнения Продовольственной программы. Возросли технические возможности земледельцев и животноводов. Увеличились поставки селу минеральных удобрений, основные виды которых производятся на месте, в Белоруссии. Создан богатый набор средств защиты растений от вредителей и болезней. Селекционеры дали производству высокоурожайные сорта сельскохозяйственных культур. Агроцех республики переходит на производство по интенсивным технологиям.

Развитие полеводства регулируется республиканскими комплексными программами «Зерно», «Лен», «Картофель», «Защита растений», «Плодородие». Центральный Комитет Компартии Белоруссии и Совет Министров БССР утвердили программу кормопроизводства на 1986—1990 годы, на основе которой спланировано интенсивное развитие животноводства, являющегося важнейшим и сложным участком сельскохозяйственного производства республики. Введение в эксплуатацию дополнительно полмиллиона гектаров угодий предусматривается долговременной программой мелиорации.

Радуют глаз белорусские хлебные поля. Весной, когда идет в рост изумрудная озимь, летом, когда под ветром волнами перекатываются упругие колосья, в предосенье, когда по золотым нивам плывут комбайны и воздух напоен запахами свежего хлеба.

Старшыня калгаса «Рассвет» імя К. П. Арлоўскага Кіраўскага раёна, двойчы Герой Сацыялістычнай Працы В. К. Старавойтаў і галоўны аграном, сакратар парткома М. Д. Лянкевіч намячаюць план пераўладкавання зямельных угоддзяў.

Председатель колхоза «Рассвет» имени К. П. Орловского Кировского района, дважды Герой Социалистического Труда В. К. Старовойтов и главный агроном, секретарь парткома Н. Д. Ленкевич намечают план переустройства земельных угодий.

«Алё, Ралько слухае...» Старшыні калгаса «Аснежыцкі» Пінскага раёна, двойчы Герою Сацыялістычнай Працы У. А. Ралько звоняць з Мінска, абласных і раённых арганізацый, з суседніх гаспадарак. Дзелавыя сувязі калгаса пастаўлены з шырокім размахам.

«Алло, Ралько слушает...» Председателю колхоза «Оснежицкий» Пинского района, дважды Герою Социалистического Труда В. А. Ралько звонят из Минска, областных и районных организаций, соседних хозяйств. Деловые связи колхоза поставлены с широким размахом.

Для камбайнера калгаса «Кастрычнік» Веткаўскага раёна, Героя Сацыялістычнай Працы Г. М. Катлярова настала чарговая гарачая пара.

Для комбайнера колхоза «Октябрь» Ветковского района, Героя Социалистического Труда Г. М. Котлярова наступила очередная страда.

Меліяраваныя землі рэспублікі даюць трэцюю частку прадукцыі раслінаводства і больш як трэць кармоў.

Мелиорированные земли республики дают третью часть продукции растениеводства и более трети кормов.

Святы дажынак на Брэстчыне праходзяць у лепшых народных традыцыях.

Праздники дожинок на Брестчине проходят в лучших народных традициях.

Брыгадзір капцільшчыкаў ВА «Віцебскрыбгас», лаўрэат Дзяржаўнай прэміі БССР В. А. Кавалёва — майстар сваёй справы.

Бригадир коптильщиков ПО «Витебскрыбхоз», лауреат Государственной премии БССР О. А. Ковалева — мастер своего дела.

Калгас «Першае мая» Слуцкага раёна здавён славіцца сваімі садамі.

Колхоз «Первое мая» Слуцкого района издавна славится своими садами.

У даяркі Лужаснянскага саўгаса-тэхнікума Віцебскага раёна Ю. І. Жураўскай, за працоўныя поспехі ўзнагароджанай ордэнам Леніна, шасцёра дзяцей. Старэйшы сын служыць у арміі.

У доярки Лужеснянского совхоза-техникума Витебского района Ю. И. Журавской, за трудовые успехи награжденной орденом Ленина, шестеро детей. Старший служит в армии.

Даярка племгаса «Карэлічы», Герой Сацыялістычнай Працы, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі СССР Т. У. Чубрык дасягнула шасцітысячных надояў ад кожнай каровы.

Доярка племхоза «Кореличи», Герой Социалистического Труда, лауреат Государственной премии СССР Т. В. Чубрик достигла шеститысячных надоев от каждой коровы.

Пераможцай Рэспубліканскага конкурсу машыннага даення стала даярка саўгаса «Новае Палессе» Салігорскага раёна Н. У. Ярашэня.

Победителем Республиканского конкурса машинного доения стала доярка совхоза «Новое Полесье» Солигорского района Н. В. Ярошеня.

Аператар па вырошчванню птушкі Гомельскай бройлернай фабрыкі Алена Новікава.

Оператор по выращиванию птицы Гомельской бройлерной фабрики Елена Новикова.

З такой пушнінай, як у саўгасе «Іскра» Лагойскага раёна, можна і на аукцыён.

С такой пушниной, как в совхозе «Искра» Логойского района, можно и на аукцион.

Адміністрацыйны цэнтр саўгаса-камбіната «Мір» Баранавіцкага раёна.

Административный центр совхоза-комбината «Мир» Барановичского района.

У саўгасе-камбінаце намячаюць далейшыя перспектывы развіцця жывёлагадоўчага комплексу.

В совхозе-комбинате намечают дальнейшие перспективы развития животноводческого комплекса.

Навіна калгаснай вёскі.

Новь колхозного села.

Працаваць на фермы калгаса «Рассвет» імя К. П. Арлоўскага Кіраўскага раёна прыйшло маладое папаўненне.

Работать на фермы колхоза «Рассвет» имени К. П. Орловского Кировского района пришло молодое пополнение.

Свінарка калгаса імя М. В. Фрунзе Шклоўскага раёна, Герой Сацыялістычнай Працы К. А. Патапава з радасцю дзеліцца вопытам з моладдзю.

Свинарка колхоза имени М. В. Фрунзе Шкловского района, Герой Социалистического Труда Е. А. Потапова с радостью делится опытом с молодежью.

На ранішнюю дойку.

На утреннюю дойку.

Нарыхтоўка вітамінай мукі ў вучэбнай гаспадарцы «Падбярэзе».

Заготовка витаминной муки в учебном хозяйстве «Подберезье».

Бульба — другі хлеб.

Картофель — второй хлеб.

НАВУКА Ў РАБОЧЫМ СТРАІ

НАУКА В РАБОЧЕМ СТРОЮ

За наладкай ЭВМ-1061.

За наладкой ЭВМ-1061.

Заняткі гуртка лікбеза ў калгасе імя Дзяржынскага Гомельскай акругі. 1929 г.

Занятия кружка ликбеза в колхозе имени Дзержинского Гомельского округа. 1929 г.

Пры Беларускай сельскагаспадарчай акадэміі ў Горках працавалі курсы інструктараўільнаводаў. 1936 г.

При Белорусской сельскохозяйственной академии в Горках работали курсы инструкторовльноводов. 1936 г.

Стаханаўкі Віцебскай панчошна-трыкатажнай фабрыкі рыхтуюцца да паступлення ў Прамакадэмію БССР. 1940 г.

Стахановки Витебской чулочно-трикотажной фабрики готовятся к поступлению в Промакадемию БССР. 1940 г.

Хроніка падзей

У маі 1922 года выйшаў першы нумар тэарэтычнага і палітычнага часопіса «Уперад» (з сакавіка 1927 г.— «Бальшавік Беларусі», з лістапада 1952 г.— «Коммунист Белоруссии»).
1 студзеня 1929 года ўрачыста адкрылася Акадэмія навук БССР. Цяпер тут пяць аддзяленняў, у якія ўваходзіць больш як трыццаць навуковых устаноў.
22 мая 1962 года — пуск Беларускага атамнага рэактара.
1971 г.— ЦК КПБ і Савет Міністраў рэспублікі ўстанавілі Дзяржаўныя прэміі БССР па навуцы і тэхніцы.
18—26 снежня 1973 года адбыўся арбітальны палёт першага беларускага касманаўта П. І. Клімука на касмічным караблі «Саюз-13».
9—12 ліпеня 1976 года ў Мінску праходзіла Усесаюзная навукова-практычная канферэнцыя па актуальных праблемах камуністычнага выхавання моладзі.
22 красавіка 1978 года акадэміку У. П. Платонаву за цыкл работ «Арыфметыка алгебраічных груп і прыведзеная К-тэорыя» прысуджана Ленінская прэмія.
Верасень 1979 г.— пленум ЦК Кампартыі Беларусі намеціў шырокую праграму практычных мер па далейшаму развіццю навукова-тэхнічнага прагрэсу.
У 1981 г. каля 2000 прадпрыемстваў і арганізацый краіны выкарыстоўвалі матэматычнае забеспячэнне ЭВМ, распрацаванае ў Інстытуце матэматыкі АН БССР.
У 1982 г. пры Прэзідыуме АН БССР створан міжведамасны савет па фундаментальных праблемах сельскагаспадарчай навукі.
1984 г. — здрабніцель-змяшальнік кармоў ІСК-3, распрацаваны беларускімі вучонымі і інжынерамі, прызнан лепшай у Савецкім Саюзе сельскагаспадарчай машынай.

Хроника событий

В мае 1922 года вышел первый номер теоретического и политического журнала «Вперед» (с марта 1927 г.— «Большевик Белоруссии», с ноября 1952 г.— «Коммунист Белоруссии»).
1 января 1929 года торжественно открылась Академия наук БССР. Теперь здесь пять отделений, в которые входит более тридцати научных учреждений.
22 мая 1962 года — пуск Белорусского атомного реактора.
1971 г.— ЦК КПБ и Совет Министров республики установили Государственные премии БССР по науке и технике.
18—26 декабря 1973 года состоялся орбитальный полет первого белорусского космонавта П. И. Климука на космическом корабле «Союз-13».
9—12 июля 1976 года в Минске проходила Всесоюзная научно-практическая конференция по актуальным проблемам коммунистического воспитания молодежи.
22 апреля 1978 года академику В. П. Платонову за цикл работ «Арифметика алгебраических групп и приведенная К-теория» присуждена Ленинская премия.
Сентябрь 1979 г.— пленум ЦК Компартии Белоруссии наметил обширную программу практических мер по дальнейшему развитию научно-технического прогресса.
В 1981 г. около 2000 предприятий и организаций страны использовали математическое обеспечение ЭВМ, разработанное в Институте математики АН БССР.
В 1982 г. при Президиуме АН БССР создан межведомственный совет по фундаментальным проблемам сельскохозяйственной науки.
1984 г.— измельчитель-смеситель кормов ИСК-3, разработанный белорусскими учеными и инженерами, признан лучшей в Советском Союзе сельскохозяйственной машиной.

Аператары каля лазернай устаноўкі.

Операторы у лазерной установки.

На прахадной Мінскага завода шасцерняў гэтых людзей ужо добра ведаюць. Тым не менш парадак ёсць парадак. Вучоныя кожны раз прад'яўляюць свае пастаянныя пропускі — як і рабочыя, інжынеры.

Такая садружнасць — канкрэтнае ўвасабленне рашэнняў XXVII з'езда КПСС, які ў шэраг важнейшых састаўных эфектыўнасці эканомікі паставіў задачу далейшага павышэння якасці прадукцыі. Без навуковага падыходу гэта пытанне не вырашыць. І кіраўніцтва завода шасцерняў устанавіла трывалы кантакт з Фізіка-тэхнічным інстытутам АН БССР.

Гэта не адзінкавы прыклад клопатаў вучоных Фізіка-тэхнічнага інстытута аб патрэбах прамысловых прадпрыемстваў рэспублікі. На базе НДІ створан навукова-інжынерны цэнтр па апрацоўцы металаў ціскам. Распрацавана цэлая серыя безадыходных тэхналогій. Ліцэнзіі на іх набыў шэраг краін.

Навукова-вытворчыя аб'яднанні, нацэленыя на рашэнне самых актуальных праблем вытворчасці, ствараюцца з удзелам іншых навуковых устаноў Акадэміі навук БССР. А іх — 32. Гэта вялікая сіла, здольная стымуляваць паскарэнне ў эканоміцы, сацыяльным пераўладкаванні, ва ўсіх сферах жыцця. Вядомы ж у краіне поспехі беларускіх вучоных у галіне фізікі цвёрдага цела і паўправаднікоў, мікраэлектронікі, квантавай электронікі і аптычных метадаў апрацоўкі інфармацыі, тэхнічнай кібернетыкі, цепла- і масаабмену, праблем надзейнасці і даўгавечнасці машын, механікі металапалімерных сістэм, прыкладной фізікі, біялогіі.

Час патрабаваў інтэграцыі з вытворчасцю і навукі ВНУ. Менавіта ў гэтым перспектыўным напрамку канцэнтруюць свае намаганні вучоныя Беларускага політэхнічнага інстытута. Важкі іх уклад у дзейнасць навукова-вучэбна-вытворчых аб'яднанняў «БелаўтаМАЗ — БПІ — навуковыя ўстановы АН БССР» і «ВА МТЗ імя У. І. Леніна — БПІ — навуковыя ўстановы АН БССР».

Састаўной часткай вытворчых і навукова-вытворчых аб'яднанняў становіцца сельскагаспадарчая навука. На базе Беларускага навукова-даследчага інстытута жывёлагадоўлі створана навукова-вытворчае аб'яднанне «Племэліта», вынікі работы якога ўжо ў наяўнасці. У доследнай гаспадарцы «Будагова» і саўгасе «Зарэчча» Смалявіцкага раёна, якія ўвайшлі ў аб'яднанне, дзякуючы ўкараненню рэкамендацый навукі за кароткі час надоі малака ад кожнай каровы павысіліся на 800 кілаграмаў і наблізіліся да рубяжа 5 тысяч.

Задача перад навукай пастаўлена складаная, але канкрэтная: прапаноўваць народнай гаспадарцы не толькі асобныя новаўвядзенні, але і садзейнічаць актыўнаму тэхнічнаму пераўзбраенню вытворчасці, дыктаваць яму тэхнічны ўзровень і нароўні з галінамі несці адказнасць за яго адпаведнасць сучасным патрабаванням, сусветным стандартам. Гэта ідэя закладзена ў рэспубліканскую комплексную праграму «Інтэнсіфікацыя».

На проходной Минского завода шестерен этих людей уже хорошо знают. Тем не менее порядок есть порядок. Ученые каждый раз предъявляют свои постоянные пропуска — как и рабочие, инженеры.

Такое содружество — конкретное воплощение решений XXVII съезда КПСС, который в ряд важнейших слагаемых эффективности экономики поставил задачу дальнейшего повышения качества продукции. Без научного подхода этот вопрос не решить. И руководство завода шестерен установило прочный контакт с Физико-техническим институтом АН БССР.

Это не единственный пример заботы ученых Физико-технического института о нуждах промышленных предприятий республики. На базе НИИ создан научно-инженерный центр по обработке металлов давлением. Разработана целая серия безотходных технологий. Лицензии на них приобрел ряд стран.

Научно-производственные объединения, нацеленные на решение самых актуальных проблем производства, создаются с участием других научных учреждений Академии наук БССР. А их — 32. Это огромная сила, способная стимулировать ускорение в экономике, социальном переустройстве, во всех сферах жизни. Ведь известны в стране успехи белорусских ученых в области физики твердого тела и полупроводников, микроэлектроники, квантовой электроники и оптических методов обработки информации, технической кибернетики, тепло- и массообмена, проблем надежности и долговечности машин, механики металлополимерных систем, прикладной физики, биологии.

Время потребовало интеграции с производством и вузовской науки. Именно в этом перспективном направлении концентрируют свои усилия ученые Белорусского политехнического института. Весом их вклад в деятельность научно-учебно-производственных объединений «БелавтоМАЗ — БПИ — научные учреждения АН БССР» и «ПО МТЗ имени В. И. Ленина — БПИ — научные учреждения АН БССР».

Составной частью производственных и научно-производственных объединений становится сельскохозяйственная наука. На базе Белорусского научно-исследовательского института животноводства создано научно-производственное объединение «Племэлита», результаты работы которого уже налицо. В опытном хозяйстве «Будагово» и в совхозе «Заречье» Смолевичского района, вошедших в объединение, благодаря внедрению рекомендаций науки за короткое время надои молока от каждой коровы увеличились на 800 кг и подошли к рубежу 5 тысяч.

Задача перед наукой поставлена сложная, но конкретная: предлагать народному хозяйству не только отдельные новшества, но и активно способствовать коренному техническому перевооружению производства, диктовать ему технический уровень и наравне с отраслями отвечать за его соответствие современным требованиям, мировым стандартам. Эта идея заложена в республиканскую комплексную программу «Интенсификация».

АКАДЭМІЯ НАВУК БССР

У Інстытуце цвёрдага цела і паўправаднікоў атрыманы цікавыя даныя.

В Институте твердого тела и полупроводников получены интересные данные.

На кафедры ядзернай фізікі і мірнага выкарыстання атамнай энергіі Белдзяржуніверсітэта імя У. І. Леніна створаны спектраметры, якія шырока прымяняюцца ў народнай гаспадарцы. Загадчык кафедры прафесар С. С. Шушкевіч і яго намеснік Я. Я. Фурса.

На кафедре ядерной физики и мирного использования атомной энергии Белгосуниверситета имени В. И. Ленина созданы спектрометры, широко применяемые в народном хозяйстве.
Заведующий кафедрой профессор С. С. Шушкевич и его заместитель Е. Я. Фурса.

Лаўрэат Ленінскай прэміі, прэзідэнт АН БССР, дырэктар Інстытута матэматыкі У. П. Платонаў.

Лауреат Ленинской премии, президент АН БССР, директор Института математики В. П. Платонов.

У Інстытуце тэхнічнай кібернетыкі АН БССР вядзецца распрацоўка сістэм аўтаматызаванага праектавання.

В Институте технической кибернетики АН БССР ведется разработка систем автоматизированного проектирования.

Беларускі атамны рэактар.

Белорусский атомный реактор.

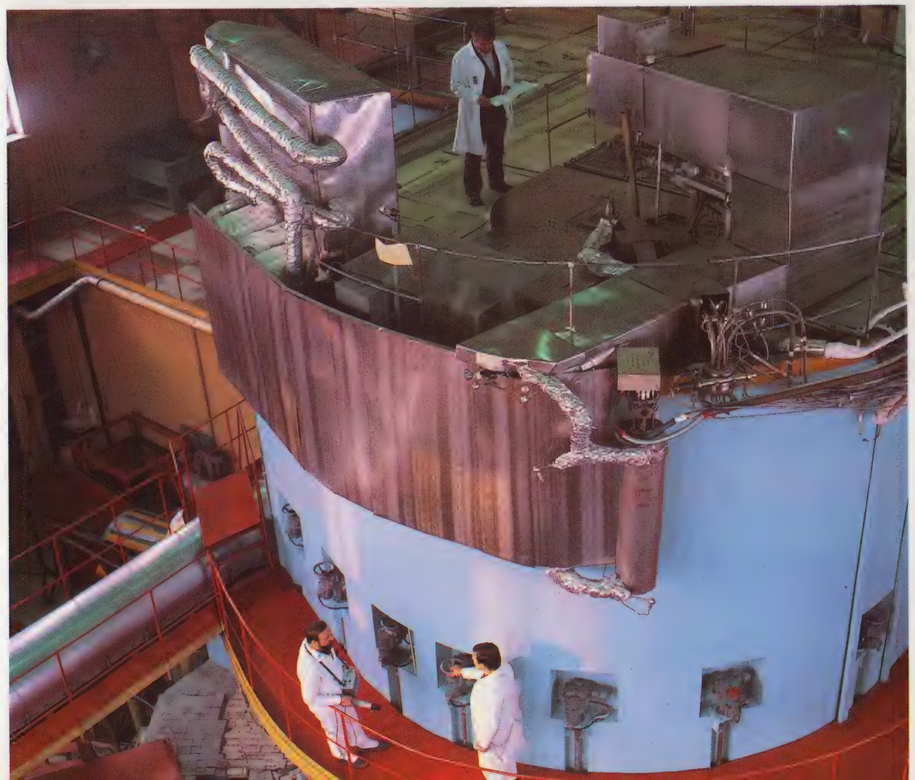

Навуковы эксперымент.

Научный эксперимент.

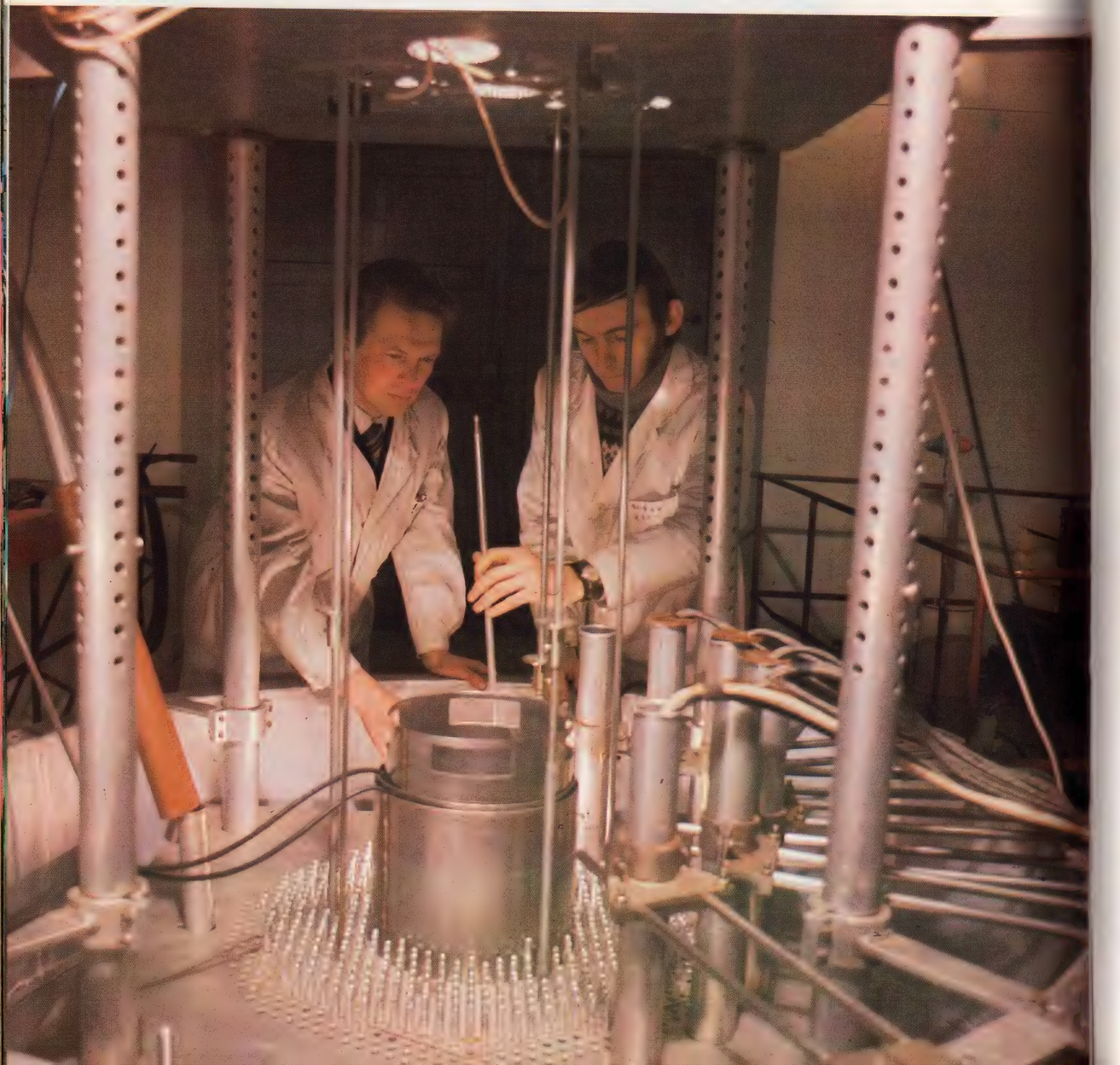

Акадэмік АН БССР, лаўрэат Дзяржаўных прэмій СССР і БССР, Герой Сацыялістычнай Працы Б. І. Сцяпанаў.

Академик АН БССР, лауреат Государственных премий СССР и БССР, Герой Социалистического Труда Б. И. Степанов.

Вядомы селекцыянер, Герой Сацыялістычнай Працы М. Д. Мухін атрымаў устойлівыя і ўраджайныя гатункі жыта.

Известный селекционер, Герой Социалистического Труда Н. Д. Мухин вырастил устойчивые и урожайные сорта ржи.

З якой мукі новых гатункаў хлеб лепшы, больш спажыўны? Гэта толькі адно з пытанняў, на якія адказалі вучоныя Беларускага НДІ земляробства.

Из какой муки новых сортов хлеб лучше, питательнее? Это только один из вопросов, на которые ответили ученые Белорусского НИИ земледелия.

У НДІ кардыялогіі распрацоўваюцца метады інтэнсіўнай тэрапіі.

В НИИ кардиологии разрабатываются методы интенсивной терапии.

НДІ анкалогіі і медыцынскай радыялогіі абсталяван высокаэфектыўнымі ўстаноўкамі.

НИИ онкологии и медицинской радиологии оснащен высокоэффективными установками.

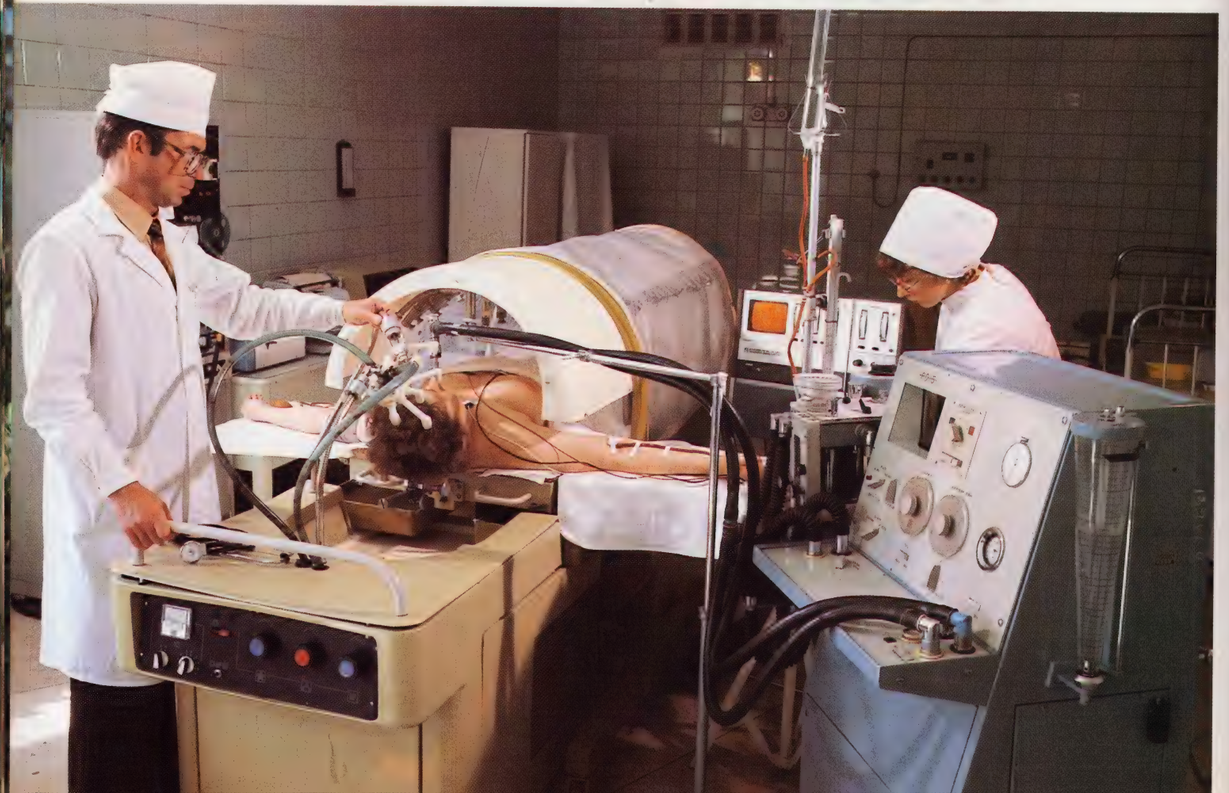

Кіраваць складанай разгалінаванай гаспадаркай Міністэрству аховы здароўя БССР дапамагае ўласны вылічальны цэнтр. ▷

Управлять сложным разветвленным хозяйством Министерству здравоохранения БССР помогает собственный вычислительный центр.

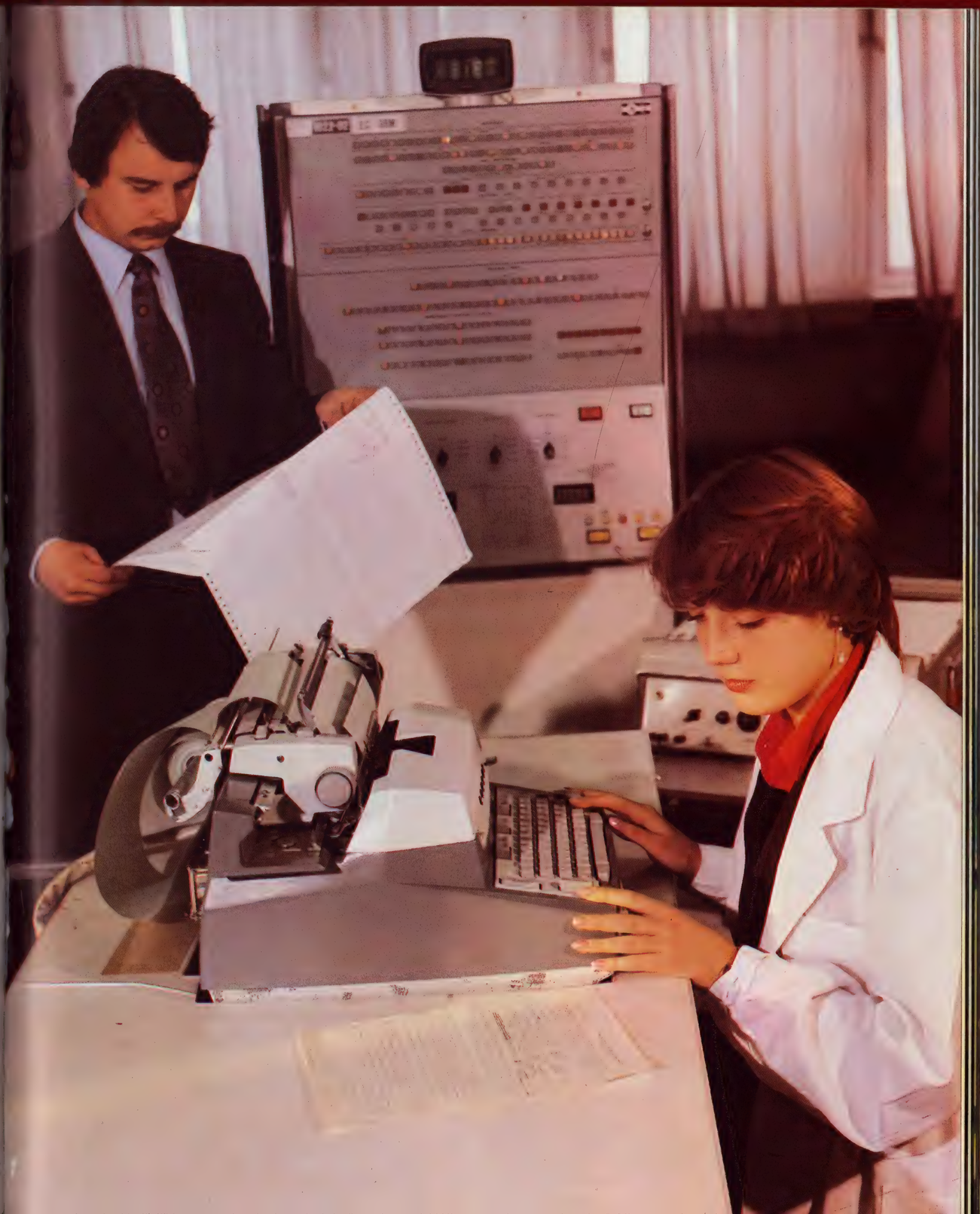

Першы беларускі касманаўт Пётр Клімук.

Первый белорусский космонавт Петр Климук.

Касманаўт Уладзімір Кавалёнак з маці Вольгай Іванаўнай дома.

Космонавт Владимир Коваленок с матерью Ольгой Ивановной дома.

Вучоныя Інстытута механікі металапалімерных сістэм АН БССР на доследна-прамысловым участку Гомельскага шклозавода даводзяць тэхналогію вытворчасці шкляных труб з ахоўнымі палімернымі абалонкамі.

Ученые Института механики металлополимерных систем АН БССР на опытно-промышленном участке Гомельского стеклозавода доводят технологию производства стеклянных труб с защитными полимерными оболочками.

У Інстытуце торфу АН БССР выяўляюць усё новыя, дзівосныя якасці і магчымасці гэтага арганагеннага рэчыва. ▷

В Институте торфа АН БССР открывают все новые, удивительные качества и возможности этого органогенного вещества.

За важкі ўклад ў навуку вядомыя беларускія фізікі П. А. Апанасевіч, А. С. Рубанаў і Я. В. Івакін адзначаны званнямі лаўрэатаў Дзяржаўнай прэміі СССР.

За весомый вклад в науку известные белорусские физики П. А. Апанасевич, А. С. Рубанов и Е. В. Ивакин отмечены званиями лауреатов Государственной премии СССР.

Анатамічны корпус Мінскага медыцынскага інстытута. 1932 г.

Анатомический корпус Минского медицинского института. 1932 г.

УСЁ ДЛЯ ЧАЛАВЕКА

ВСЁ ДЛЯ ЧЕЛОВЕКА

Філіял Губернскай савецкай бальніцы. 1922 г.

Филиал Губернской советской больницы. 1922 г.

Студэнцкі інтэрнат Белдзяржуніверсітэта імя У. І. Леніна.

Студенческое общежитие Белгосуниверситета имени В. И. Ленина.

Хроніка падзей

7 красавіка 1926 года прынята пастанова ЦВК і СНК БССР аб увядзенні ў Беларусі абавязковай пачатковай адукацыі.
Ліпень 1934 г.— адкрыццё ў Віцебску бальніцы-медінстытута.
1937 г.— арганізацыя Дома народнай творчасці ў Мінску.
13 лістапада 1968 г. ЦК КПБ і Савет Міністраў БССР прынялі пастанову «Аб мерах па далейшай перабудове сёл і вёсак рэспублікі».
11 ліпеня 1972 г. у Мінску адбылася міжнародная сустрэча прыхільнікаў міру пад дэвізам: «Няхай ніколі не паўторыцца трагедыя Хатыні, Лідзіцэ, Арадура, Хірасімы, Сангмі».
У красавіку 1984 г., пасля абмеркавання на Пленуме ЦК КПСС, набыла сілу закона рэформа агульнаадукацыйнай і прафесіянальнай школы.
3 ліпеня 1984 г. пайшоў першы поезд Мінскага метрапалітэна.
6899 масавых бібліятэк рэспублікі ў 1985 годзе мелі ў сваіх фондах больш як 100 мільёнаў кніг.
У 1986 г. у гарадах і вёсках рэспублікі працавала 37,5 тысячы ўрачоў.

Першыя калгасы абзаводзіліся сваімі бібліятэкамі.

Первые колхозы обзаводились своими библиотеками.

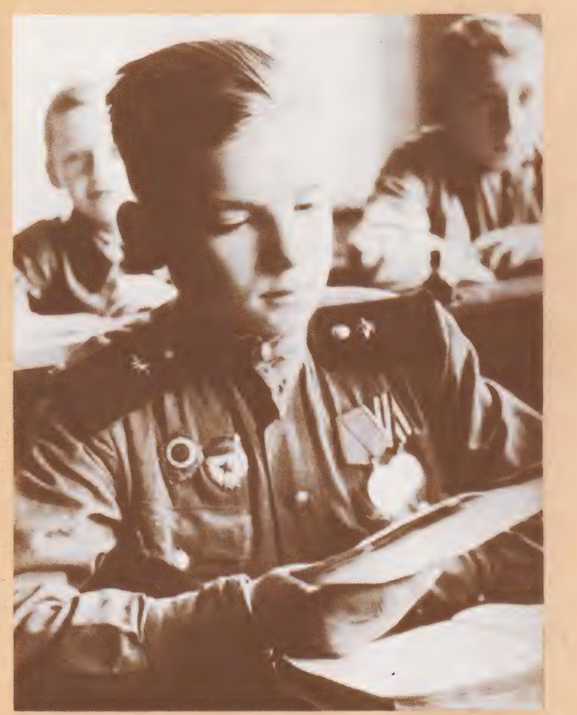

Разам са сваімі равеснікамі за школьныя парты садзіліся юныя ўдзельнікі Вялікай Айчыннай вайны.

Вместе со своими сверстниками за школьные парты садились юные участники Великой Отечественной войны.

Хроника событий

7 апреля 1926 года принято постановление ЦИК и СНК БССР о введении в Белоруссии обязательного начального образования.
Июль 1934 г.— открытие в Витебске больницы-мединститута.
1937 г.— организация Дома народного творчества в Минске.
13 ноября 1968 г. ЦК КПБ и Совет Министров БССР приняли постановление «О мерах по дальнейшей перестройке сел и деревень республики».
11 июля 1972 г. в Минске состоялась международная встреча сторонников мира под девизом: «Пусть никогда не повторится трагедия Хатыни, Лидице, Орадура, Хиросимы, Сонгми».
В апреле 1984 г., после обсуждения на Пленуме ЦК КПСС, приобрела силу закона реформа общеобразовательной и профессиональной школы.
3 июля 1984 г. пошел первый поезд Минского метрополитена.
6899 массовых библиотек республики в 1985 году имели в своих фондах более 100 миллионов книг.
В 1986 г. в городах и селах республики работало 37,5 тысячи врачей.

У лінгафонным кабінеце Мінскага педагагічнага інстытута замежных моў.

В лингофонном кабинете Минского педагогического института иностранных языков.

Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя здзяйснялася на карысць працоўнага народа. Упершыню ў гісторыі чалавецтва была створана дзяржава, у якой улада перайшла ў рукі працоўных, катэгарычна адменена эксплуатацыя чалавека чалавекам, усе багацці — зямля, фабрыкі, заводы, сродкі вытворчасці, духоўныя каштоўнасці — аб'яўлены ўсенародным набыткам.

Камуністычная партыя Савецкага Саюза на ўсіх этапах развіцця сацыялістычнай дзяржавы нязменна кіравалася вышэйшым прынцыпам сваёй дзейнасці: «Усё для чалавека, усё ў імя чалавека!».

XXVII з'езд КПСС, які выпрацаваў новую праграму дзеянняў на крутым пераломе ў жыцці краіны, сучаснага свету ў цэлым, у першую чаргу ўлічыў карэнныя інтарэсы людзей працы, ідэалы сацыяльнай справядлівасці. «Мы ўпэўнена глядзім у будучыню,— заяўлена ў Палітычным дакладзе XXVII з'езду партыі,— бо абапіраемся на магутную падтрымку народа. Мы ўпэўнена глядзім у будучыню, бо дзейнічаем у інтарэсах сацыялістычнай Айчыны, у імя вялікіх ідэалаў, беззапаветнаму служэнню якім прысвяціла сябе партыя камуністаў».

Намечаная партыяй рэканструкцыя народнай гаспадаркі на аснове навукова-тэхнічнага прагрэсу праводзіцца ў інтарэсах усяго грамадства.

Вырашэнне дэталёва разлічанай Харчовай праграмы на перыяд да 1990 года мае на ўвазе задавальненне патрэбнасцей кожнага працаўніка.

Перабудова кіравання эканомікай і ўсімі сферамі грамадскага жыцця мае на ўвазе актыўны ўдзел у вырашэнні агульнадзяржаўных, рэгіянальных і мясцовых пытанняў усіх членаў нашага грамадства.

Разам з гэтым прадугледжана ўзняць жыццёвы ўзровень савецкіх людзей на якасна новую ступень, забяспечыць няўхільнае паляпшэнне ўмоў іх жыцця і працы. Гэта задача вырашаецца ў адзіным комплексе з мерапрыемствамі па гарманічным развіцці асобы.

Вялікія планы па павышэнню дабрабыту людзей намечаны ў нашай рэспубліцы. За 15 гадоў аб'ём рэсурсаў, якія накіроўваюцца на задавальненне патрэбнасцей народа, будзе падвоены. Толькі ў дванаццатай пяцігодцы рэальныя даходы на душу насельніцтва, сярэднямесячная зарплата рабочых і служачых будуць павышаны на 13,5 працэнта, аплата працы калгаснікаў — на 17—19 працэнтаў. Грамадскія фонды спажывання павялічацца на 20 працэнтаў. Пастаўлена, як і па ўсёй краіне, задача: да 2000 года забяспечыць практычна кожную сям'ю асобным жыллём — кватэрай або індывідуальным домам.

Праводзячы мэтанакіраваную сацыяльную палітыку, клапоцячыся аб павышэнні жыццёвага ўзроўню працоўных і забяспечваючы яго, Камуністычная партыя разлічвае на адпаведную аддачу, якая вызначана ў Звароце ЦК КПСС да працоўных Савецкага Саюза: «Рашаючы фактар паскарэння — наш савецкі чалавек, яго адносіны да даручанай справы». Актывізацыя чалавечага фактару паслужыць надзейным імпульсам далейшага сацыяльна-эканамічнага прагрэсу.

Великая Октябрьская социалистическая революция свершалась для блага трудового народа. Впервые в истории человечества было создано государство, в котором власть перешла в руки трудящихся, категорически отменена эксплуатация человека человеком, все богатства — земля, фабрики, заводы, средства производства, духовные ценности — объявлены всенародным достоянием.

Коммунистическая партия Советского Союза на всех этапах развития социалистического государства неизменно руководствовалась высшим принципом своей деятельности: «Все для человека, все во имя человека!».

XXVII съезд КПСС, выработавший новую программу действий на крутом переломе в жизни страны, современного мира в целом, в первую очередь учел коренные интересы людей труда, идеалы социальной справедливости. «Мы уверенно смотрим в будущее,— заявлено в Политическом докладе XXVII съезду партии,— ибо опираемся на могучую поддержку народа. Мы уверенно смотрим в будущее, ибо действуем в интересах социалистического Отечества, во имя великих идеалов, беззаветному служению которым посвятила себя партия коммунистов».

Намеченная партией реконструкция народного хозяйства на основе научно-технического прогресса проводится в интересах всего общества.

Решение детально рассчитанной Продовольственной программы на период до 1990 года имеет в виду удовлетворение потребностей каждого труженика.

Перестройка управления экономикой и всеми сферами общественной жизни подразумевает активное участие в решении общегосударственных, региональных и местных вопросов всех членов нашего общества.

Наряду с этим предусмотрено поднять жизненный уровень советских людей на качественно новую ступень, обеспечить неуклонное улучшение условий их жизни и труда. Эта задача решается в едином комплексе с мероприятиями по гармоническому развитию личности.

Большие планы по повышению благосостояния людей намечены в нашей республике. За 15 лет объем ресурсов, направляемых на удовлетворение потребностей народа, будет удвоен. Только в двенадцатой пятилетке реальные доходы на душу населения, среднемесячная заработная плата рабочих и служащих будут повышены на 13,5 процента, оплата труда колхозников — на 17—19 процентов. Общественные фонды потребления увеличатся на 20 процентов. Выдвинута, как и по всей стране, задача к 2000 году обеспечить практически каждую семью отдельным жильем — квартирой или индивидуальным домом.

Проводя целенаправленную социальную политику, заботясь о повышении жизненного уровня трудящихся и обеспечивая его, Коммунистическая партия рассчитывает на соответствующую отдачу, которая определена в Обращении ЦК КПСС к трудящимся Советского Союза: «Решающий фактор ускорения — наш советский человек, его отношение к порученному делу».

У інтэрнаце Мінскага медыцынскага інстытута.

В общежитии Минского медицинского института.

Гаспадары гэтага арыгінальнага будынка — студэнты, будучыя архітэктары.

Хозяева этого оригинального здания — студенты, будущие архитекторы.

Яшчэ адзін дзіцячы сад адкрыўся ў Бабруйску.

Еще один детский сад открылся в Бобруйске.

Дзеці — самы прывілеяваны «клас»: для іх новыя школы, сады, паліклінікі.

Дети — самый привилегированный «класс»: для них новые школы, сады, поликлиники.

Сярэдняя школа ў вёсцы Слабада Смалявіцкага раёна.

Средняя школа в деревне Слобода Смолевичского района.

На лекцыі.

На лекции.

Спасцігаць прыгожае дзеці вучацца ў мастацкіх студыях.

Постигать прекрасное ребята учатся в художественных студиях.

Будучыя чыгуначнікі.

Будущие железнодорожники.

Для лячэння і адпачынку ветэранаў працы ў пансіянаце ў Ждановічах створаны ўсе ўмовы.

Для лечения и отдыха ветеранов труда в пансионате в Ждановичах созданы все условия.

Прафілактычны агляд у медпункце завода «Лідсельмаш».

Профилактический осмотр в медпункте завода «Лидсельмаш».

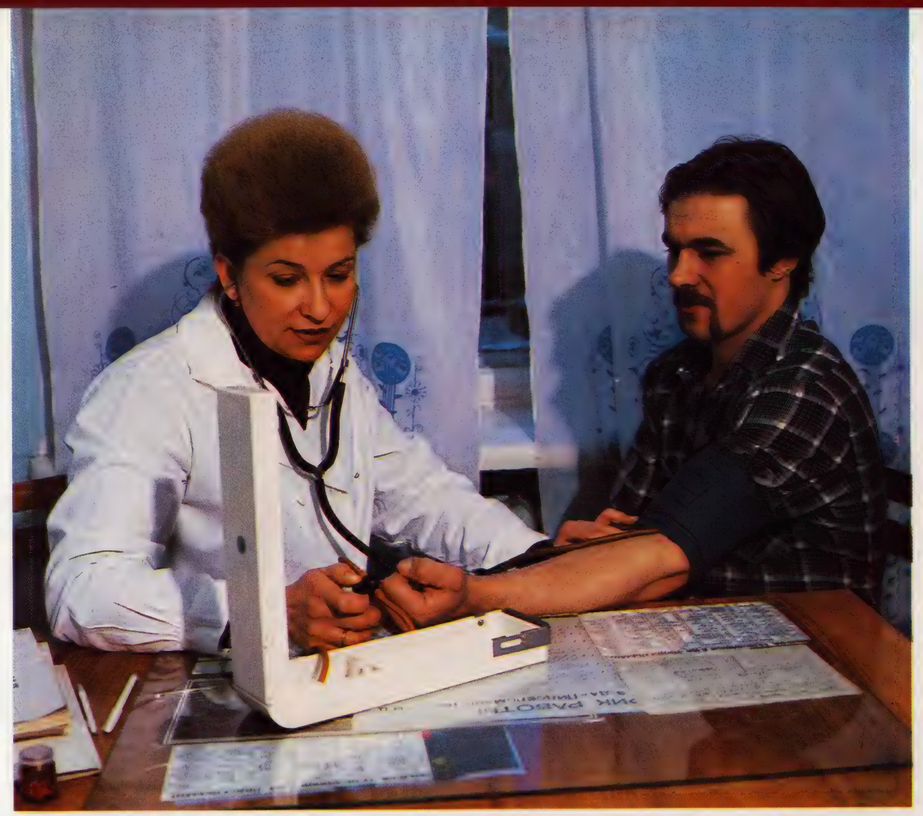

Фізічная загартоўка пачынаецца з ранняга дзяцінства.

Физическая закалка начинается с раннего детства.

Повар рэстарана Мінскага аэрапорта, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі БССР А. В. Гурыновіч.

Повар ресторана Минского аэропорта, лауреат Государственной премии БССР А. В. Гуринович.

Прыемнага апетыту.

Приятного аппетита.

У аперацыйнай мінскай клінічнай бальніцы № 9.

В операционной минской клинической больницы № 9.

Дзіцячая паліклініка ў Пінску.

Детская поликлиника в Пинске.

Свежая агародніна — у любую пару года.

Свежие овощи — в любое время года.

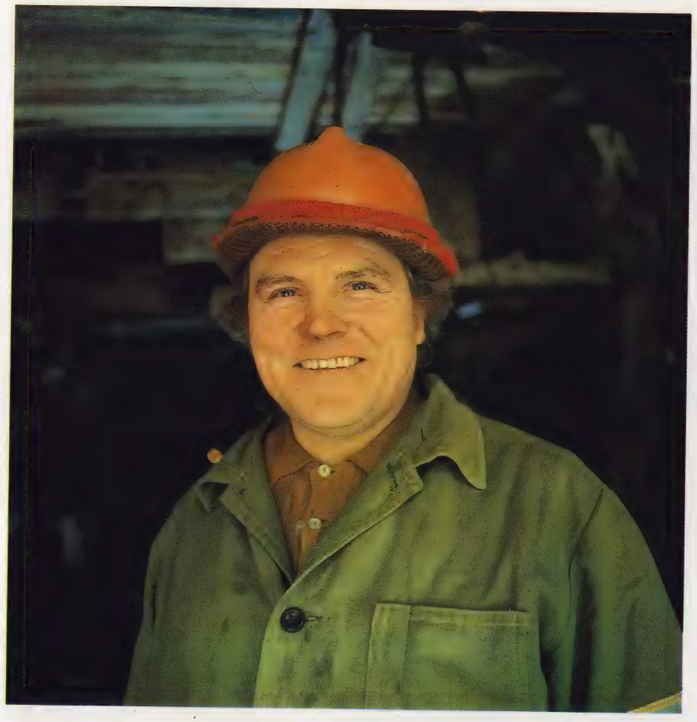

Заслужаны будаўнік БССР В. М. Веліканаў. Яго брыгада прабівае тунель другой чаргі метрапалітэна.

Заслуженный строитель БССР В. М. Великанов. Его бригада пробивает тоннель второй очереди метрополитена.

Станцыя «Плошча Перамогі».

Станция «Площадь Победы».

На станцыях метро — пільнае дзяжурства.

На станциях метро — бдительное дежурство.

◁ Народныя матывы ў адзенні заўсёды ў модзе.

Народные мотивы в одежде всегда в моде.

Работнікі Магілёўскай доследна-эксперыментальнай фабрыкі дзіцячага абутку стараюцца дагадзіць юным модніцам.

Работники Могилевской опытно-экспериментальной фабрики детской обуви стараются угодить юным модницам.

Мода дыктуе змены і ў кухонных інтэр'ерах.

Мода диктует изменения и в кухонных интерьерах.

Беларускі фарфор.

Белорусский фарфор.

Зграбныя вырабы выпускае Барысаўскі крыштальны завод.

Изящные изделия выпускает Борисовский хрустальный завод.

◁ Работнікі Лідскай абутковай фабрыкі прапануюць навінкі.

Работники Лидской обувной фабрики предлагают новинки.

Майстрам-умельцам лічыцца на Слуцкай фабрыцы мастацкіх вырабаў ткачыха Н. М. Паўлава.

Мастером-умельцем слывет на Слуцкой фабрике художественных изделий ткачиха Н. Н. Павлова.

Фірменныя паязды абслугоўваюць камсамольска-маладзёжныя брыгады.

Фирменные поезда обслуживают комсомольско-молодежные бригады.

△ У маляўнічым месцы знаходзіцца турбаза «Браслаўскія азёры».

В живописном месте находится турбаза «Браславские озера».

Піянерскі лагер — гэта і адпачынак, і спорт, і заняткі ў гуртках...

Пионерский лагерь — это и отдых, и спорт, и занятия в кружках...

Урок у Бабруйскім ▷ ПТВ-15 вядзе народны настаўнік СССР А. Я. Ларын.

Урок в Бобруйском ПТУ-15 ведет народный учитель СССР А. Е. Ларин.

Магілёўскі вучэбна-вытворчы камбінат рыхтуе ткачоў, швачак-матарыстак, кветкаводаў, токараў, кандытараў.

Могилевский учебно-производственный комбинат готовит ткачей, швей-мотористок, цветоводов, токарей, кондитеров.

Тэлецэнтры ў ВНУ і школах — неад'емная частка навучальнага працэсу.

Телецентры в вузах и школах — неотъемлемая часть учебного процесса.

Сустрэча А. М. Горкага на Мінскім вакзале. 1931 г.

Встреча А. М. Горького на Минском вокзале. 1931 г.

ЗЯМЛЯ, ЯКАЯ СПЯВАЕ

ПОЮЩАЯ ЗЕМЛЯ

Сцэна са спектакля па п'есе М. Чарота «На Купалле» ў пастаноўцы БДТ-1. 20-я гады.

Сцена из спектакля по пьесе М. Чарота «На Купалье» в постановке БДТ-1. 20-е годы.

Брэсцкі народны ансамбль «Радасць».

Брестский народный ансамбль «Радость».

Хроніка падзей

У 1920 годзе, у суровы час грамадзянскай вайны, у Мінску адбылося адкрыццё Беларускага тэатра (цяпер Беларускі дзяржаўны ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга акадэмічны тэатр імя Янкі Купалы).
15 верасня 1922 года заснавана Дзяржаўная бібліятэка БССР імя У. І. Леніна.
10 чэрвеня 1925 года Янку Купалу прысвоена ганаровае званне народнага паэта Беларусі.
26 верасня 1926 года выйшаў на экраны першы беларускі мастацкі фільм «Лясная быль» (рэжысёр Ю. В. Тарыч).
25 мая 1933 года адкрыўся Беларускі тэатр оперы і балета (цяпер Дзяржаўны ордэна Леніна акадэмічны Вялікі тэатр оперы і балета БССР).
8—14 чэрвеня 1934 года — I з'езд Саюза пісьменнікаў БССР.
10 сакавіка 1939 года адбылася прэм'ера першай беларускай оперы «Міхась Падгорны» (кампазітар Я. К. Цікоцкі).
1939 г. — заснаваны Дзяржаўны мастацкі музей БССР. ЦК КПБ і Савет Міністраў рэспублікі ўстанавілі Дзяржаўныя прэміі БССР:
1965 г.— па літаратуры і мастацтву;
1967 г.— па журналістыцы;
1968 г.— па архітэктуры;
1971 г.— па літаратуры і мастацтву для дзяцей.

Крупіцкія музыкі ў калгасе «Новы быт» Мінскага раёна.

Крупицкие музыканты в колхозе «Новый быт» Минского района.

Беларускія пісьменнікі пасля ўручэння ім высокіх узнагарод (злева направа) — ордэнаў Леніна — Я. Коласу і Я. Купалу, «Знак Пашаны» — П. Броўку, Працоўнага Чырвонага Сцяга — З. Бядулі. 1939 г.

Белорусские писатели после вручения им высоких наград (слева направо) — орденов Ленина — Я. Коласу и Я. Купале, «Знак Почета» — П. Бровке, Трудового Красного Знамени — З. Бядуле. 1939 г.

Хроника событий

В 1920 году, в суровое время гражданской войны, в Минске состоялось открытие Белорусского государственного театра (сейчас Белорусский государственный ордена Трудового Красного Знамени академический театр имени Янки Купалы).
15 сентября 1922 года основана Государственная библиотека БССР имени В. И. Ленина.
10 июня 1925 года Янке Купале присвоено почетное звание народного поэта Белоруссии.
26 сентября 1926 года вышел на экраны первый белорусский художественный фильм «Лесная быль» (режиссер Ю. В. Тарич).
25 мая 1933 года открылся Белорусский театр оперы и балета (сейчас Государственный ордена Ленина академический Большой театр оперы и балета БССР).
8—14 июня 1934 года — I съезд Союза писателей БССР.
10 марта 1939 г. состоялась премьера первой белорусской оперы «Михась Подгорный» (композитор Е. К. Тикоцкий).
1939 г.— основан Государственный художественный музей БССР.
ЦК КПБ и Совет Министров республики установили Государственные премии БССР:
1965 г.— по литературе и искусству;
1967 г.— по журналистике;
1968 г.— по архитектуре;
1971 г.— по литературе и искусству для детей.

Выстаўка пад дэвізам «Гармонія і асяроддзе» ў Палацы мастацтва сталіцы.

Выставка под девизом «Гармония и среда» во Дворце искусства столицы.

Цудоўная, лагодная беларуская зямля. Асаблівы настрой ствараюць лясы — меднаствольныя бары з іх несціханым лёгкім пошумам, празрыстыя беланогія бярозавыя гаі, пушчанская казачная глухамань. Больш за дзесяць тысяч азёр спрачаюцца з небам сінявой і блакітам. Між крутых і спадзістых берагоў нясуць свае воды рэкі — адны хуткія, другія спакойныя, разліўныя, трэція быццам паснулі ў чаратах, асацэ і гарлачыках. І назвы ў іх розныя, адпаведна характару: то звонкія, хуткія — Буг, Дзвіна, Дняпро, то прыглушаныя, таямнічыя — Прыпяць, Іпуць, Вілія. Дваццаць тысяч вялікіх і малых рэк цякуць па Беларусі — дзе яшчэ знойдзеш такое воднае раздолле.

Ад прыроды — песенная мелодыка і танцавальныя рытмы. Нацыянальнай самабытнасцю, мабыць, і тлумачыцца ўзросшы інтарэс да беларускай мастацкай творчасці. Вакальна-інструментальныя, танцавальныя,фальклорна-этнаграфічныя ансамблі нашай рэспублікі карыстаюцца вялікай папулярнасцю і ў сталіцах, і ў глыбінках краіны, выклікаюць здзіўленне і захапленне ў аматараў мастацтва замежных краін «Песняры», «Харошкі», «Сябры», «Чараўніцы»...

Самабытнасць, народнасць — характэрная, глыбінная рыса ўсяго беларускага мастацтва, нацыянальнай мастацкай літаратуры. У поўную сілу свае патэнцыяльныя якасці яны праявілі пасля Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі.

У тэатрах Беларусі ідуць руская і замежная класіка, пастаноўкі па п'есах савецкіх драматургаў. Але ўпрыгожаннем рэпертуару ўсё ж з'яўляюцца спектаклі па творах беларускай драматургіі. Не выпадкова акадэмічны тэатр імя Янкі Купалы кожны сезон нязменна пачынае купалаўскай «Паўлінкай», а тэатр імя Якуба Коласа (Віцебск) — «Несцеркам».

Такі ж малюнак і ў кінамастацтве. У якасці прыкладу можна спаслацца на створаную студыяй «Беларусьфільм» мастацкую стужку «Людзі на балоце» па аднайменным рамане Івана Мележа. Фільм атрымаў і Гран-пры, і іншыя ганаровыя ўзнагароды на розных кінафестывалях, у тым ліку і на прэстыжным у Карлавых Варах.

Пераканаўчая лічба выдавецкай дзейнасці рэспублікі. Штогод выходзіць у свет каля трох тысяч назваў кніг і брашур, агульны тыраж якіх дасягае дзесяткаў мільёнаў экземпляраў.

Першым народным паэтам Беларусі быў Янка Купала. Ад тае пары высокае званне народнага бераслівa прысвойваецца лепшым з лепшых. Ва ўсіх відах літаратуры, ва ўсіх сферах мастацтва рэспублікі працуюць прызнаныя майстры, удастоеныя права звацца народнымі. Народныя паэты Максім Танк і Пімен Панчанка. Народныя пісьменнікі Васіль Быкаў і Іван Шамякін. Народны мастак Міхась Савіцкі. Народныя артысты Здзіслаў Стома і Віктар Тарасаў...

Шырока ў рэспубліцы развіта не толькі прафесійнае, але і самадзейнае мастацтва, якое ідзе карэннямі ў глыбіні стагоддзяў, арганічна яднае народныя традыцыі і сучасны рух жыцця.

Хороша, ласкова белорусская земля. Особый настрой создают леса — медноствольные боры с их неутихающим легким шумом, прозрачные белоногие березовые рощи, пущанская сказочная глухомань. Более десяти тысяч озер спорят с небом синевой и голубизной. Меж крутых и пологих берегов несут свои воды реки — одни быстрые, другие спокойные, разливные, третьи будто уснувшие в камышах, осоке и кувшинках. И названия у них разные, соответствующие характеру: то звонкие, быстрые — Буг, Двина, Днепр, то приглушенные, таинственные — Припять, Ипуть, Вилия. Двадцать тысяч больших и малых рек текут по Белоруссии.

От природы — песенная мелодика и танцевальные ритмы. Национальной самобытностью, видимо, и объясняется возросший интерес к белорусскому художественному творчеству. Вокально-инструментальные, танцевальные, фольклорно-этнографические ансамбли нашей республики пользуются большой популярностью и в столицах, и в глубинках страны, приводят в удивление и восторг поклонников искусства в зарубежных странах «Песняры», «Сябры», «Хорошки», «Чаровницы»...

Самобытность, народность — характерная, глубинная черта всего белорусского искусства, национальной художественной литературы. В полную силу свои потенциальные качества они проявили после Октябрьской социалистической революции.

В театрах Белоруссии идут русская и зарубежная классика, постановки по пьесам советских драматургов. Но украшением репертуара все же являются спектакли по произведениям белорусской драматургии. Не случайно академический театр имени Янки Купалы каждый сезон неизменно начинает купаловской «Павлинкой», а театр имени Якуба Коласа (Витебск) — «Нестеркой».

Такая же картина и в киноискусстве. В качестве примера можно сослаться на созданную студией «Беларусьфильм» художественную ленту «Люди на болоте» по одноименному роману Ивана Мележа. Фильм получил и Гран-при, и другие почетные награды на различных кинофестивалях.

Убедительная цифра издательской деятельности в республике. Ежегодно выходит в свет около трех тысяч названий книг и брошюр, общий тираж которых достигает десятков миллионов экземпляров.

Первым народным поэтом Белоруссии был Янка Купала. С тех пор высокое звание народного бережно присваивается лучшим из лучших. Во всех видах литературы, во всех сферах искусства республики работают признанные мастера, удостоенные права называться народными. Народные поэты Максим Танк и Пимен Панченко. Народные писатели Василь Быков и Иван Шамякин. Народный художник Михаил Савицкий. Народные артисты Здислав Стомма и Виктор Тарасов...

Широко в республике развито не только профессиональное, но и самодеятельное искусство, уходящее корнями в глубины веков, органически соединяющее народные традиции с современным движением жизни.

Дзяржаўны ансамбль танца БССР.

Государственный ансамбль танца БССР.

Кнігі беларускіх песняроў розных гадоў выдання.

Книги белорусских песняров разных лет издания.

Святы паэзіі праходзяць у парку імя Янкі Купалы і на радзіме Якуба Коласа — Мікалаеўшчыне.

Праздники поэзии проходят в парке имени Янки Купалы и на родине Якуба Коласа — Николаевщине.

Народны пісьменнік БССР, Герой Сацыялістычнай Працы Васіль Быкаў.

Народный писатель БССР, Герой Социалистического Труда Василь Быков.

Кожны мазок пэндзля — вынік роздуму народнага мастака СССР Міхаіла Савіцкага. ▷

Каждый мазок кисти — плод размышлений народного художника СССР Михаила Савицкого.

Народны паэт Беларусі Пімен Панчанка.

Народный поэт Белоруссии Пимен Панченко.

Больш за тысячу скульптур стварыў народны мастак СССР, Герой Сацыялістычнай Працы Заір Азгур.

Более тысячи скульптур создал народный художник СССР, Герой Социалистического Труда Заир Азгур.

Народны пісьменнік БССР, Герой Сацыялістычнай Працы Іван Шамякін.

Народный писатель БССР, Герой Социалистического Труда Иван Шамякин.

Народны паэт Беларусі, Герой Сацыялістычнай Працы Максім Танк.

Народный поэт Белоруссии, Герой Социалистического Труда Максим Танк.

На сцэне Вялікага тэатра оперы і балета БССР ідзе савецкая і замежная класіка.

На сцене Большого театра оперы и балета БССР идет советская и зарубежная классика.

Славутая «Паўлінка» на сцэне тэатра імя Янкі Купалы.

Знаменитая «Павлинка» на сцене театра имени Янки Купалы.

Сцэна са спектакля па п'есе А. П. Чэхава «Вішнёвы сад», пастаўленага тэатрам імя Якуба Коласа.

Сцена из спектакля по пьесе А. П. Чехова «Вишневый сад», поставленного театром имени Якуба Коласа.

Рускі драматычны тэатр імя М. Горкага.

Русский драматический театр имени М. Горького.

Тэатр лялек БССР падрыхтаваў спектакль па казцы Х. К. Андэрсена «Салавей».

Театр кукол БССР подготовил спектакль по сказке Х. К. Андерсена «Соловей».

Аперэта «Ноч у Венецыі» І. Штрауса на сцэне тэатра музычнай камедыі БССР.

Оперетта «Ночь в Венеции» И. Штрауса на сцене театра музыкальной комедии.

Канцэртная зала арганнай музыкі ў Сафійскім саборы старажытнага Полацка.

Концертный зал органной музыки в Софийском соборе древнего Полоцка.

На XVIII Усесаюзным кінафестывалі ў Мінску.

На XVIII Всесоюзном кинофестивале в Минске.

Народны танец заўсёды сучасны.

Народный танец всегда современен.

Старадаўні вальс.

Старинный вальс.

Фальклорна - этнаграфічны ансамбль калгаса «Першае мая» Ганцавіцкага раёна.

Фольклорно-этнографический ансамбль колхоза «Первое мая» Ганцевичского района.

Столінскі кірмаш — вясёлае народнае свята.

Сто́линский кирмаш — веселый народный праздник.

Традыцыйнымі для Беларусі з'яўляюцца вырабы з гліны гаспадарчага і дэкаратыўнага прызначэння.

Традиционными для Белоруссии являются глиняные изделия хозяйственного и декоративного назначения.

Увесь горад удзельнічаў у свяце «Мінск-86».

Весь город участвовал в празднике «Минск-86».

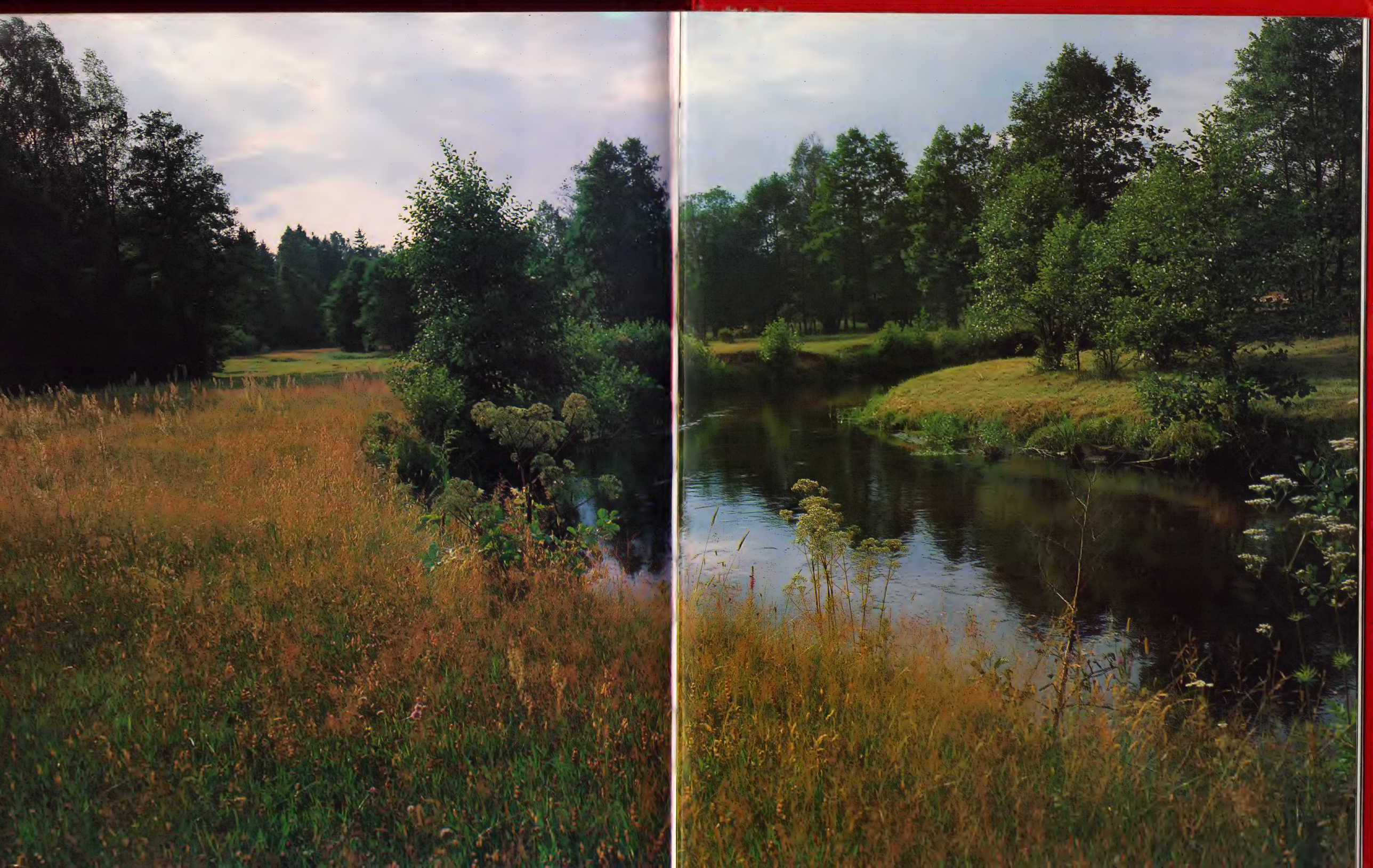

Магілёўская лучніца Алена Марфель — чэмпіёнка Еўропы. ▷

Могилевская лучница Елена Марфель — чемпионка Европы.

Сучасны спорт — гэта вялікія хуткасці.

Современный спорт — это большие скорости.

Адкрыццё Усесаюзных юнацкіх спаборніцтваў па падводным хуткасным плаванні ў Мінскім воднаспартыўным камбінаце.

Открытие Всесоюзных юношеских соревнований по подводному скоростному плаванию в Минском водноспортивном комбинате.

Беларусь выхавала класных спартсменаў-водналыжнікаў.

Белоруссия воспитала классных спортсменов-воднолыжников.

Спартыўнае свята ў Наваполацку.

Спортивный праздник в Новополоцке.

«Сталіца» біятланістаў—маляўнічыя Раўбічы.

«Столица» биатлонистов — живописные Раубичи.

5406
11-241
11-17

У палёце лепш пазнаеш сябе.

В полете лучше познаешь себя.

Беларуская дэлегацыя на XII Сусветным фестывалі моладзі і студэнтаў у Маскве.

Белорусская делегация на XII Всемирном фестивале молодежи и студентов в Москве.

Салідарнасць!
Дружба!
Мір!

Солидарность!
Дружба!
Мир!

Маніфестацыя жанчын Мінска, якія змагаюцца за мір.

Манифестация женщин Минска, борющихся за мир.

ДОРОГОЙ ОКТЯБРЯ

Автор-составитель
Борис Васильевич Стрельцов

Минск, издательство «Беларусь»

На белорусском и русском языках

Фота
В. А. Бараноўскага, Г. Г. Дзяткевіча,
У. А. Амельянчыка, Я. Л. Бардукова,
У. М. Вітчанкі, В. І. Грабянькова,
П. М. Захаранкі, У. А. Іванова,
А. М. Лабады, Г. Л. Ліхтаровіча,
Д. П. Лупача, У. І. Мяжэвіча,
В. А. Сліжа, А. Б. Спрынчана,
В. У. Харчанкі, М. І. Хадасевіча,
А. В. Шыдлоўскага, У. В. Шубы
і іншых, а таксама з архіваў
кінафотафонадакументаў БССР,
Дзяржаўнага музея БССР і
Беларускага дзяржаўнага музея
гісторыі Вялікай Айчыннай вайны.

Макет Л. А. Трэстман.
Афармленне Л. А. Трэстман
і Л. І. Мелова.

Загадчык рэдакцыі А. С. Фомчанка.
Рэдактар В. А. Барушка.
Мастацкія рэдактары В. П. Курусь
і А. А. Бетанава.
Карэктар Г. І. Славінская.

ІБ № 3290.

Здадзены ў набор 17.12.86. Падпісаны да друку 7.05.87. АТ 08144. Фармат 60×90¹/₈. Папера высокамастацкая. Гарнітура літаратурная. Афсетны друк. Ум. друк. арк. 35. Ум. фарб.-адб. 186,75. Ул.-выд. арк. 43,38. Тыраж 10000 экз. Зак. 703 Цана 12 р.

Ордэна Дружбы народаў выдавецтва «Беларусь» Дзяржаўнага камітэта БССР па справах выдавецтваў, паліграфіі і кніжнага гандлю. 220600, Мінск, праспект Машэрава, 11.

Набрана на Мінскім ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга паліграфкамбінаце МВПА імя Я. Коласа. 220005, Мінск, Чырвоная, 23.

Мінская фабрыка каляровага друку. 220115, Каржанеўскага, 20.

12 руб.

12 p.